

พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน
เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช ๒๕๔๗

ผู้ปฏิบัติราชการจำเป็นต้องรู้วิทยาการ รู้งานและรู้ดี

รู้ตัวอย่างกระจ่างชัด จึงจะสามารถปฏิบัติบริหารงาน

ในความรับผิดชอบให้ถูกต้องตรงตามเป้าหมายและสัมฤทธิ์ผล

ที่เป็นประโยชน์เป็นความเจริญที่แท้จริงและยั่งยืน

ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม

พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล
วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

สารจากเลขาธิการ กปร.

นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ

เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) เป็นหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบในการดำเนินงานสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ โดยทำหน้าที่ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสนองพระราชดำริได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างยั่งยืน

ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐ ในปี ๒๕๔๗ สำนักงาน กปร. ได้ดำเนินการตามนโยบายการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงาน ระยะ ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๐) มีการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๗ ดำเนินการลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติงาน การพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะ ตลอดจนพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ จากการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของสำนักงานในปีงบประมาณ ๒๕๔๗ สำนักงาน กปร. ซึ่งอยู่ในกลุ่มภาคบังคับได้คะแนนการประเมิน ๔.๕๓๘๑ นับว่ามีผลเป็นที่น่าพอใจ

อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติงานของสำนักงาน กปร. คงไม่อาจบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี หากปราศจากความร่วมมือร่วมใจและความตั้งใจในการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ทุกระดับ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ)

เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เครื่องหมายราชการบอบ
สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ
เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
(สำนักงาน กปร.)

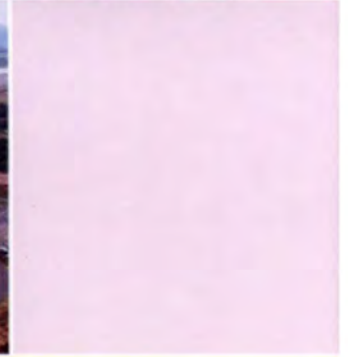
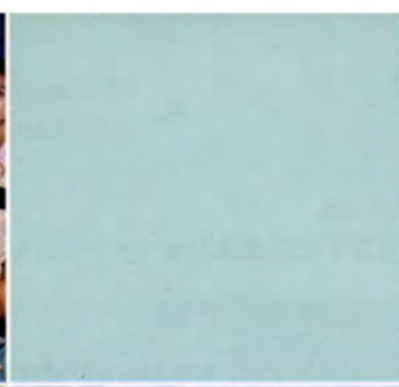
ลักษณะ

หนุมานอาสาภายใต้พระมหาพิชัยมงกุฎครอบพระอุณาโลมภายในช่มเรือนแก้ว มือขวาถือธง มือซ้ายถือตรีเทาะลอยอยู่เหนือลายเมฆ

ความหมาย

หนุมานเป็นพญาวานร ทหารเอกของพระราม (พระนารายณ์อวตาร) มือขวาถือธง หมายถึง ลูกพระพาย (ลูกลม) ที่มีฤทธาภาพท้าวเป็นดาวเป็นเดือน เทาะอยู่เหนือเมฆ มือซ้ายถือตรี เป็นเทพอาวุธประจำกาย มีความสามารถในหลาย ๆ ด้าน โดยภาพหนุมานอยู่ภายในช่มเรือนแก้ว ครอบด้วยพระมหาพิชัยมงกุฎครอบพระอุณาโลม หมายถึง หนุมานได้เข้ามาถวายตัวต่อพระรามและอาสากระทำการต่าง ๆ โดยติดตามพระรามไปทุกแห่งหนและทำนุบำรุงบ้านเมืองอย่างสันติสุขเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

ประกาศใช้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๖ โดยประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดภาพเครื่องหมายราชการตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายราชการ พุทธศักราช ๒๕๕๒ (ฉบับที่ ๑๙๖)

สารบัญ

- ๒ พระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- ๔ สารจากเลขาธิการ กปร.
- ๕ เครื่องหมายราชการบอบ สำนักงาน กปร.
- ๘ วิทยาลัยคน
- ๙ พันธกิจ
- ๑๐ ยุทธศาสตร์
- ๑๖ อำนาจหน้าที่บอบสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ๑๗ การแบ่งส่วนราชการสำนักงาน กปร.
- ๑๘ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.)
- ๑๙ คณะผู้บริหารสำนักงาน กปร.
- ๒๐ ผู้อำนวยการสำนัก/กลุ่ม
- ๒๑ ผู้อำนวยการกอง/ศูนย์
- ๒๒ หัวหน้ากลุ่ม/ฝ่าย
- ๒๓ อัตรากำลังเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร.
- ๒๔ ความหมายบอบโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- ๒๖ การทํากิจสําคัญในการดําเนินงาน ประจำปี ๒๕๕๗
- ๒๘ การตามเสด็จ
- ๓๓ การบริหารจัดการดําเนินงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ๓๕ การดําเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนา
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ๖๑ การประสานการดําเนินงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ๕๕ การติดตามผลการดําเนินงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ๑๐๔ การเพิ่มประสิทธิภาพการดําเนินงานของสํานักงาน กปร.
- ๑๐๗ การดําเนินงานด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- ๑๑๐ การดําเนินงานด้านวิเทศสัมพันธ์
- ๑๑๕ การดําเนินงานด้านสารสนเทศ
- ๑๑๘ การดําเนินงานในกิจกรรมของมูลนิธิชัยพัฒนา
- ๑๒๑ การดําเนินการของสํานักงาน กปร. ในระยะต่อไป
- ๑๒๓ เอกสารเผยแพร่ของสํานักงาน กปร.

สำนักงาน กปร.

วิสัยทัศน์

“เป็นหน่วยงานหลักในการประสาน สนับสนุน ดำเนินงาน และติดตาม ประเมินผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้องค์กรภาครัฐและ ภาคเอกชน สามารถสนองพระราชดำริอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน” วิสัยทัศน์ของสำนักงาน กปร. สามารถวิเคราะห์ ความหมายโดยแบ่งเป็น ๒ ด้าน ดังนี้

๑. วิสัยทัศน์การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

เป็นองค์กรที่สามารถคิดค้นและกำหนดรูปแบบการพัฒนาตามแนว พระราชดำริอย่างเป็นระบบ เป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านต่าง ๆ และสอดคล้องกับศักยภาพและภูมิปัญญาของประชาชนในแต่ละภูมิภาคที่จะนำไปใช้ เป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต

๒. วิสัยทัศน์การบริหารจัดการดำเนินงานเพื่อสนองพระราชดำริ

๑) เป็นองค์กรที่มีบุคลากรปฏิบัติงานสนองพระราชดำริโดยเน้นความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพ และความรับผิดชอบ ตลอดจนความพร้อมในการ ประสานงานกับส่วนราชการและภาคเอกชนที่มีส่วนร่วม

๒) เป็นองค์กรที่มีความรวดเร็ว คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ โดยมึ ความพร้อมของทรัพยากรประเภทต่าง ๆ ที่จะใช้ดำเนินงานเพื่อสนองพระราชดำริ มีการใช้แผนเป็นเครื่องมือและกรอบในการปฏิบัติงาน มีระบบการจัดการและใช้ ประโยชน์ทรัพยากรทุกประเภทในการดำเนินงานที่ชัดเจนและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีระบบการประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่ดี รวมทั้งมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ดี

๓) เป็นองค์กรเน้นคุณภาพ มีความสมานฉันท์เอื้ออาทรต่อกัน และโปร่งใส โดยสามารถปฏิบัติงานในลักษณะที่ทีมงานที่ต่างฝ่ายต่างเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อกัน บุคลากรปฏิบัติตนอยู่ในกรอบระเบียบวินัย มีคุณธรรมและจริยธรรม โดยยึดแนว ประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทเป็นหลัก รวมทั้งมีการปฏิบัติงานที่โปร่งใส

วิสัยทัศน์/พันธกิจ/ยุทธศาสตร์

พันธกิจ

การดำเนินงานเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้และสอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ จึงกำหนดพันธกิจในการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสำนักงาน กปร. ดังนี้

- ๑) ตามเสด็จ และรับสนองพระราชดำริ
- ๒) ประสาน วางแผน สนับสนุนและร่วมดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐบาล และภาคเอกชน ในการดำเนินงานสนองพระราชดำริ
- ๓) ติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ๔) จัดให้มีการศึกษา สรุปรวบรวม และถ่ายทอดประสบการณ์และองค์ความรู้ ตามแนวพระราชดำริ
- ๕) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ๖) เป็นศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานสำนักบริหารคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๕๐)

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการโครงการอันเนื่อง มาจากพระราชดำริ

๑.๑ ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ถือเป็นยุทธศาสตร์หลักตามพันธกิจและบทบาทหน้าที่ของสำนักงาน กปร. โดยเน้นการบริหารจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอย่างเป็นระบบครบวงจร เพื่อให้การดำเนินงานสนองพระราชดำริมีความรวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วน และมีประสิทธิภาพ โดยมีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑.๑.๑ การตามเสด็จและรับสนองพระราชดำริ เพื่อประมวลรวบรวมพระราชดำริและนำมาศึกษาวิเคราะห์และแปลงไปสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน สามารถสนองพระราชดำริได้อย่างรวดเร็ว

๑.๑.๒ การใช้แผนเป็นเครื่องมือดำเนินงาน กำหนดให้มีการใช้ “แผน” เป็นเครื่องมือในการประสาน สนับสนุน ดำเนินงาน และติดตามประเมินผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแนวพระราชดำริที่พระราชทานให้ไว้ มีการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มุ่งสู่ผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๑.๑.๓ การลดขั้นตอนและเร่งรัดการทำงาน หลักการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่สำคัญ คือ “ความรวดเร็ว” ดังนั้น การลดขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณากลับกรองและวิเคราะห์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ กปร. และเร่งรัดการดำเนินงานทุกภาค ทั้งในส่วนที่สำนักงาน กปร. รับผิดชอบและที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่น จึงเป็นหลักการดำเนินงานที่สำคัญในการบริหารจัดการ

๑.๑.๔ การทบทวนแก้ไขปัญหากฎระเบียบต่าง ๆ กำหนดให้มีการทบทวนกฎระเบียบต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกความรับผิดชอบของสำนักงาน กปร. พร้อมทั้งศึกษาวิเคราะห์และพิจารณาหาวิธีการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑.๑.๕ การสร้างมาตรการจูงใจในการทำงาน กำหนดมาตรการในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับเจ้าหน้าที่หน่วยต่าง ๆ ที่เข้ามาร่วมดำเนินงานหรือรับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้วยวิธีการต่าง ๆ

๒. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างการเรียนรู้และขยายผลการดำเนินงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒.๑ ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างการเรียนรู้และการขยายผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นจุดเน้นการดำเนินงานในปัจจุบันของสำนักงาน กปร. ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา โดยมุ่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เพื่อนำแนวพระราชดำริไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยมีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

๒.๑.๑ การเร่งส่งเสริมการขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ให้กว้างขวาง

๑) เร่งรัดและส่งเสริมสนับสนุนการนำแนวพระราชดำริที่ได้ศึกษาทดลองจนประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะงานขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยดำเนินการขยายผลไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้กว้างขวางเพิ่มขึ้น เพื่อให้สามารถนำไปเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

๒) ติดตามประเมินผลการดำเนินงานขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาขยายผลให้กว้างขวางและมีคุณภาพประสิทธิภาพมากขึ้น

๒.๑.๒ การประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างความรู้ความ

เข้าใจ กำหนดกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและพระราชกรณียกิจให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยใช้วิธีการและสื่อแบบผสมผสานเพื่อให้สามารถเข้าถึงแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสมทั้งเนื้อหาและช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการใช้สื่อประชาสัมพันธ์แบบ ๒ ทาง โดยเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่นำข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริไปขยายผลให้กับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ โดยเฉพาะประชาชนที่มีศักยภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมในการขยายผล

๒.๑.๓ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน

๑) ส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตั้งแต่แรกเริ่มการดำเนินงาน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน การสนับสนุนค่าใช้จ่ายและแรงงานดำเนินงาน การติดตามผลและการดูแลรักษาหลังโครงการสิ้นสุด

๒) สร้างเครือข่ายพันธมิตรการสร้างการเรียนรู้และขยายผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อยกระดับคุณภาพการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยร่วมกับองค์กรภาคเอกชนหรือสถานศึกษาต่าง ๆ ในการสนับสนุนกลุ่มหรือชมรมดำเนินงานในลักษณะศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ โดยมีสำนักงาน กปร. เป็นผู้สนับสนุนด้านวิชาการและเป็นที่ปรึกษา

๒.๑.๔ การบริการและถ่ายทอดประสบการณ์องค์ความรู้เกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการจัดบริการและถ่ายทอดประสบการณ์องค์ความรู้เกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชน และประชาชนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างระบบงานและระบบสารสนเทศ

๓.๑ ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างระบบงานและระบบสารสนเทศเป็นยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นเพื่อรองรับการปฏิรูประบบราชการ โดยเป็นการปรับปรุงและปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน และการบริหารจัดการของสำนักงาน กปร. ให้สอดคล้องกับนโยบายปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล โดยมุ่งเน้นการทำงานเพื่อมุ่งสู่ผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ มีความรวดเร็วและคุ้มค่าภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยมีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

๓.๑.๑ การจัดการกลุ่มการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับภารกิจ ทบทวนและกำหนดโครงสร้างการบริหารงานภายในให้สอดคล้องกับภารกิจและเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนดขึ้นใหม่โดยให้ทุกส่วนสอดคล้องและเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินงานเพื่อผลักดันให้องค์กรดำเนินไปสู่วิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้

๓.๑.๒ การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

๑) จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงาน กปร. โดยมีการปรับปรุงแผนให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เพื่อใช้แผนเป็นกรอบในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและพิจารณากำหนดงบประมาณดำเนินงาน

๒) สร้างเครือข่ายระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงาน กปร. ให้สามารถเชื่อมโยงกับเครือข่ายของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริและหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน

๓.๑.๓ การพัฒนาระบบข้อมูลและเครื่องชี้วัดเพื่อการติดตามประเมินผล

พัฒนาระบบข้อมูลและเครื่องชี้วัดการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินานด้านต่าง ๆ ให้เป็นมาตรฐานถูกต้องแม่นยำและเป็นปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายตลอดจนเป็นความสอดคล้องกับดัชนีชี้วัดในระดับชาติ เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนดำเนินงานและพัฒนาระบบติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ

๔.๑ ยุทธศาสตร์

การพัฒนาองค์การเรียนรู้และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการของสำนักงาน กปร. เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่นำไปสู่การดำเนินงานอื่น ๆ โดยเป็นยุทธศาสตร์ที่เน้น **“การพัฒนาคน”** ให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และศักยภาพ เพื่อนำไปสู่ **“การพัฒนาองค์กร”** ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของสำนักงาน กปร. โดยมีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

๔.๑.๑ การเพิ่มศักยภาพบุคลากรปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาไปสู่องค์กรเรียนรู้

๑) จัดทำแผนการฝึกอบรมบุคลากรในสาขาวิชาเฉพาะ วิชาทั่วไป และสหวิทยาการ เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงาน กปร. อย่างต่อเนื่อง

๒) สร้างบุคลากรเพื่อเป็นวิทยากรของสำนักงาน กปร. ที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในลักษณะสหวิทยาการ

๓) แลกเปลี่ยนและสร้างเครือข่ายความรู้กับหน่วยงานอื่น ๆ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้สร้างสมประสบการณ์และมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ เพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๔.๑.๒ การสร้างกระบวนการทำงานเป็นทีมงาน

๑) ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานโดยเน้นการทำงานเป็นทีมงาน โดยมีบุคลากรปฏิบัติงานที่มีความรอบรู้ ความคิดริเริ่ม ความสามารถ ความคล่องตัว และประสิทธิภาพในการทำงาน

๒) ปรับเปลี่ยนกลไกการบริหารและการตัดสินใจ รวมทั้งวัฒนธรรมขององค์กร ให้เกิดการกระจายอำนาจการสั่งการเพื่อตอบสนองการดำเนินงานและบริหารจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้คล่องตัวและรวดเร็ว

๔.๑.๓ การพัฒนาและปรับปรุงระบบบริหารงานบุคคล

๑) สร้างระบบการประเมินผลงานให้เป็นมาตรฐาน โดยมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบงานมอบหมายที่ชัดเจน รวมทั้งมีระบบการให้ผลตอบแทนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน

๒) พัฒนาระบบบริหารงานบุคคล โดยมีแผนพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน มีการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งที่มีมาตรฐานเพื่อสรรหาคณะบุคคลเก่งมาทำงาน

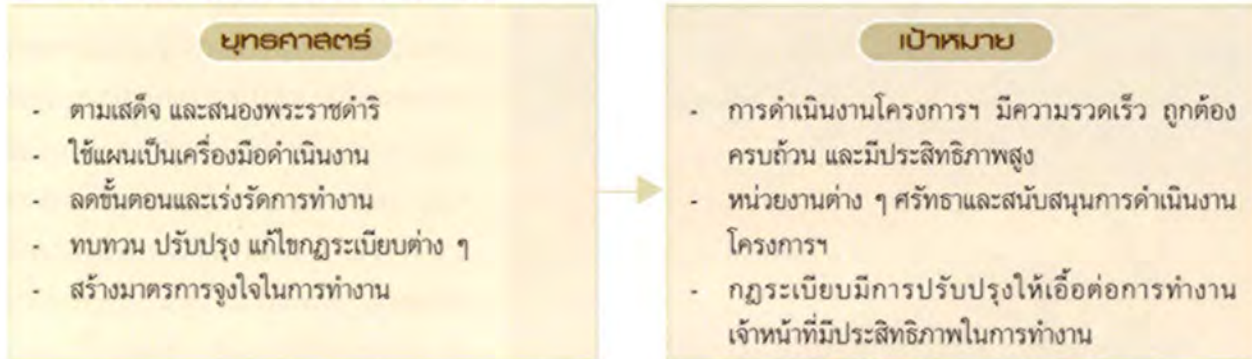
๓) สร้างระบบผู้ฝึกสอนงานในสำนักงาน กปร. โดยมีระบบทีมงานผสมผสานรองรับ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้งานระหว่างบุคลากรทุกสาขาภายในสำนักงาน กปร.

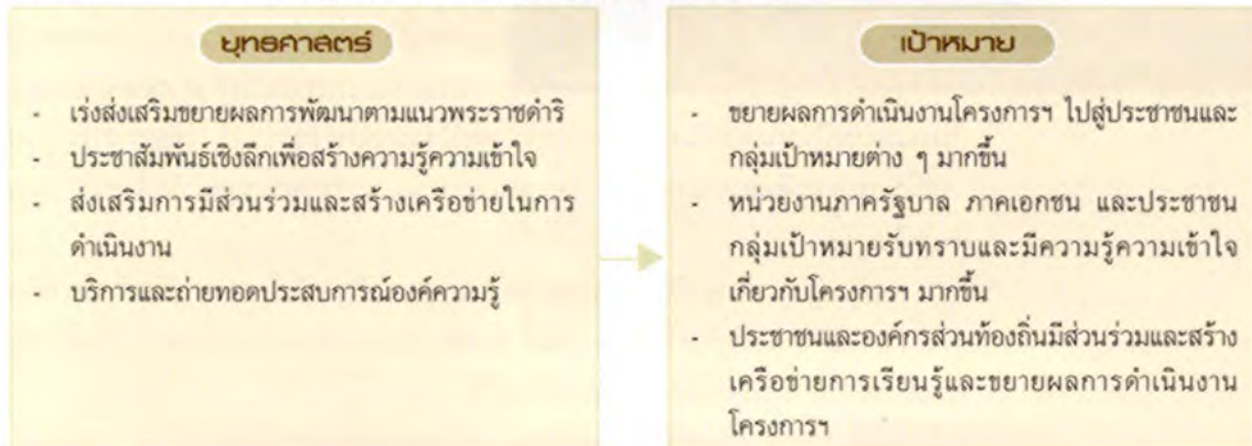

สรุปแผนปฏิบัติการและเป้าหมายการดำเนินงานสำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๕๐)

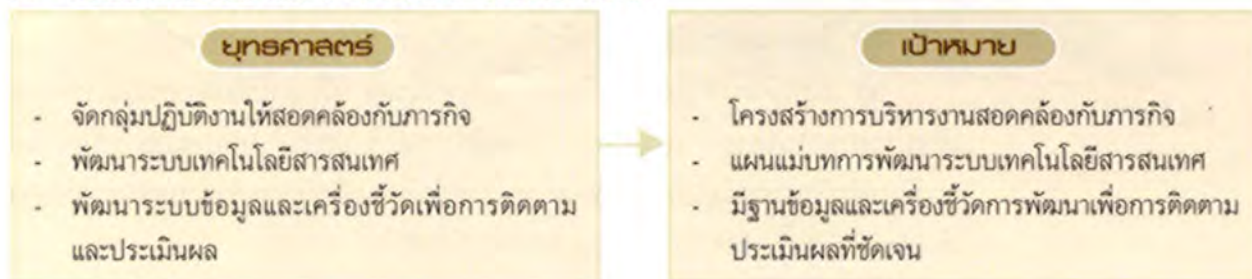
๑. พัฒนาระบบบริหารจัดการโครงการ

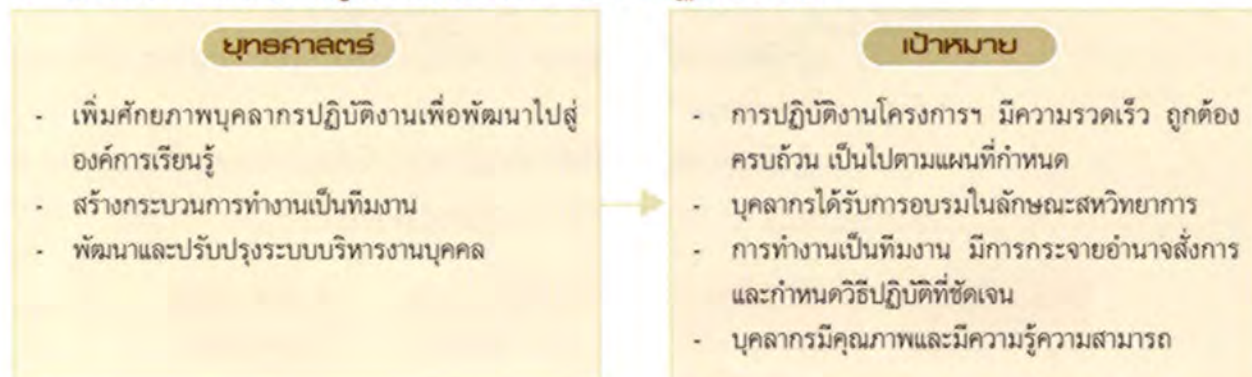
๒. เสริมสร้างการเรียนรู้และขยายผลการดำเนินงานโครงการ

๓. พัฒนาโครงสร้างระบบงานและระบบสารสนเทศ

๔. พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้เป็นส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง มีฐานะเป็นกรมขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่ในการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงาน กปร. ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๕

กำหนดให้เป็นหน่วยงานกลางในการรับและประมวลพระราชดำริ เพื่อการประสานดำเนินงานและติดตามประเมินผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑) สืบรวจศึกษาวิเคราะห์และจัดทำแผนงานเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมทั้งพิจารณาและเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒) ประสานงานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๓) ติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับพระราชกระแส หรือตามที่คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) มอบหมาย หรือตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๕) ปฏิบัติงานด้านวิชาการ การจัดระบบสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๖) ปฏิบัติงานเลขานุการของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

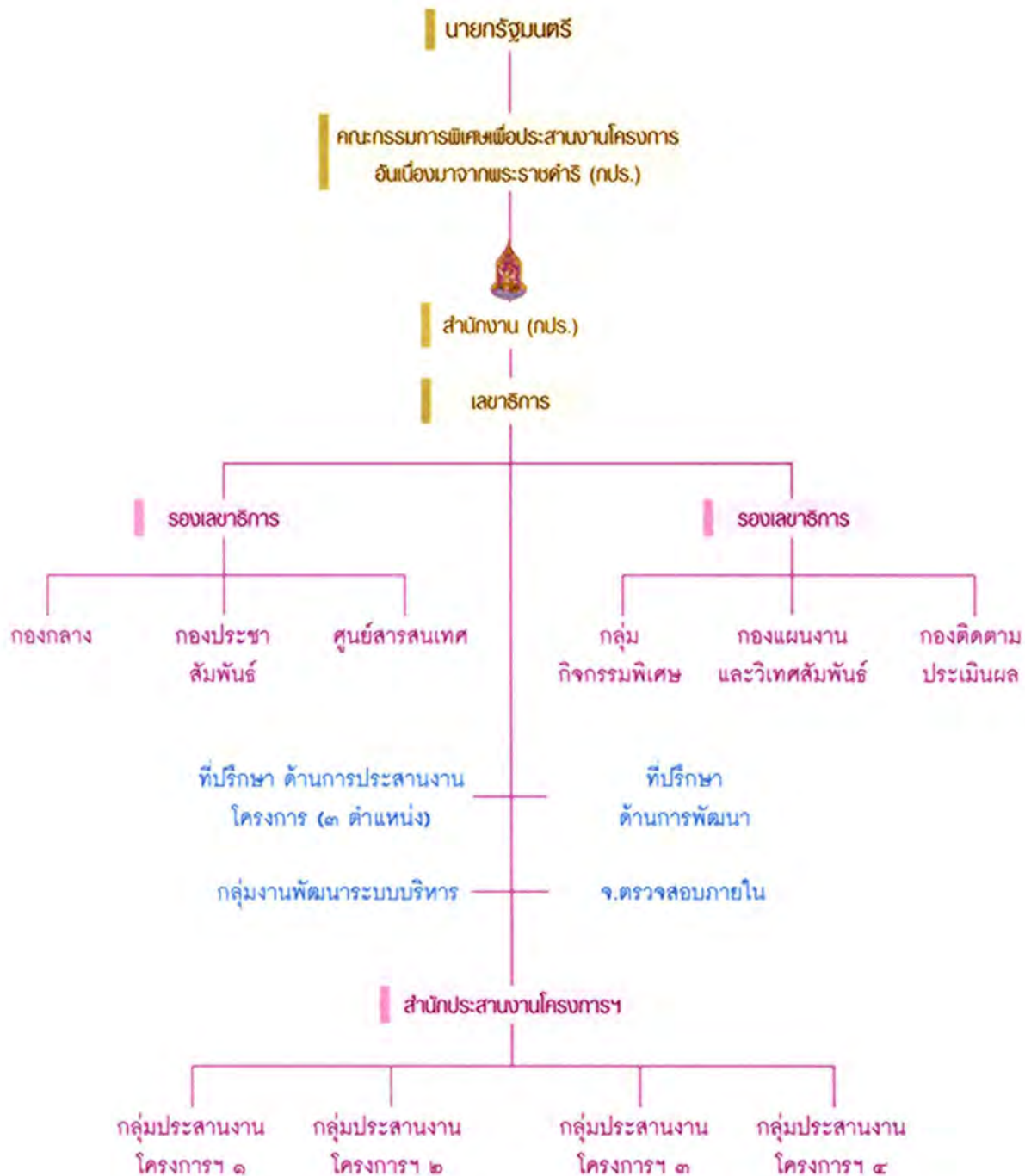
๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน กปร. หรือตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) เป็นส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง มีฐานะเป็นกรม อยู่ในสายการบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี โดยมีการแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๒๔ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๒๔ กำหนดให้มืองค์กระระดับชาติ ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เรียกว่า “คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” (กปร.) ต่อมาได้มีการแก้ไขปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มาเป็นลำดับ ปัจจุบันได้มีการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๖ โดยได้แก้ไขปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้การสนองพระราชดำริเป็นไปอย่างครบถ้วน สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังมีองค์ประกอบ ดังนี้

(๑) นายกรัฐมนตรี	เป็นประธานกรรมการ
(๒) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	เป็นกรรมการ
(๓) ปลัดกระทรวงการคลัง	เป็นกรรมการ
(๔) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	เป็นกรรมการ
(๕) ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	เป็นกรรมการ
(๖) ปลัดกระทรวงมหาดไทย	เป็นกรรมการ
(๗) ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	เป็นกรรมการ
(๘) ราชเลขาธิการ	เป็นกรรมการ
(๙) เลขาธิการนายกรัฐมนตรี	เป็นกรรมการ
(๑๐) เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	เป็นกรรมการ
(๑๑) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	เป็นกรรมการ
(๑๒) ผู้บัญชาการทหารสูงสุด	เป็นกรรมการ
(๑๓) ผู้บัญชาการทหารบก	เป็นกรรมการ
(๑๔) รองราชเลขาธิการที่ราชเลขาธิการมอบหมายจำนวนหนึ่งคน	เป็นกรรมการ
(๑๕) เลขาธิการ กปร.	เป็นกรรมการและเลขานุการ
(๑๖) รองเลขาธิการ กปร.	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(๑๗) ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักงาน กปร.	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(๑๘) เจ้าหน้าที่สำนักราชเลขาธิการที่ราชเลขาธิการมอบหมายจำนวนหนึ่งคน	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

โดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๓๔ ข้อ ๘ กำหนดให้มืองคมนตรีหนึ่งคนเป็นที่ปรึกษาของ กปร.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ นายจุลนภ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา องคมนตรีเป็นที่ปรึกษา กปร.

คณะผู้บริหารสำนักทบ. กปร.

นายพันโท กล้านรงค์ ราว
เลขาธิการ กปร.

นายเจสสิมเกียรติ แสนวิเศษ
รองเลขาธิการ กปร.

นายสมพล พันธุ์ณีย์
รองเลขาธิการ กปร.

นายปกรณ สัตยวงษ์
ที่ปรึกษาด้านการ
ประสานงานโครงการ

คุณกานต์ พรหมศิริ
ที่ปรึกษาด้านการ
ประสานงานโครงการ

นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์
ที่ปรึกษาด้านการ
ประสานงานโครงการ

นางสาวศรีนิษฐ์ นุชทอง
ที่ปรึกษาด้านการพัฒนา

ผู้อำนวยการสำนัก/กลุ่ม

นายโกวิทย์ เฟ่งวานิชย์
ผู้อำนวยการ
สำนักประสานงานโครงการฯ

นายสายเมือง วิรัชศิริ
ผู้อำนวยการ
กลุ่มประสานงานโครงการฯ ๑

นายตฤษา สิบธวานนท์
ผู้อำนวยการ
กลุ่มประสานงานโครงการฯ ๒

นายลลิต กบอมสิงห์
ผู้อำนวยการ
กลุ่มประสานงานโครงการฯ ๓

ม.ล.จิสพันธุ์ กวีวงศ์
ผู้อำนวยการ
กลุ่มประสานงานโครงการฯ ๔

นางสาวชูชาติ สุวรรณรัตน์
ผู้อำนวยการ
กลุ่มกิจกรรมพิเศษ

ผู้อำนวยการกอง/ศูนย์

นายสิงห์พงศ์ รัตน์พันธ์
ผู้อำนวยการ
กองกลาง

นางสุวรรณา พาศิริ
ผู้อำนวยการ
กองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์

นางสาวสุนทรี ศรีประไพกุล
ผู้อำนวยการ
กองติดตามประเมินผล

นางสมทรง รุ่งเรืองศิลป์
ผู้อำนวยการ
ศูนย์สารสนเทศ

นายเข้มเขี้ยว กุวิชัยสักกุล
ผู้อำนวยการ
กองประชาสัมพันธ์

หัวหน้ากลุ่ม/ฝ่าย

นายประสาก พาศิริ

หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาระบบบริหาร

นายสุวิทย์ ดุลยะนันท์
หัวหน้าฝ่ายการเจ้าหน้าที่

นางอริยา สัตยทewa
หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป

นางสาววิธี วัฒนไกร
หัวหน้าฝ่ายการเงินและบัญชี

อัตรากำลับเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร.

อัตรากำล้งเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. ปี ๒๕๔๗ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๙๒ อัตรာ ประกอบด้วย

- ❖ ข้าราชการ จำนวน ๑๑๒ อัตรာ
- ❖ ลูกจ้างประจำ จำนวน ๓๑ อัตรာ
- ❖ ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน ๔๙ อัตรာ

ข้าราชการ

ลูกจ้างประจำ

ลูกจ้างชั่วคราว

ความหมายของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมายถึง โครงการ แผนงาน หรือกิจกรรมใด ๆ ที่ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดำเนินงานเพื่อสนองพระราชดำริ

ที่มาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- ❖ จากการที่หน่วยงานตามเสด็จไปยังพื้นที่ต่าง ๆ และทรงมีพระราชดำริให้ช่วยเหลือราษฎร
- ❖ จากการถวายฎีกาของราษฎรไปยังสำนักราชเลขาธิการ
- ❖ ทรงมีพระราชดำริโดยตรงกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

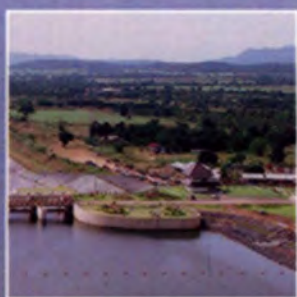
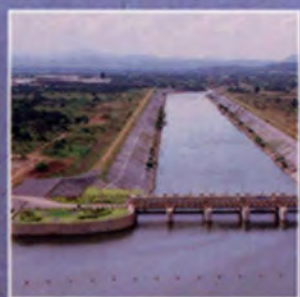

ภารกิจสำคัญในการดำเนินงาน

ประจำปี ๒๕๕๗

- ❖ การตามเสด็จ
- ❖ การบริหารจัดการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ❖ การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

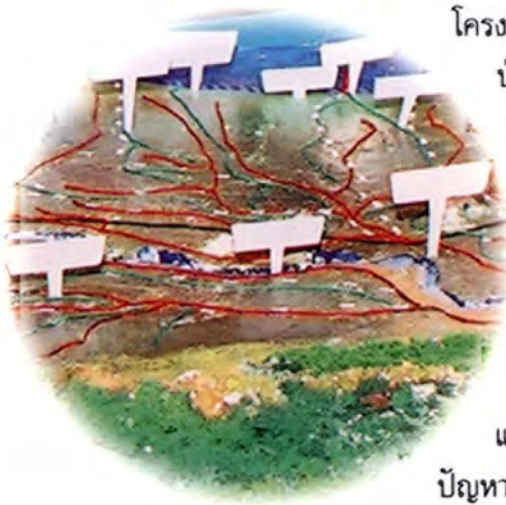

การตามเสด็จ

การตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจและทรงเยี่ยมราษฎรเพื่อสอบถามปัญหาและช่วยแก้ไขปัญหाराษฎรในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นภารกิจหลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งของสำนักงาน กปร. โดยในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้มีการตามเสด็จหลัก ๆ ดังนี้

๑. ตามเสด็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการเสด็จพระราชดำเนิน พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทอดพระเนตรโครงการป้องกันแก้ไขปัญหาคอขวดกั้นบริเวณทางน้ำล้นราชประชานุเคราะห์ บ้านโดนด ตำบลปึกเตียน จังหวัดเพชรบุรี และโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี ในวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ในการนี้ ทรงบรรยายเกี่ยวกับเรื่องการบริหารจัดการน้ำ พระราชทานแก่นักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวลที่ออกปฏิบัติงานเพื่อผลิตรายการศึกษาทัศน์เผยแพร่ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยทรงบรรยายถึงธรรมชาติและทิศทางการไหลของน้ำ การบริหารจัดการอย่างไรจึงไม่ทำให้เกิดปัญหาให้ถูกต้องเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์มากที่สุด

๒. ตามเสด็จ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในการเสด็จ พระราชดำเนินแปรพระราชฐาน ณ พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ จังหวัดนราธิวาส ระหว่างวันที่ ๔ - ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เพื่อทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเยี่ยมเยียนราษฎรและติดตามความก้าวหน้าโครงการตามพระราชดำริ อาทิ ศูนย์ศิลปาชีพบ้านปาดาคีมอ ศูนย์ศิลปาชีพบ้านละเวง จังหวัดปัตตานี โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ จังหวัดปัตตานี ศูนย์ศิลปาชีพ บ้านโต๊ะโมะ จังหวัดนราธิวาส

๓. ตามเสด็จ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในการเสด็จฯ ทอดพระเนตรอุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๗ ในการนี้ มีพระราชดำริให้กรมชลประทาน จัดหาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

๔. ตามเสด็จ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้แก่ โครงการศึกษาวิจัยพัฒนาพื้นที่พรุและดินเปรี้ยว งานขยายผลในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ศูนย์สาขา และพื้นที่อื่น ๆ ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เยี่ยมเยือนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดสระแก้ว และโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรห้วยซอน-ห้วยซั่ว (หลัก ๒๒) ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ สมเด็จพระเทพรัตน-

ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินเพื่อติดตามความก้าวหน้า งานศึกษาวิจัยและพัฒนาพื้นที่พรุและดินเปรี้ยว งานขยายผลในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ศูนย์สาขา และพื้นที่อื่น ๆ ที่มีสภาพเป็นดินพรุและดินเปรี้ยวของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

นอกจากนี้ ทรงติดตามงานขยายผลโครงการพัฒนาพื้นที่บ้านยูโย อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เพื่อทอดพระเนตรพื้นที่ขยายผลการปลูกข้าวในพื้นที่บ้านยูโย ซึ่งได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ โดยใช้เงินจากโครงการชลประทานบางนรา

เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ๔ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านน้ำอ้อม การบินไทย บ้านโคกน้อย และบ้านคลองตะเคียนชัย ในกรณีนี้ ได้พระราชทานสิ่งของให้แก่ ครู ศษค. ผู้แทนนักเรียนพระราชทานพันธุ์ไม้ผลให้แก่ชาวบ้าน และมีพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ปรับปรุงบำรุงดินให้เหมาะสม เพื่อจะได้ปลูกผักให้เพียงพอต่อการประกอบอาหารตามโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๗ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เพื่อติดตามความก้าวหน้าโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรห้วยซอน-ห้วยซั่ว (หลัก ๒๒) เมืองนาทรายทอง ซึ่งโครงการนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานความช่วยเหลือในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาด้านการเกษตรเพื่อเป็นแบบอย่าง และสถานที่ถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการให้แก่ราษฎรลาว ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริของไทย

๕. ตามเสด็จ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ในการเสด็จพระดำเนินจังหวัดนราธิวาส ระหว่างวันที่ ๔ - ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ เพื่อทรงเยี่ยมราษฎร ทรงงานด้านศิลปาชีพ และติดตามความก้าวหน้าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ เช่น โครงการศูนย์ศิลปาชีพบ้านปาตาดิมอ ศูนย์ศิลปาชีพบ้านละเวง จังหวัดปัตตานี โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริจังหวัดปัตตานี โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ จังหวัดนราธิวาส

ทั้งนี้ ในการตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ สำนักงาน กปร. ได้น้อมรับพระราชดำริเพื่อมาประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการจัดทำโครงการกิจกรรมสนองพระราชดำริต่าง ๆ ตลอดจนปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ตามที่ได้รับพระราชกระแส

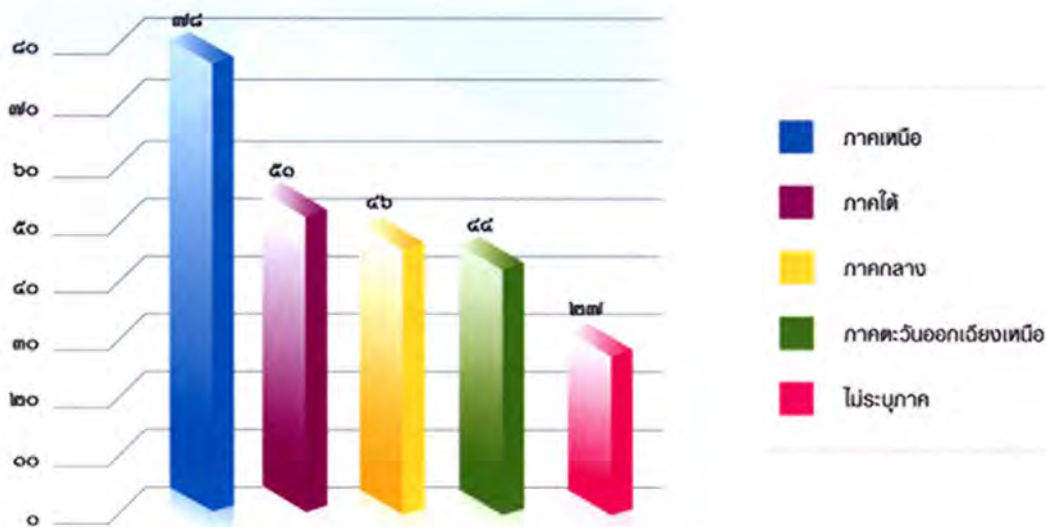
การบริหารจัดการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้ดำเนินการบริหารจัดการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้งในด้านงบประมาณและประสานการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และอื่นๆ สรุปลผลการดำเนินงาน ดังนี้

การบริหารจัดการงบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๔๗ (งบกลาง) โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักงาน กปร. ได้พิจารณากลั่นกรองวิเคราะห์แผนงาน/โครงการ เสนอ กปร. อนุมัติงบประมาณให้กับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานสนองพระราชดำริ ดังนี้

โครงการและกิจกรรมดำเนินงาน รวมทั้งสิ้น ๒๔๖ โครงการ/กิจกรรม

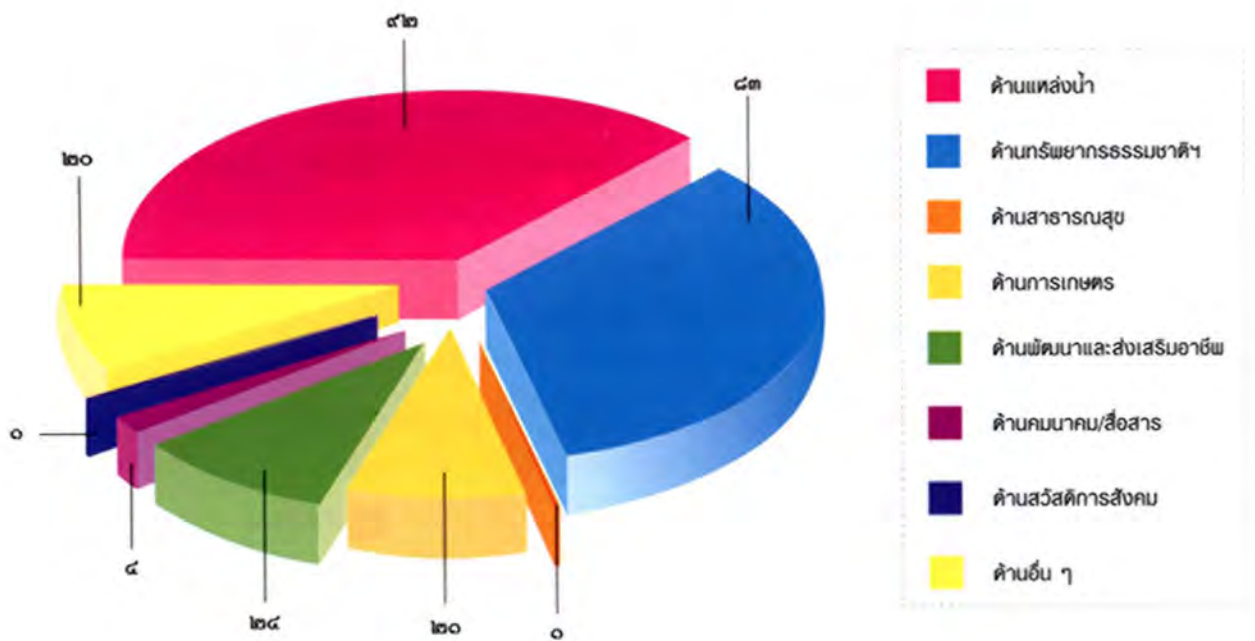
❖ ภาคเหนือ	จำนวน	๗๘	โครงการ/กิจกรรม (ร้อยละ ๓๑.๗๑)
❖ ภาคใต้	จำนวน	๕๑	โครงการ/กิจกรรม (ร้อยละ ๒๐.๗๓)
❖ ภาคกลาง	จำนวน	๔๖	โครงการ/กิจกรรม (ร้อยละ ๑๘.๗๐)
❖ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จำนวน	๔๔	โครงการ/กิจกรรม (ร้อยละ ๑๗.๘๙)
❖ ไม่ระบุภาค	จำนวน	๒๗	โครงการ/กิจกรรม (ร้อยละ ๑๐.๙๗)

โดยมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

❖ การพัฒนาด้านแหล่งน้ำ	จำนวน	๕๒	โครงการ/กิจกรรม	(ร้อยละ ๓๗.๔๐)
❖ การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	จำนวน	๘๓	โครงการ/กิจกรรม	(ร้อยละ ๓๓.๗๔)
❖ การพัฒนาด้านสาธารณสุข	จำนวน	๑	โครงการ/กิจกรรม	(ร้อยละ ๐.๔๐)
❖ การพัฒนาด้านการเกษตร	จำนวน	๒๑	โครงการ/กิจกรรม	(ร้อยละ ๘.๕๔)
❖ การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	จำนวน	๒๔	โครงการ/กิจกรรม	(ร้อยละ ๙.๗๖)
❖ การพัฒนาด้านคมนาคม/สื่อสาร	จำนวน	๔	โครงการ/กิจกรรม	(ร้อยละ ๑.๖๓)
❖ การพัฒนาด้านสวัสดิการสังคม	จำนวน	๑	โครงการ/กิจกรรม	(ร้อยละ ๐.๔๐)
❖ การพัฒนาด้านอื่น ๆ	จำนวน	๒๐	โครงการ/กิจกรรม	(ร้อยละ ๘.๑๓)

การดำเนินงานของ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

“...วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนา ก็คือ การพัฒนา
ที่ทำกินของราษฎรให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้นโดยการพัฒนาที่ดิน พัฒนาแหล่งน้ำ
ตลอดจนฟื้นฟูป่า และใช้หลักวิชาการเกษตรในการวางแผนการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์
โดยใช้เงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาเป็นทุนในการพัฒนา ซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนา
จะเป็นฟาร์มตัวอย่างที่เกษตรกรทั่วไปและเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาสามารถมาเยี่ยมชม
การสาธิตเกี่ยวกับการเกษตรกรรมเพื่อเป็นการศึกษาหาความรู้ นอกจากนี้
ยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาพื้นที่รอบ ๆ บริเวณโครงการให้มีความ
เจริญขึ้น เมื่อราษฎรเริ่มมีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น ก็อาจพิจารณาจัดตั้งโรงเรียน
สำหรับหมู่บ้านแต่ละกลุ่ม ตลอดจนจัดตั้งธนาคารข้าวของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อฝึก
ให้รู้จัก “พึ่งตนเอง” ได้ในที่สุด...”

จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริในการก่อตั้ง ศูนย์ศึกษาการพัฒนา โดยทรงมุ่งหวังให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนา เป็น “**ต้นแบบของความสำเร็จ**” ให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปได้มีความรู้และช่วยเหลือตนเองได้อย่าง ยั่งยืน ซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีวัตถุประสงค์สำคัญ ดังนี้

๑. เป็นสถานที่ทำการศึกษาค้นคว้า ทดลอง วิจัย เพื่อแสวงหาแนวทาง และวิธีการพัฒนาด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ทำหน้าที่เสมือน “**ต้นแบบ**” ของความสำเร็จที่จะเป็นแนวทางและตัวอย่างของผลสำเร็จ ให้แก่พื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

๒. เป็นสถานที่สำหรับแลกเปลี่ยนสื่อสารระหว่าง นักวิชาการ นักปฏิบัติ และประชาชน การศึกษาค้นคว้า ทดลอง วิจัยต่าง ๆ ที่ได้รับผลสำเร็จแล้ว ศูนย์ศึกษาการพัฒนา จะเป็นแหล่งผสมผสานทางวิชาการและปฏิบัติ เพื่อนำความรู้สู่ราษฎร รวมทั้งเป็นแหล่งศึกษาทดลองของ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนถ่ายทอด ประสบการณ์และแนวทางแก้ไขปัญหาระหว่าง ๓ กลุ่มคือนักวิชาการ เจ้าหน้าที่ซึ่งทำหน้าที่พัฒนาส่งเสริม และราษฎร

๓. เป็นต้นแบบของการพัฒนาแบบผสมผสาน ศูนย์ศึกษาการพัฒนา แต่ละแห่งจะเป็นแบบจำลองและ ตัวอย่างของการพัฒนาในพื้นที่ลักษณะหนึ่ง ๆ ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ โดยพยายามใช้ความรู้ให้มากที่สุด แต่ละสาขาจะเป็นประโยชน์เกื้อหนุนกับการพัฒนาสาขาอื่น ๆ เป็นการผสมผสานกันทั้งด้านความรู้ การดำเนินงาน และการบริหารอย่างเป็นระบบ

๔. เป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างส่วนราชการ เป็นการประสานงานประสานแผน และการจัดการระหว่างกรม กอง และส่วนราชการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๕. เป็นศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ เป็นศูนย์รวมของการศึกษาทดลองและสาธิตที่ได้รับผลสำเร็จทั้งด้านการเพาะปลูก แหล่งน้ำ ปศุสัตว์ ประมง ตลอดจนการพัฒนาในด้านสังคม ศิลปอาชีพ ในลักษณะของ “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต” หรือที่เรียกว่า “บริการแบบเบ็ดเสร็จ” (One Stop Service) เพื่อให้ผู้สนใจได้เข้าไปศึกษาดูงานได้อย่างสะดวกรวดเร็ว อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ที่สุด

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีอยู่ ๖ แห่งทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ แต่ละศูนย์ฯ จะมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เป็นตัวแทนของแต่ละภูมิภาค ซึ่งมีสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน โดยทำการศึกษาวิจัยและหาแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับพื้นที่นั้น ๆ เพื่อพัฒนาพื้นที่แห่งนั้นให้มีสภาพสมบูรณ์สามารถทำการเกษตรได้ เมื่อผลการศึกษาวิจัยได้รับผลสำเร็จแล้ว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ จะทำการขยายผลไปยังหมู่บ้านที่ตั้งอยู่รอบศูนย์ฯ ที่เรียกว่า “หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ” เป็นหมู่บ้านเป้าหมายอันดับแรก โดยการส่งเสริมในทุก ๆ ด้าน อาทิ การเพาะปลูก การขยายพันธุ์พืช การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น เมื่อส่งเสริมให้กับหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ จนได้รับผลขั้นหนึ่งแล้ว ก็จะขยายผลไปยังเกษตรกรในพื้นที่แห่งอื่นต่อไป ซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ที่จัดตั้งมีทั้งหมด ๖ ศูนย์ ดังนี้

๑. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

“ให้พัฒนาศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เป็นศูนย์ตัวอย่างรวม การพัฒนาด้านเกษตรกรรมที่สมบูรณ์แบบทั้งในเรื่องแหล่งน้ำ ดิน ป่าไม้ การเกษตรกรรม ปศุสัตว์ ศิลปอาชีพ หัตถกรรมพื้นบ้าน เพื่อให้คนเข้ามาศึกษา ทาความรู้และนำไปปฏิบัติตามเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และยกระดับฐานะความเป็นอยู่ รวมทั้งพัฒนาพื้นที่รอบศูนย์ศึกษาฯ บริเวณลุ่มน้ำโจนให้มีความเจริญขึ้นเป็น ตัวอย่างแก่การพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป” พระราชดำริ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๒๒ กับหน่วยงานต่าง ๆ โดยให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาตัวอย่าง เพื่อสาธิตการ พัฒนาการเกษตรกรรมและงานศิลปอาชีพ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ตั้งอยู่ที่ตำบล เขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๒๒ มีพื้นที่รวมประมาณ ๑,๘๙๕ ไร่ มีภารกิจหลักในด้านการปรับปรุงและ พัฒนาพื้นที่ฟูทรีพยากรธรรมชาติ เช่น การปรับปรุงบำรุงดิน การปลูกป่าไม้ และการพัฒนาปศุสัตว์ การจัดตั้ง ธนาคารโค-กระบือ การส่งเสริมด้านการประมง เป็นต้น มีศูนย์สาขา คือ โครงการพัฒนาพื้นที่เขาชะโงก จังหวัด นครนายก และโครงการพัฒนาส่วนพระองค์ที่อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี โดยดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวพระราชดำริตลอดมา

การดำเนินงานปี ๒๕๕๗

๑. งานอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรดิน มี ๒ กิจกรรมสำคัญ คือ

- ❖ ผลิตหญ้าแฝกเพื่อแจกจ่ายแก่เกษตรกรและเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ๓,๕๐๐,๐๐๐ กล้า
- ❖ วิจัยเพื่อการพัฒนาที่ดิน ๓ กิจกรรม คือ
 - วิจัยเปรียบเทียบการจัดการดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการปลูกมันสำปะหลัง
 - ศึกษารูปแบบการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับปรุงบำรุงดินชุดมาบอน และเพิ่มผลผลิตข้าวโพดหวาน
 - ศึกษาความงอกและความแข็งแรงของเมล็ดแฝกสายพันธุ์หลัก

๒. งานปศุสัตว์ มี ๒ กิจกรรม คือ

- ❖ ศึกษาประสิทธิภาพฟ้าทลายโจรป้องกันและรักษาโรคหวัด โรคบิด และโรคท้องเสียของไก่พื้นเมือง
- ❖ ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีก จำนวน ๑,๗๐๐ ตัว เช่น เป็ด ไก่ เป็ดเทศ เป็นต้น

๓. งานประมงสาธิต มี ๔ กิจกรรม คือ

- ❖ สาธิตการเลี้ยงปลาดุกอุยเทศในบ่อประจำโรงเรียน
- ❖ ผลิตพันธุ์ปลากินพืชสำหรับแจกจ่ายและส่งเสริมการเลี้ยงแก่เกษตรกร
- ❖ ปรับปรุงสะพานไม้ที่ใช้สำหรับลำเลียงลูกปลามาอนุบาลยังบ่อดิน
- ❖ อบรมเกษตรกรด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด
- ❖ ปรับปรุงบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ
- ❖ ผลิตพันธุ์ปลาสวยงามเพื่อสาธิตการเพาะเลี้ยง
- ❖ ผลิตพันธุ์ปลาดุกอุยสำหรับแจกจ่ายและส่งเสริมจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ ตัว

๔. งานพัฒนาชุมชน มี ๒ กิจกรรม คือ

- ❖ ซ่อมแซมทาสีอาคารโรงฝึกงาน
- ❖ สาธิตงานทอผ้า

๕. งานพัฒนาป่าไม้ มี ๕ กิจกรรม คือ

- ❖ เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกล้วยไม้ป่า และพืชสมุนไพร ๑,๐๐๐ ต้น
- ❖ ผลิตรักกล้วยไม้กินได้ ๑๐๐,๐๐๐

กล้า

- ❖ จัดเตรียมกล้าไม้ขนาดใหญ่ ๒๐,๐๐๐ กล้า
- ❖ ฟื้นฟูพื้นที่บ่อทรายร้าง ๒ กิจกรรม เช่น ค่าปุ๋ยหมัก ๑๐๐ ต้น และ ค่าบำรุงรักษาแปลงตัวอย่าง ๑๐๐ ไร่

- ❖ ผลิตรักกล้วยไม้กินได้ ๑๐๐,๐๐๐ กล้า

๖. งานขยายผลและถ่ายทอดเทคโนโลยี มี ๘ กิจกรรม คือ

- ❖ ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด ๒,๐๐๐ ไร่
- ❖ พัฒนาระบบน้ำประจําไร่นา ๗๐ บ่อ
- ❖ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำเพื่อสาธิตและแจกจ่ายแก่เกษตรกรหมู่บ้านขยายผล

จำนวน ๔ กลุ่ม ๘๓ ราย

- ❖ จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดเทคโนโลยี
- ❖ สาธิตการเกษตรแบบผสมผสาน จำนวน ๑๐๐ ราย และจัดทำระบบน้ำสาธิตเพื่อการเกษตร ๑๐ ราย

- ❖ ฝึกอบรมการทำบัญชีฟาร์ม ๒ รุ่น ๘๐ ราย
- ❖ ฝึกอบรมเกษตรกรหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ๘๖๖ ราย
- ❖ ทำป้ายประชาสัมพันธ์ ๕ หมู่บ้าน

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เป็นแหล่งบริการด้านงานวิชาการและการสาธิตฝึกอบรมให้กับราษฎรที่สนใจศึกษาหาความรู้ ตลอดจนเพื่อให้ส่วนราชการและเอกชนต่าง ๆ เข้ามาศึกษาและนำแนวทางรูปแบบที่ประสบผลสำเร็จมาใช้ต่อไป

๒. ผลการศึกษาของศูนย์ฯ ที่ประสบผลสำเร็จแล้ว ได้ขยายผลสู่เกษตรกรบริเวณหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมุ่งเน้นการผลิตแบบพออยู่พอกินและการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

๓. ฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ ทั้งพื้นที่ภายในศูนย์ฯ และพื้นที่หมู่บ้านเกษตรกรรอบศูนย์ฯ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและอนุรักษ์พันธุกรรมของพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ของผืนป่าตะวันออก เป็นแหล่งอาหารสำหรับเกษตรกร ตลอดจนเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ศึกษาดูงาน และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน

๒. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

“...โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ ควรครอบคลุมถึงการพัฒนาป่าไม้บริเวณต้นน้ำห้วยตาดไฮใหญ่และบริเวณต้นน้ำของอ่างเก็บน้ำภูไม้รวกด้วย โดยให้พิจารณาเป็นพื้นที่พัฒนาป่าไม้ในเขตปริมณฑลของศูนย์ฯ พื้นที่ประมาณ ๗,๕๐๐ ไร่ และควรพิจารณาจัดตั้งหมู่บ้านป่าไม้ขึ้นที่ต้นน้ำห้วยตาดไฮใหญ่ บริเวณถนนสายกาฬสินธุ์-สกลนคร ประมาณ ๑๐ ครอบครัว ๆ ละประมาณ ๑๐๐ ไร่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการพัฒนาป่าไม้ในพื้นที่ดังกล่าว...” พระราชดำริเมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ กับหน่วยงานต่าง ๆ ให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อสวัสดิการพัฒนาด้านการเกษตรกรรม

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ ตั้งอยู่ที่บ้านนาคเค้า ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ ซึ่งต่อมาภายหลังได้มีมติคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาฯ แห่งนี้ เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๒๖ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ มีพื้นที่โครงการประมาณ ๒,๓๐๐ ไร่ และเขตปริมณฑลเพื่อการพัฒนาอีกประมาณ ๑๑,๐๐๐ ไร่ ภารกิจหลักคือ การพัฒนาระบบชลประทาน พัฒนาระบบการปลูกพืชเศรษฐกิจ การทดสอบพันธุ์ข้าวไร่ การศึกษาระบบนิเวศของป่า การปรับปรุงบำรุงดิน และการพัฒนาส่งเสริมด้านปศุสัตว์และประมง เป็นต้น

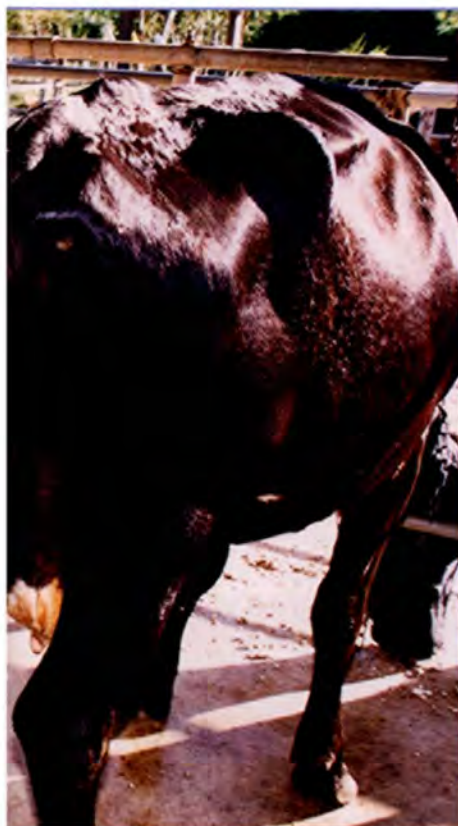
การดำเนินงานปี ๒๕๕๗

ดำเนินงานโดยหน่วยงานต่าง ๆ ได้ร่วมกันดำเนินงานสนองพระราชดำริ โดยมี กรมชลประทานเป็นหน่วยงานหลัก แบ่งพื้นที่เป็นแปลงสาธิต ๒,๓๐๐ ไร่ พื้นที่ศึกษา การพัฒนาป่าไม้ ๑๑,๐๐๐ ไร่ งานศึกษาทดลองที่ประสบความสำเร็จนำไปขยายผล ส่งเสริมการพัฒนาให้แก่ราษฎร ได้แก่ พันธุ์ข้าวสกลนคร อุบล ๒ กข.๖ กข.๑๕ ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ และปทุมธานี พืชไร่ ได้แก่ ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ข้าวโพดฝักอ่อน ข้าวโพดฝักสด ไม้ผล ได้แก่ มะม่วง ศก.๐๐๕ ลิ้นจี่ นพ.๑ มะขามเปรี้ยว ศก.๐๑๕ การเพาะเห็ด การปลูกยางพารา หม่อนพันธุ์ดี การแปรรูปวุ้นเส้นและน้ำตาลจากอ้อย

การสาธิตและส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เป็ดเทศ สุกรเทศชนาน โค-กระบือ พันธุ์พื้นเมือง การผลิตพันธุ์ปลาแจกจ่ายให้ราษฎรประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ตัว/ปี การผลิตกล้าไม้มะม่วง หวายดง สัก ไม้ตง ประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ กล้า/ปี การสาธิตและส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก การปรับปรุงแปลงนา การผลิตและส่งเสริมการปลูกแฝก ๑,๐๐๐,๐๐๐ กล้า/ปี จัดหลักสูตรการฝึกอบรมอาชีพ ๓๓ หลักสูตร มีเกษตรกรเข้ารับการศึกษาประมาณ ๒,๐๐๐ คน/ปี และเข้ามาศึกษาดูงานของศูนย์ฯ ประมาณ ๑๕,๐๐๐ คน/ปี

การสาธิต ฝึกอบรม และให้บริการปัจจัยการผลิตในหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ๒๑ แห่ง ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร นอกจากนี้ยังเป็นแหล่ง เรียนรู้และให้บริการแก่ศูนย์สาขา ๓ แห่ง คือ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยบางทราย จังหวัดมุกดาหาร โครงการพัฒนาพื้นที่เกษตรน้ำฝน อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำก่ำ จังหวัดนครพนม

นอกจากนี้ ได้ซ่อมแซมอาคารสถานที่ ได้แก่ โรงสาธิตผลิตปุ๋ยอินทรีย์ อาคารโรงเรือนเลี้ยงวัว ทาจิเมะและไก่ทอง โรงรีด โรงตากยาง อาคารแปรรูป การเพาะเห็ด โรงสาธิตและอบรมเกี่ยวกับการย้อมไหม สวาทไหม ฯลฯ

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เป็นศูนย์รวมของการศึกษาด้านการพัฒนาอาชีพเกษตรกรในแนวต่าง ๆ ซึ่งราษฎรสามารถเข้ามาศึกษาดูงานและรับการฝึกอบรมเพื่อนำไปพัฒนาและประกอบอาชีพเกษตรกรเองได้

๒. รักษาป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติให้มีสภาพอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและรักษาสภาพภูมิอากาศให้ชุ่มชื้น อันจะส่งผลประโยชน์ต่อความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำและทรัพยากรดิน

๓. ทำให้ราษฎรในพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียงมีโอกาสเรียนรู้วิทยาการเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการพัฒนาอาชีพของตนเอง ทำให้เกษตรกรสามารถพัฒนาระบบเกษตรกรรมการเพิ่มผลผลิต ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มแหล่งอาหารและรายได้ของครัวเรือนให้สูงขึ้น

๓. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้น ณ บริเวณลุ่มน้ำห้วยฮ่องไคร้ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าขุนแม่กวง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ประมาณ ๘,๕๐๐ ไร่ โดยให้เป็นศูนย์กลางในการศึกษา ทดลอง วิจัย เพื่อหารูปแบบการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ภาคเหนือและเผยแพร่แก่ราษฎรให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยตนเองต่อไป โดยต้นทางเป็นการศึกษาสภาพพื้นที่ป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร ปลายทางเป็นการศึกษาด้านการประมงตามอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ระหว่างทางเป็นการศึกษาด้านการเกษตรด้านการปศุสัตว์ และด้านเกษตรอุตสาหกรรม ศูนย์ศึกษาฯ มีศูนย์สาขา ๕ แห่ง ประกอบด้วย

- ๑) โครงการศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
- ๒) โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่ปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน อำเภอจอมทอง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่
- ๓) โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
- ๔) โครงการพัฒนาตอียดุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
- ๕) โครงการพัฒนาพื้นที่ห้วยลานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

การดำเนินงานปี ๒๕๕๗

๑. ด้านการศึกษา ทดลอง วิจัยรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์และภูมิสังคมตามแนวพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ ได้ดำเนินการศึกษา ทดลอง วิจัย และมีผลการศึกษาทดลองเพื่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มากมาย ได้แก่ ด้านแหล่งน้ำ ด้านป่าไม้ ด้านเกษตรกรรม ปศุสัตว์ และประมง ซึ่งงานศึกษา ทดลอง วิจัยในแต่ละด้านของศูนย์ฯ ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี โดยเฉพาะงานด้านพัฒนาป่าไม้ และแหล่งน้ำนั้นกล่าวได้ว่า เป็นรูปแบบในการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่ดีที่สุดในการรักษาความสมดุลทางนิเวศวิทยา ซึ่งทำให้มีการรักษาความชุ่มชื้นของต้นน้ำ

นอกจากการศึกษาพัฒนาด้านแหล่งน้ำและป่าไม้แล้ว การพัฒนาทางด้านการเกษตรที่สอดคล้องกับภูมิสังคมก็นับว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี สามารถนำผลการศึกษาและรูปแบบไปขยายผลโดยการสาธิต อบรม เผยแพร่ให้ส่วนราชการและประชาชนนำไปใช้ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพในลักษณะเป็นรูปแบบที่ง่ายไม่สิ้นเปลืองมาก แต่ส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถนำไปประกอบอาชีพเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัวนอกเหนือจากรายได้จากประกอบอาชีพทางการเกษตรด้านอื่น ๆ

งานศึกษาและทดสอบการปลูกพืช ได้ดำเนินการรวบรวม ศึกษา และพัฒนาการปลูกพืชพันธุ์ดี ทั้งพืชไม้ผล พืชไร่ พืชสวน พืชผัก พืชอุตสาหกรรม ไม้ดอก พืชสมุนไพร ไม้หอม รวบรวมผักพื้นบ้าน ตลอดจนการทดสอบการเพาะเห็ด การปลูกข้าววิมบ่อ และทำการเลี้ยงเปิดในบริเวณแปลงนาข้าวเพื่อลดการระบาดของของหอยเชอรี่

ด้วยสภาพดินเสื่อมโทรมเป็นหินและกรวด งานศึกษาพัฒนาดินจึงได้ศึกษา และฟื้นฟูดินด้วยวิธีการต่าง ๆ อนุรักษ์ดินและน้ำ การปรับปรุงบำรุงดินที่เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมในด้านการพัฒนาที่ดิน ไปสู่เกษตรกรหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ และผู้สนใจต่อไป

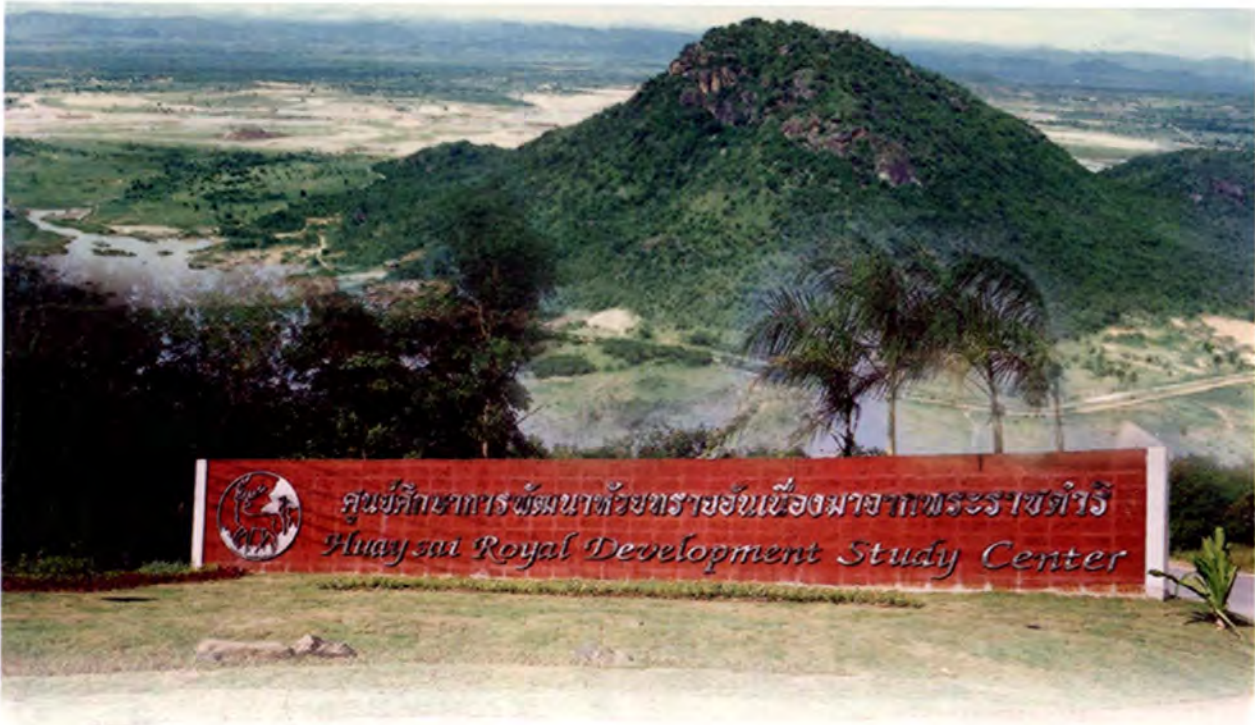
๒. งานประชาสัมพันธ์และขยายผลสำเร็จของงานศึกษา ทดลอง วิจัยสู่ชุมชน

การขยายผลสำเร็จของศูนย์ฯ สู่ชุมชน ได้ยึดหลักการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของราษฎร และให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องเป็นที่สนใจและเป็นที่ต้องการของราษฎรที่แท้จริง เพื่อชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง

ประโยชน์ที่ได้รับ

การขยายผลการศึกษา ค้นคว้า ทดลองของศูนย์ฯ ที่มีผลสำเร็จชัดเจนไปสู่ราษฎรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๓๖ หมู่บ้าน ในเขตอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๔,๕๕๕ ครัวเรือน ๑๖,๒๕๘ คน ราษฎรได้นำไปปฏิบัติในรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เกิดจิตสำนึกและตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ดินน้ำลำธาร

๔. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดเพชรบุรี

เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับพื้นที่ตำบลห้วยทราย สรุปความว่า “บริเวณพื้นที่แห่งนี้รวมทั้งอาณาเขตบริเวณใกล้เคียงเคยมีความอุดมสมบูรณ์มาก มีน้ำตกและธารน้ำไหลหล่อเลี้ยงพื้นที่ตลอดทั้งปี แต่ปัจจุบันสภาพป่าเสื่อมโทรมมากมีผลทำให้ปริมาณน้ำฝนลดน้อยลงทุกปี และไม่ตกต้องตามฤดูกาล ซึ่งบ่งบอกถึงแนวโน้มว่าอาณาบริเวณแห่งนี้อาจแห้งแล้งเป็นทะเลทรายได้ในอนาคต” และได้มีพระราชดำรัสแก่ หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ องคมนตรี นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร. นายสุนทร เรืองเล็ก และนายเล็ก จินดาสงวน ความตอนหนึ่งว่า

“...ให้พัฒนาพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาด้านป่าไม้เนกประสงค์ จัดให้ราษฎรที่เข้าทำกินอยู่เดิมได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าไม้ ได้ประโยชน์จากป่าไม้และไม่ทำลายป่าไม้อีกต่อไป มุ่งหมายให้ศึกษารูปแบบการพัฒนาและเกษตรกรรมควบคู่ไปกับการปลูกป่า ให้ราษฎรเพาะปลูกพืชชนิดต่าง ๆ ควบคู่ไปด้วย และให้ราษฎร ที่เข้าทำกินโดยมิชอบเข้าร่วมพิจารณาดูแลรักษาป่า ประกอบอาชีพโดยใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ให้ดำเนินการในลักษณะที่พิทักษ์ธรรมชาติที่มีชีวิต ให้การศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปเพื่อจะให้ประชาชนผู้ยากไร้อยู่รอดและธรรมชาติอยู่รอดด้วย...”

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ตั้งอยู่ที่ ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริให้ พัฒนาพื้นที่ดังกล่าวเป็นศูนย์ศึกษา เพื่อพัฒนา ด้านป่าไม้เนกประสงค์ ศึกษารูปแบบการพัฒนา เกษตรกรรมที่เหมาะสมควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ และปลูกป่า จัดหาแหล่งน้ำ ศึกษาระบบป้องกัน ไฟป่าระบบ “ป่าเปียก” และให้ราษฎรที่บุกรุก

แสวงหาที่ทำกินโดยมิชอบเข้าร่วมในกิจกรรมของโครงการ เพื่อร่วมกันพัฒนาอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างถูกต้องเกื้อกูลกันระหว่างคนกับธรรมชาติต่อไป

ศูนย์ศึกษาฯ แห่งนี้มีพื้นที่โครงการประมาณ ๔๒,๖๔๐ ไร่ โดยมีศูนย์สาขาอยู่ที่ โครงการศึกษาวิถีพื้นที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ผลการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจาก พระราชดำริที่ได้ดำเนินมาเป็นเวลากว่า ๒๐ ปีนี้ นับเป็นรูปแบบการพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมที่ประสบผลสำเร็จ อันเป็นแบบอย่างที่ดี ในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีปัญหาในลักษณะใกล้เคียงกัน

การดำเนินงานปี ๒๕๕๗

๑. **ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดยได้ดำเนินการเสริมสร้างและบำรุงสวนป่าเดิม ๒๐๐ ไร่ เพาะกล้าไม้ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ กล้า และปรับเปลี่ยนการปลูกไม้ยืนต้นยูคาลิปตัส รวม ๔๐ ไร่ นอกจากนี้ยังตัดและซ่อมแนวกันไฟอีกประมาณ ๔๘ กิโลเมตร ในส่วนของการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชายเลน ได้พัฒนาพื้นที่เสื่อมโทรมซึ่งเป็นป่าชายหาด ๑๐๐ ไร่ พร้อมทั้งจัดสร้างแปลงศึกษาทดลองปลูกป่าและการเลี้ยงสัตว์น้ำวิถีธรรมชาติ ตลอดจนการฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมเชิงอนุรักษ์และการขยายพันธุ์หญ้าแฝกเพื่อใช้ตามแนว Check dam

๒. **ศึกษาและพัฒนา** โดยการศึกษาทดลองด้านพืชเพื่อส่งเสริมอาชีพในพื้นที่ ๑๔๖ ไร่ งานวิเคราะห์โรคพืชและดินเบื้องต้น และการให้ความรู้พื้นฐานของดินน้ำของพืชแก่เกษตรกร นอกจากนี้ยังได้ศึกษาพัฒนาพันธุ์กบ โดยการผลิตพ่อพันธุ์กบนาและกบบลูฟร็อก และผลิตลูกออด สำหรับงานศึกษาฟื้นฟูภูมิประเทศที่มีสภาพปัญหาดินเสื่อมโทรมบริเวณลุ่มน้ำเขาบ่อชิง เนื้อที่ ๑ ไร่ ได้ดำเนินการสลายชั้นดินดานด้วยรากหญ้าแฝก ศึกษาการปลูกหญ้าแฝกเพื่อปรับปรุงร่องน้ำลิกและเพื่อกักเก็บตะกอนดินและใบไม้ ศึกษาชนิดของปุ๋ยพืชสดที่เหมาะสมกับภูมิประเทศ และศึกษาทดลองรูปแบบการเกษตรแบบยั่งยืน การปลูกน้ำมันมะกอก ผักอานามัย และงานอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช

๓. **ขยายผลและถ่ายทอดเทคโนโลยี** โดยการขยายผลทำการเกษตรผสมผสาน โดยชุดสระน้ำให้กับเกษตรกร รวมทั้งสาธิตระบบการปลูกพืชผสมผสานและทำทฤษฎีใหม่ ตลอดจนการบุกเบิกพื้นที่การเกษตรให้กับเกษตรกรหมู่บ้านรอบศูนย์ การรวบรวมพันธุ์ไม้พันธุ์ดีเพื่อขยายผล นอกจากนี้ยังมีงานเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์สัตว์น้ำ มีการฝึกอบรมเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ๒๐๐ ราย ส่งเสริมประมงโรงเรียนอีก ๔ แห่ง และพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ราษฎร รวมถึงการขยายพันธุ์กบโดยส่งเสริมการเลี้ยงกบในกระชัง เป็นต้น

๔. **ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม** โดยการส่งเสริมการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียน รวม ๒ โรงเรียน คือ โรงเรียนดงมะกอก และโรงเรียนไร่ใหม่พัฒนา ประกอบด้วย การเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้า การเลี้ยงเปิดเทศ การจัดซื้อปุ๋ยเพื่อบำรุงรักษาไม้ผล การปลูกผักสวนครัว นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน และการแนะนำช่วยเหลือเกษตรกรในการทำบัญชีฟาร์ม

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. สามารถปรับปรุงฟื้นฟูสภาพนิเวศในพื้นที่ศูนย์ฯ ให้คืนสภาพความอุดมสมบูรณ์ เกิดสมดุลทางธรรมชาติ และเป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต ประชาชนทั่วไปสามารถเข้ามาศึกษาดูงาน รับการถ่ายทอดเพื่อนำไปปฏิบัติในการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้อย่างมั่นคง

๒. สามารถอนุรักษ์และฟื้นฟูพันธุ์พืช สัตว์น้ำ ป่าชายเลนและป่าชายหาดให้เป็นแหล่งการศึกษาอบรมของเยาวชนและบุคคลทั่วไป

๕. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอกำแพงใหม่ จังหวัดจันทบุรี

“ให้พิจารณาพื้นที่ที่เหมาะสมจัดทำโครงการพัฒนาด้านอาชีพการประมงและการเกษตรในเขตพื้นที่ดินชายฝั่งทะเล จังหวัดจันทบุรี” พระราชดำริเมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๒๔ แก่นายบุญนาค สายสว่าง ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี

“ให้พิจารณาจัดหาพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรมหรือพื้นที่สาธารณประโยชน์เพื่อจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนา เช่นเดียวกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ให้เป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาในเขตที่ดินชายทะเล” พระราชดำริเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๒๔ แก่นายเล็ก จินดาสงวน และนายสุหะ ถนนอมสิงห์ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ตั้งอยู่ที่ตำบลสนามไชย อำเภอกำแพงใหม่ จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๒๔ จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริ

“...ให้พิจารณาพื้นที่ที่เหมาะสมจัดทำโครงการพัฒนาด้านอาชีพการประมงและการเกษตรในเขตพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกของจังหวัดจันทบุรี...” ศูนย์ศึกษาแห่งนี้จึงจัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีพื้นที่โครงการประมาณ ๓๖,๐๐๐ ไร่ มีการกิจการดำเนินกิจกรรมด้านคันคว่ำ ศึกษ ทดลอง วิจัยและสาธิต การพัฒนาและอนุรักษ์สภาพแวดล้อม การบำบัดน้ำเสียจากการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ การอนุรักษ์และรวบรวมพันธุ์ไม้ป่าชายเลน เป็นต้น โดยเน้นการพัฒนาจากยอดเขาสู่ท้องทะเลเพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศในรูปแบบ **“บูรณาการ”**

การดำเนินงานปี ๒๕๕๗

๑. อนุรักษ์ป่าไม้ ดิน และน้ำ มี ๔ กิจกรรม คือ

- ❖ อนุรักษ์ป่าบก ๑๑,๓๐๐ ไร่
- ❖ ผลิตกล้าแฝกแจกจ่ายและส่งเสริมการปลูก ๑๕๐,๐๐๐ กล้า/ปี
- ❖ จัดสร้างเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าบก จำนวน ๒ แห่ง
- ❖ สาธิตการอนุรักษ์น้ำและดิน จำนวน ๑๐๐ ไร่

๒. ส่งเสริมอาชีพการเกษตร มี ๑๓ กิจกรรม คือ

- ❖ การเพาะเห็ดเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้เฉลี่ย ๓,๐๐๐ บาท/เดือน
- ❖ การปลูกไม้ดอก-ไม้ประดับ เพิ่มรายได้ ๓,๐๐๐ บาท/ราย
- ❖ กลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพและกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ลดต้นทุนการผลิต ๓๐-๕๐%
- ❖ ฝึกอบรมเกษตรกรพัฒนาอาชีพด้านต่าง ๆ ๖๖๘ ราย
- ❖ ผลิตข้าวปลอดสารพิษ ผลผลิต ๖๐ - ๗๐ ถัง/ไร่
- ❖ กลุ่มแม่บ้านผลิตน้ำปลา ผลผลิต ๓,๓๐๐ ขวด/รุ่น รายได้ประมาณ

๕๗,๒๐๐ บาท/รุ่น

- ❖ กลุ่มแม่บ้านผลิตกะปิ เพิ่มมูลค่าวัตถุดิบเป็น ๕๐ - ๑๑๐ บาท/กก.
- ❖ ผลิตภัณฑ์ ๒ ชนิด กะปิ น้ำปลา ได้รับมาตรฐานจำนวน ๕ กลุ่ม
- ❖ กลุ่มแม่บ้านสามารถพัฒนาการแปรรูปอย่างต่อเนื่อง จำนวน ๑๐ กลุ่ม
- ❖ กลุ่มแม่บ้านสามารถพัฒนาในการลงทุนด้วยตนเอง จำนวน ๖ กลุ่ม
- ❖ กลุ่มการเลี้ยงไก่ รายได้เสริมประมาณ ๔,๒๕๐ - ๘,๐๐๐ บาท/รุ่น
- ❖ กลุ่มเลี้ยงเป็ดเทศ รายได้เสริมประมาณ ๕,๖๒๕ - ๑๔,๔๐๐ บาท/รุ่น
- ❖ กลุ่มเลี้ยงสุกร รายได้เสริมประมาณ ๑๐,๐๐๐ บาท/รุ่น

๓. โครงการอาหารกลางวันโรงเรียน มี ๑ กิจกรรม คือ
- ❖ ส่งเสริมและสนับสนุนปีละ ๕ โรงเรียน เพื่อผลิตอาหารโปรตีน (ปลาคุง) ประมาณ ๑๕๐ กิโลกรัม/๓ เดือน
๔. ส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งทะเลและพัฒนาการเลี้ยงด้วยระบบชลประทานน้ำเค็ม มี ๑ กิจกรรม คือ
- ❖ ระบบชลประทานน้ำเค็มเพื่อการเลี้ยงกุ้งทะเล สมาชิก ๒๐๔ ราย ๑,๐๒๔ ไร่ ปี ๒๕๔๗
- ผลผลิต กุ้งกุลาดำ ได้ผลผลิตปริมาณ ๒๖๒.๗๖ ตัน มูลค่า ๓๗.๕๕ ล้านบาท และปลาทะเล ได้ผลผลิตปริมาณ ๒๕.๑๕ ตัน มูลค่า ๔.๘๒ ล้านบาท
๕. อนุรักษ์และปลูกป่าชายเลน มี ๒ กิจกรรม คือ
- ❖ อนุรักษ์ป่าชายเลน ๖๑๐ ไร่
 - ❖ ปลูกป่าชายเลน ๑๕๒ ไร่

๖. สร้างแหล่งพ่อแม่พันธุ์หอยตะไกรและส่งเสริมการเลี้ยงหอยนางรม มี ๒ กิจกรรม คือ
- ❖ ส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงหอยตะไกรและหอยนางรม

- ❖ บำบัดคุณภาพน้ำจากการเลี้ยงกุ้งทะเล

๗. อนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง มี ๓ กิจกรรม คือ
- ❖ แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ (ปะการังเทียม)
 - ❖ บำบัดคุณภาพน้ำจากการเลี้ยงกุ้งทะเล
 - ❖ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

๘. ลดมลภาวะจากการเลี้ยงกุ้งทะเล มี ๑ กิจกรรม คือ

- ❖ การทำปุ๋ยหมักจากดินเลนนาุ้งแจกจ่ายแก่เกษตรกร ๒๔,๐๐๐ ตัน

๙. เพิ่มประชากรสัตว์น้ำอ่าวคุ้งกระเบน มี ๒ กิจกรรม คือ

- ❖ ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำลงสู่อ่าวคุ้งกระเบน ๒๐,๗๐๗,๕๕๐ ตัว
- ❖ ปรับเปลี่ยนเครื่องมือการประมงที่ถุกวิธิ ๓ หมู่บ้าน ๖๐ ราย เพิ่มรายได้

๓๕๐ บาท/ราย/วัน

๑๐. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพัฒนา มี ๑ กิจกรรม คือ

- ❖ บริการความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยวและผู้ศึกษาดูงานโดยในปี ๒๕๔๗ จำนวนผู้สนใจมาศึกษาดูงานในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ๑๔๔,๕๒๘ ราย

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ได้มีรูปแบบการจัดการทรัพยากรชายฝั่งและมีสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางในการอบรมและเผยแพร่ผลการศึกษา การจัดการทรัพยากรชายฝั่งแก่ส่วนราชการและประชาชนทั่วไป รวมทั้งอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและคุณภาพทางธรรมชาติของพื้นที่เอาไว้
๒. สามารถพัฒนาด้านการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งเพื่อเพิ่มผลผลิตของประเทศ และสามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ อาชีพของราษฎรบริเวณอ่าวคุ้งกระเบนและพื้นที่ใกล้เคียง ตลอดจนพัฒนากิจกรรมทางการเกษตรอื่น ๆ ควบคู่ไปด้วย
๓. สามารถทำให้การดำเนินงานของศูนย์ฯ ทั้งด้านบริหาร ด้านศึกษาทดลองวิจัย และด้านขยายผล เกิดความคล่องตัวและสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ตลอดจนเข้าถึงหมู่บ้านเป้าหมายอย่างแท้จริง

๖. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอกะลือเหือ จังหวัดนราธิวาส

“...ด้วยพื้นที่จำนวนมากในจังหวัดนราธิวาสเป็นที่ลุ่มน้ำค้ำมีน้ำขังตลอดปี ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ซึ่งมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ไร่ กลีกรจำนวนมากไม่มีที่ทำกิน แม้เมื่อระบายน้ำออกหมดแล้ว ยังยากที่จะใช้ประโยชน์ทางการเกษตรให้ได้ผล ทั้งนี้ เนื่องจากดินมีสารประกอบไพไรท์ ทำให้เกิดกรดกำมะถัน เมื่อดินแห้งทำให้ดินเปรี้ยว ควรปรับปรุงให้ดีขึ้น ดังนั้น จึงเห็นสมควรที่จะมีการปรับปรุงพัฒนา โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการศึกษาและพัฒนาพื้นที่พร้อมกันแบบผสมผสาน และนำผลสำเร็จของโครงการไปเป็นแบบอย่างในการที่จะพัฒนาพื้นที่พรุอื่นในโอกาสต่อไป...” พระราชดำริเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๒๔ กับหม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ และคณะ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ตั้งอยู่บริเวณบ้านพิกุลทองและบ้านโคกสยา ตำบลกะลือเหือ อำเภอมือ จังหวัดนราธิวาส มีพื้นที่ดำเนินการแยกเป็นพื้นที่บริเวณตั้งศูนย์ฯ จำนวน ๕๑๐ ไร่ และพื้นที่พรุในจังหวัดนราธิวาสและจังหวัดใกล้เคียง ในภาคใต้ประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ ไร่ โดยมีกรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานแกนกลางในการดำเนินงานให้ความสำคัญด้านการศึกษาและพัฒนา โดยเฉพาะการสร้างความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และพัฒนาให้ผู้ที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ได้รับความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและพักผ่อนหย่อนใจไปด้วยในพื้นที่ ๑,๗๔๐ ไร่

ภารกิจหลักของศูนย์ฯ แห่งนี้ ได้แก่ การศึกษา วิจัย และการพัฒนาสภาพของดินที่มีปัญหาและใช้ประโยชน์ไม่ได้ ให้นำกลับมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรกรรมได้อีก เช่น การพัฒนาดินอินทรีย์และดินที่เปรี้ยวจัด การใช้น้ำชะล้างกรดจากดิน เป็นต้น

ศูนย์ศึกษาฯ แห่งนี้มีศูนย์สาขา ๔ แห่ง คือ ๑) โครงการสวนยางเขาดันทอง อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ๒) โครงการพัฒนาหมู่บ้านปิแนมุดอ อำเภอรันแวง จังหวัดนราธิวาส ๓) โครงการหมู่บ้านเกษตรปศุสัตว์มูโนะ อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส และ ๔) ศูนย์สาขabanโคกอิฐ-โคกโน บ้านยูโย อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส

การดำเนินงานปี ๒๕๕๗

๑. ศึกษา ทดลอง วิจัย

- ๑) ศึกษา ทดลอง วิจัย เพื่อแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยว จำนวน ๑๓ โครงการ
- ๒) ทดสอบข้อมูลการวิจัย จำนวน ๘ โครงการ
- ๓) สาธิตการจัดการดินเปรี้ยวเพื่อการเพาะปลูก หลังจากศึกษา วิจัย ทดลอง จำนวน ๒๖ โครงการ

๒. บริหารจัดการ

- ๑) พัฒนา ปรับปรุง ดูแลรักษาพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต จำนวน ๕ โครงการ
- ๒) บริหารสวนยางเขาดันทอง และสวนยางตัวอย่างศูนย์ศึกษาการพัฒนา พิกุลทองฯ
 - ๓) บริหารจัดการด้านปศุสัตว์
 - ๔) บริหารจัดการด้านการส่งเสริมอุตสาหกรรม
 - ๕) บริหารจัดการด้านควบคุมโรคเท้าช้าง
- ๖) อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ๗) สกัดน้ำมันและแปรรูปน้ำมันปาล์มขนาดเล็ก

๓. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- ๑) ติดตามซ่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมให้โภชนาการศึกษาแก่ผู้ดูแลเด็กทั้ง ๑๗ ศูนย์ฯ จำนวน ๑๐๒ ครั้ง (ผลงาน ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๕๗) จำนวนเด็กทั้งสิ้น ๕๒๖ ราย

- ๒) สาธิตการประกอบอาหารและให้ความรู้ด้านโภชนาการศึกษา แก่ผู้ปกครองเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง ๑๗ ศูนย์ฯ โดยสาธิตอาหาร ๑๗ ครั้ง

- ๓) ส่งมอบนมผงพระราชทาน แก่ศูนย์พัฒนาเด็กฯ ทั้ง ๑๗ ศูนย์ฯ เป็นนมผง จำนวน ๑,๒๒๘.๘ กิโลกรัม

๔) มอบนมผงพระราชทานแก่เด็กขาดสารอาหาร ซึ่งมีน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์และยากจน จำนวน ๑๒๖ ราย จำนวน ๑,๓๕๐.๔ กิโลกรัม

๔. ปรับปรุงภาวะโภชนาการของเด็กอายุ ๐ - ๖๐ เดือน

๑) ติดตามเยี่ยมบ้านเด็กขาดสารอาหาร น้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ จำนวน ๑,๓๖๕ ราย ติดตาม ๒,๗๓๐ ครั้ง

๒) สาธิตการปรุงอาหารและให้โภชนาการศึกษาแก่ผู้ปกครองเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการน้ำหนักค่อนข้างน้อยและน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์เกิน ๑๐% ในหมู่บ้าน จำนวน ๑๐๕ ครั้ง ๑๐๕ หมู่บ้าน ๓๒ ตำบล ในจังหวัดนราธิวาส

๕. ขยายผลศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้ดำเนินการศึกษา ทดลอง วิจัย และนำผลสรุปในเรื่องต่าง ๆ ขยายผลไปสู่เกษตรกรในกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

๑) ส่งเสริมปลูกผัก จำนวน ๑๐ ชนิด รวมเนื้อที่ ๓๕๘ ไร่ ในพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส เกษตรกร จำนวน ๓๒๒ ราย

❖ จัดฝึกอบรมการปลูกผัก จำนวน ๒๓๒ ราย

๒) ส่งเสริมปลูกไม้ผล จำนวน ๓ ชนิด

๒.๑) ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกปาล์มน้ำมัน

❖ บ้านโคกสยา หมู่ที่ ๘ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๔ ไร่ เกษตรกร จำนวน ๑ ราย

❖ บ้านยาบี หมู่ที่ ๑ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๑๓.๕ ไร่ เกษตรกร จำนวน ๒ ราย

๒.๒) ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกฝรั่ง

❖ พื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอดากใบ เนื้อที่ ๑๓๔ ไร่ เกษตรกร จำนวน ๕๘ ราย

๒.๓) ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกมะพร้าวน้ำหอม

❖ พื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอดากใบ เนื้อที่ ๒๕๐ ไร่ เกษตรกร จำนวน ๖๒๕ ราย

๒.๔) จัดอบรมเกษตรกร จำนวน ๕๘ ราย

๓) ส่งเสริมการปลูกพืชร่วมยางและเห็ด

๓.๑) ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกกระท้าวานร่วมสวนยาง

- ❖ พื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๑๘ ไร่ เกษตรกร จำนวน ๕ ราย

๓.๒) ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกสละเนินวงร่วมสวนยาง

- ❖ พื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๑๕๕ ไร่ เกษตรกร จำนวน ๓๔ ราย

๓.๓) ส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะเห็ด ๓ ชนิด ได้แก่ เห็ดนางรม

เห็ดหูหนู เห็ดฟางกองเตี้ย

๔) ส่งเสริมการปลูกข้าว เนื้อที่ ๒,๘๘๗ ไร่

❖ พื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

- บ้านยูโย หมู่ที่ ๖ ตำบลบางขุนทอง อำเภอดงขี้เหล็ก จำนวน ๕๐๐ ไร่
- บ้านปลักปลา หมู่ที่ ๕ ตำบลโฆษิต อำเภอดงขี้เหล็ก จำนวน ๔๐๐ ไร่
- บ้านโคก หมู่ที่ ๕ ตำบลจวน อำเภอเกาะไธสง จำนวน ๓๑๓ ไร่
- บ้านจิวะ หมู่ที่ ๕ ตำบลมะริอโอบอก อำเภอเกาะไธสง จำนวน ๑๕๐ ไร่
- บ้านทรายขาว หมู่ที่ ๒ ตำบลไพรวัน อำเภอดงขี้เหล็ก จำนวน ๔๕๐ ไร่
- บ้านตอหลัง หมู่ที่ ๓ ตำบลไพรวัน อำเภอดงขี้เหล็ก จำนวน ๔๒๐ ไร่
- บ้านโคกอธิ-โคกโน หมู่ที่ ๒ ตำบลพร่อน อำเภอดงขี้เหล็ก จำนวน ๑๕๔ ไร่

❖ พื้นที่จังหวัดปัตตานี

- โครงการพัฒนาพื้นที่พรุแหมะ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี จำนวน ๑๕๐ ไร่

❖ การพัฒนาพื้นที่ปลูกข้าว เนื้อที่ ๓๐๐ ไร่

- บ้านใหม่ หมู่ที่ ๖ ตำบลพร่อน อำเภอดงขี้เหล็ก

❖ การขุดยกร่องเกษตรแบบผสมผสาน เนื้อที่ ๑๖๕ ไร่

- บ้านกำแพง หมู่ที่ ๒ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง

๕) ส่งเสริมด้านการประมง ส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงปลาในบ่อ ดินเปรี้ยวที่ปรับปรุงแล้ว ดังนี้

❖ พื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอดงไผ่ โดยการ
อบรมเกษตรกร ๑๗๐ ราย และมีปลา จำนวน ๔ ชนิด โดยแบ่ง
เป็น

- เกษตรกรกลุ่มเลี้ยงปลาแรด จำนวน
๔๐ บ่อ/๔๐ ราย รายละ ๒,๐๐๐ ตัว
- เกษตรกรกลุ่มเลี้ยงปลานิล จำนวน
๔๐ บ่อ/๔๐ ราย รายละ ๔,๐๐๐ ตัว
- เกษตรกรกลุ่มเลี้ยงปลาสลิด จำนวน
๔๐ บ่อ/๔๐ ราย รายละ ๒,๐๐๐ ตัว
- เกษตรกรกลุ่มเลี้ยงปลาดุก จำนวน
๔๐ บ่อ/๔๐ ราย รายละ ๕๕๐ ตัว

๖) ส่งเสริมการปลูกไม้เสม็ดขาว เนื้อที่ ๒ ไร่ เกษตรกร จำนวน ๑ ราย

๗) ส่งเสริมการปลูกต้นสาकु เนื้อที่ ๑ ไร่ เกษตรกร จำนวน ๑ ราย

๘) ส่งเสริมด้านการปศุสัตว์

- ❖ ส่งเสริมการเลี้ยงแพะ เกษตรกร จำนวน ๔๐ ราย รายละ ๔ ตัว
- ❖ ส่งเสริมการเลี้ยงเป็ดเทศ ไร่พื้นเมือง เกษตรกร จำนวน ๑๐๐
ราย รายละ ๕๐ ตัว
- ❖ สาธิตจัดทำแปลงหญ้าอาหารสัตว์แบบประณีต พื้นที่ ๔๐ ไร่ จำนวน
๒๐ ราย รายละ ๒ ไร่

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. การแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวสามารถช่วยปรับปรุงคุณภาพของดินเปรี้ยวให้ดีขึ้น
สามารถใช้ในการเกษตรกรรมได้ รวมทั้งนำผลการศึกษา ทดลอง ที่ได้ไปขยายผล
เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขดินเปรี้ยวในพื้นที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงต่อไป

๒. ศูนย์เด็กเล็กฯ ช่วยให้เกิดก่อนวัยเรียนในศูนย์ฯ ๑๗ แห่ง ได้รับการดูแล
อย่างถูกต้อง มีพัฒนาการที่เหมาะสมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา
เพื่อมีความพร้อมที่จะเข้าเรียนในชั้นประถม

๓. การปรับปรุงภาวะโภชนาการของเด็กอายุ ๐ - ๖๐ เดือน ในเขต ๑๓
อำเภอ จังหวัดนราธิวาส ที่มีปัญหาด้านโภชนาการ ได้รับอาหารที่มีคุณค่าด้านโภชนาการ
สุขสบายขึ้น พัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน และปรับเปลี่ยนทัศนคติใน
การเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองให้ถูกต้อง

๔. โรงงานต้นแบบการผลิตเมทิลเอสเทอร์ เพื่อใช้ทดแทนน้ำมันดีเซลจาก
น้ำมันปาล์ม มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบอื่น ๆ นอกเหนือการผลิตเพื่อบริโภค

๕. การอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ช่วยให้เกิดพันธุ์กรรมของพืชพื้นเมืองได้รับการ
อนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป และยังใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับ
พืชพันธุ์พื้นเมืองต่าง ๆ

❖ การประสานการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- งานพัฒนาด้านแหล่งน้ำ
- งานพัฒนาด้านส่งเสริมการเกษตรและอาชีพ
- งานพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต
- งานพัฒนาด้านคมนาคม/สื่อสาร
- งานพัฒนาด้านอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

งานพัฒนาด้านแหล่งน้ำ

❖ โครงการป้องกันพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริแนวทางการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของราษฎรในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังจากปัญหาอุทกภัยและน้ำเค็มรุกตัว ตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ เป็นต้นมา สรุปได้ว่า ควรเร่งดำเนินการก่อสร้างประตูระบายน้ำปากพนังเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและน้ำเค็มรุกตัวในฤดูแล้ง และปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน และควรดำเนินโครงการอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาอาชีพให้กับราษฎรในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังต่อไป

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริเพิ่มเติมกับเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา เลขาธิการ กปร. และอธิบดีกรมชลประทาน ณ วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สรุปว่า ให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและน้ำเค็มรุกตัวโดยให้ระบายน้ำจากแม่น้ำปากพนังไปออกคลองธรรมชาติไปออกทะเลอีกด้านหนึ่ง และเร่งดำเนินการขุดคลองชะวอด-แพรกเมืองให้แล้วเสร็จโดยเร็ว พร้อมทั้งพิจารณาก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเพื่อควบคุมระดับน้ำในพื้นที่พรุควนเคร็งให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการเกิดไฟไหม้พรุ

สำหรับการสนองพระราชดำริโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ ได้ดำเนินการสนองพระราชดำริมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ โดยกรมชลประทานได้ดำเนินการก่อสร้างประตูระบายน้ำปากพนังหรือประตูระบายน้ำอุทกวิภาชประสิทธิ์แล้วเสร็จเมื่อปี ๒๕๔๒ พร้อมทั้งได้ก่อสร้างระบบชลประทานอื่น ๆ ควบคู่กันไปกับการพัฒนาส่งเสริมอาชีพด้านเกษตรกรรมและการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีในฐานะประธานกรรมการบริหารโครงการฯ ได้มอบนโยบายเมื่อคราวประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๖ สรุปว่า ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๕๗ และให้หน่วยงานทหารเข้ามาร่วมดำเนินการในส่วนของการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวด้วย

การดำเนินงานปี ๒๕๕๗

๑. **ด้านโครงสร้างพื้นฐานระบบชลประทาน** กรมชลประทานได้ดำเนินโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานระบบชลประทาน ประกอบด้วย ประตูระบายน้ำ จำนวน ๖ แห่ง คลองระบายน้ำสายหลัก จำนวน ๕ แห่ง และระบบชลประทานพื้นที่ ๕๒๑,๕๐๐ ไร่ โดยมีกองทัพภาคที่ ๔ กรมการทหารช่าง และหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ได้เข้าร่วมดำเนินการขุดลอกคลองธรรมชาติและคลองชักน้ำเข้าสู่พื้นที่เพาะปลูกพร้อมได้จัดวางระบบบริหารจัดการน้ำโดยระบบโทรมาตร (Telemetry System) และสถานีลูกข่าย จำนวน ๑๗ สถานี พร้อมรายงานผลและประมวลผลด้วยแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ รายงานข้อมูลสภาพน้ำฝน น้ำท่า และคุณภาพน้ำ ณ เวลาจริงมายังห้องควบคุม

๒. **ด้านการพัฒนาประมง** มีการดำเนินงานใน ๒ เขตคือ **เขตพื้นที่น้ำเค็ม** ได้จัดทำโครงการชลประทานน้ำเค็มเพื่อการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล การถ่ายทอดเทคโนโลยี การเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลแบบยั่งยืน การขุดลอกคลองธรรมชาติเพื่อสนับสนุนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยกองทัพภาคที่ ๔ ส่วนใน**เขตพื้นที่น้ำจืด** ได้ทำการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำสู่แม่น้ำปากพนัง การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงกุ้งก้ามกราม ปลาหมอไทย ปลานู๋ และปลากะพงขาวร่วมกับปลานิลออกสู่พื้นที่เกษตรกร

๓. **ด้านพัฒนาอาชีพ** เป็นแผนงาน/โครงการที่ดำเนินการต่อเนื่อง โดยพัฒนาอาชีพทั้งในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ถ่ายทอดความรู้ สร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ การสร้างองค์กรและการตลาด รวมทั้งการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่นาทุ่งร้างในเขตน้ำจืด อีกทั้งยังจะต้องดำเนินการให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบชลประทานเพื่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลกัน

๔. **ด้านพัฒนาแก้ไขสิ่งแวดล้อม** เป็นแผนงาน/กิจกรรมที่จะเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๔๕ โดยสาระสำคัญเป็นการฟื้นฟูติดตามคุณภาพสิ่งแวดล้อม ปรับปรุงมาตรการป้องกันผลกระทบและพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งจะต้องดำเนินการควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระหว่างดำเนินการและเมื่อระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ของโครงการแล้วเสร็จสมบูรณ์

ทั้งนี้ งานที่ได้ดำเนินการโดยสรุปคือ ได้ทำการขุดลอกร่องน้ำปากพอง บริเวณอ่าวปากพองและอื่น ๆ กำจัดวัชพืชในคลองธรรมชาติ ก่อสร้างระบบบำบัด

น้ำเสียตลาดกลางทุ่งกุลาดำปากพอง รวมทั้ง ก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองปากพอง เทศบาลตำบลหัวไทร เทศบาลตำบลเชียรใหญ่ และเทศบาลตำบลชะอวด นอกจากนี้ยังได้ทำการขุดลอกตะกอนทราย บริเวณปากคลองระบายน้ำจำนวน ๔ แห่ง คือ ร่องน้ำจุกเงิน ร่องน้ำแพรกเมือง ร่องน้ำหน้าโกฏี และร่องน้ำท่าพญา

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ทำให้สามารถเก็บกักน้ำจืดไว้ใช้ใน
ลุ่มน้ำปากพนังและลุ่มน้ำสาขา รวมทั้งป้องกันการ
รุกล้ำของน้ำเค็มเข้าไปในพื้นที่เกษตรกรรม

๒. ช่วยแก้ไขปัญหาลิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น
จากการดำเนินการโครงการด้านต่าง ๆ และติดตาม
ตรวจสอบคุณภาพลิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

๓. เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ประสิทธิภาพ
ของมาตรการแก้ไขผลกระทบและนำไปสู่การ
ปรับปรุงมาตรการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และวางแผนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่าง
ยั่งยืน

๔. ยกระดับมาตรฐานการครองชีพและความเป็นอยู่ของราษฎร
๕. พัฒนาการประกอบอาชีพและผลผลิตการเกษตรอย่างครบวงจร
๖. กำจัดวัชพืชผักตบชวาให้อยู่ในวงจำกัดที่สามารถควบคุมปริมาณได้
๗. เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำในคลองธรรมชาติสายต่าง ๆ
๘. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลในระบบยั่งยืนสู่เกษตรกรในพื้นที่
ลุ่มน้ำปากพนัง

๙. เผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยราชการและประชาชน
รวมทั้งเป็นสื่อกลางประสานข้อคิดเห็น ทศนคติ ทำดี และประชาชนในพื้นที่
โครงการฯ

❖ โครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดเขื่อนนเรศวร และทรงเยี่ยมราษฎร ณ บริเวณเขื่อนนเรศวร บ้านหาดใหญ่ ตำบลพรหมพิราม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ได้พระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทาน พิจารณาวางโครงสร้างและก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำแควน้อยในเขตอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อบรรเทาอุทกภัยในลุ่มน้ำแควน้อยตอนล่าง และจัดหาน้ำสนับสนุนโครงการชลประทานพิษณุโลกและโครงการชลประทานเจ้าพระยาใหญ่ให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์ต่อไป ต่อมาเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๘ และวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ได้พระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติมให้เร่งการดำเนินการก่อสร้างโครงการเขื่อนแควน้อยเพื่อบรรเทาปัญหาอุทกภัย

สำหรับการสนองพระราชดำริ กรมชลประทานรับเป็นผู้ดำเนินการศึกษาโครงการฯ ต่อจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ และเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๓๖ กรมชลประทานได้ว่าจ้างกลุ่มบริษัทที่ปรึกษาให้ทำการศึกษาทบทวนความเหมาะสมและผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการฯ จนแล้วเสร็จสมบูรณ์เมื่อปี ๒๕๔๖

คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้เริ่มดำเนินการก่อสร้างโครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖ พร้อมกันนี้ นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (นายสุวิทย์ คุณกิตติ) เป็นประธานกรรมการบริหารโครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เนื่องจากการดำเนินงานปีแรกของโครงการกรมชลประทานได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงาน กปร. เพื่อให้งานสามารถดำเนินไปได้ด้วยความรวดเร็ว ทั้งในด้านการประชาสัมพันธ์ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ด้านการจัดหาที่ดินและจัดหาแปลงอพยพ ได้แก่ การปักหลักเขตสำรวจรังวัดพื้นที่ จัดทำแผนที่แปลงกรรมสิทธิ์ เพื่อให้การจ่ายค่าทดแทนทรัพย์สินเป็นไปอย่างยุติธรรม

สำหรับการเตรียมงานก่อสร้างเบื้องต้น ได้สนับสนุนการดำเนินการบุกเบิกกลางพื้นที่ป่า การก่อสร้างอาคารที่ทำการชั่วคราวและอาคารต่าง ๆ ตลอดจนการขยายเขตไฟฟ้าและเส้นทางคมนาคม นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขและพัฒนาสิ่งแวดล้อมต่อไป

การดำเนินงานปี ๒๕๕๗

ปัจจุบันได้มีการดำเนินงานในเรื่องสำคัญต่าง ๆ ๓ เรื่อง ดังนี้

๑. การจัดหาที่ดินและจัดแปลงอพยพ ประกอบด้วย งานรับค่าชอรั้งวัดที่ดิน งานปักหลักเขต การรังวัดแผนที่แปลงกรรมสิทธิ์ที่ดิน (รว. ๔๓ ก.)

๒. การก่อสร้างและประสานงานในด้านต่าง ๆ มีงานหลัก ๓ ส่วน คือ

๒.๑ การก่อสร้าง แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ

๑) งานที่ดำเนินการเอง ซึ่งแยกเป็น

❖ การเตรียมงานเบื้องต้น ได้แก่ ก่อสร้างอาคารที่ทำการ-บ้านพัก

ถนนเข้าห้วงงานและภายในโครงการ

❖ เชื้อนปิดช่องเขาต่ำ ขณะนี้อยู่ระหว่างการถมดินบดอัดแน่น
ตัวเขื่อน

๒) งานจ้างเหมา

❖ เชื้อนแควน้อยและเชื้อนสันตะเคียน ขณะนี้อยู่ระหว่างการ
ถางป่าและขุดดินตัวเขื่อนกับอาคารระบายน้ำล้น

❖ เชื้อนทดน้ำพญาแมนและอาคารประกอบ พร้อมระบบส่งน้ำ
ฝั่งขวา

๒.๒ งานประชาสัมพันธ์ แบ่งเป็น ๒ ระดับ คือ ระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นการ
ประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างโดยความ
ร่วมมือระหว่างจังหวัดพิษณุโลก และระดับส่วนกลาง โดยสำนักงาน กปร. ในฐานะ
เลขานุการคณะกรรมการด้านประชาสัมพันธ์ ได้จัดทำแผนงานร่วมกับกรม
ประชาสัมพันธ์ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ใน
ภาพกว้างเพื่อให้ประชาชนทั่วไปรับทราบถึงความเป็นมาและความก้าวหน้าของโครงการ

๓. การชดเชยที่ดินและการชดเชยพิเศษแทนแปลงอพยพ ได้มีการวางแผน
เพื่อจ่ายค่าทดแทนทรัพย์สิน ค่าชดเชยพิเศษแทนการจัดสรรที่ดินแปลงอพยพ และ
ค่าชดเชยการปลูกป่า

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้าง มีความเข้าใจต่อการดำเนิน
งานของทางราชการและเห็นประโยชน์จากการก่อสร้างเขื่อนเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

๒. หน่วยงานที่ดำเนินการในพื้นที่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่
อย่างต่อเนื่อง

๓. ประชาชนทั่วไปได้รับทราบถึงพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทย

๔. มีการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นแนวทางในการ
แก้ไขปัญหาต่อไป

❖ โครงการป้องกันบรรเทาอุทกภัยในเขตจังหวัด เพชรบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตามที่ได้เกิดอุทกภัยอย่างรุนแรงในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดใกล้เคียง เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๔๖ คือ ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ และวันที่ ๒๒ - ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ โดยมีสาเหตุมาจากฝนตกหนักถึงหนักมากอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกระแสรับสั่งกับนายดิสร วัชโรทัย ผู้อำนวยการกองงานส่วนพระองค์ สรุปลได้ว่า “ทรงมีความห่วงใยในการระบายน้ำของจังหวัดเพชรบุรี และทรงให้ปรับคลองส่งน้ำเขื่อนเพชรบุรีให้เป็นคลองระบายน้ำได้ด้วย โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๔๗”

เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริแก่นายสามารถ โชคคณาพิทักษ์ อธิบดีกรมชลประทาน และนายประสงค์ พิฑูรกิจจา ผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สรุปลได้ดังนี้

❖ เนื่องจากพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จนจรดจังหวัดชุมพร มีปริมาณน้ำในลำห้วยต่าง ๆ จำนวนมากที่ไหลลงทะเล ให้กรมชลประทานพิจารณาวางแผนสร้างแหล่งเก็บกักน้ำต่าง ๆ ตามความเหมาะสมไว้ใช้ประโยชน์ให้กับราษฎร และเพิ่มช่องระบายน้ำผ่านถนนและคลองระบายน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาที่ท่วมโดยด่วนต่อไป

❖ ให้กรมชลประทานเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแผนงานที่ได้ดำเนินการให้จังหวัดและราษฎรในพื้นที่เข้าใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น

เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริ ณ วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดย พลตรี พยงค์ สุขมา ประจำสำนักพระราชวังพิเศษได้อัญเชิญพระราชกระแส สรุปลงดังนี้

❖ ขณะนี้ย่างเข้าฤดูฝนแล้ว พื้นที่ที่เกิดอุทกภัยอยู่เสมอควรเฝ้าระวังติดตามการบริหารและจัดการน้ำ รวมทั้งเตรียมรับสถานการณ์ไว้ให้พร้อม

❖ การแก้ไขปัญหาอุทกภัยบริเวณจังหวัดเพชรบุรี ให้กรมชลประทานจัดทำแผนที่ทิศทางการไหลของน้ำ พร้อมแผนการปรับคลองส่งน้ำให้เป็นคลองระบายน้ำด้วย ซึ่งควรจะดำเนินการภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๔๗

การดำเนินงานปี ๒๕๔๗

กรมชลประทาน

๑) ขุดลอกคลองโดยรถขุด

- ❖ ขุดลอกคลองระบายน้ำ D14 D19 D27 และ D3
- ❖ ขุดลอกบ่อยืมดินคลองส่งน้ำสายต่าง ๆ ๔ สาย

๒) ขุดลอกคลองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ

- ❖ ขุดลอกบ่อยืมดินคลองส่งน้ำ
- ❖ ขุดลอกบ่อยืมคันกันน้ำเค็มเป็นช่วง ๆ ให้สามารถชักน้ำลงคลองระบายน้ำและประตูระบายน้ำเพื่อเชื่อมต่อกัน
- ❖ ขุดลอกแม่น้ำเพชรบุรี ท้ายเขื่อนเพชรและท้ายเขื่อนแก่งกระจาน รวม

๑ กม.

๓) ทำทางระบายน้ำล้นคันคลองส่งน้ำ โดยคลองชลประทานทำหน้าที่เป็นคลองระบายน้ำ ผันน้ำผ่านทางระบายน้ำล้นทิ้งลงคลองระบายน้ำหรือคลองธรรมชาติ หรือให้น้ำป่าไหลบ่าผ่านคลองชลประทาน

❖ คลองส่งน้ำสายใหญ่ ๑ จัดทำทางระบายน้ำล้น ๓ แห่ง และลดคันคลองฝั่งซ้ายระบายน้ำในคลองก่อนถึงท่อลอดถนนเพชรเกษม

- ❖ คลองส่งน้ำสายใหญ่ ๒ จัดทำทางระบายน้ำล้น ๒ แห่ง
- ❖ คลองส่งน้ำสายใหญ่ ๓ จัดทำทางระบายน้ำล้น ๔ แห่ง
- ❖ คลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งซ้าย จัดทำทางระบายน้ำล้น ๒ แห่ง

- ❖ คลองส่งน้ำสาย ๑ ขวา สายใหญ่ฝั่งซ้าย จัดทำทางระบายน้ำล้น ๒ แห่ง

- ❖ คลองส่งน้ำสาย ๑ ซ้าย สายใหญ่ ๓ จัดทำทางระบายน้ำล้น ๒ แห่ง และผันน้ำลงทุ่งทำกระเทียม

- ❖ คลองส่งน้ำ ๑ ขวา สายใหญ่ฝั่งซ้าย จัดทำทางระบายน้ำล้น ๓ แห่ง

กองพลพัฒนาที่ ๓

- ❖ ขุดลอกคลองระบายน้ำ D9 และ D18
- ❖ ขุดลอกคลองธรรมชาติ (คลองบางทะลุและคลองท่าแร่)
- ❖ ขุดลอกคลองระบายน้ำนอกคันกันน้ำเค็มปลายคลองระบายน้ำ D23 และ D26

จังหวัดเพชรบุรีและหน่วยงานอื่น ๆ

๑) กรมโยธาธิการและผังเมือง ก่อสร้างประตูระบายน้ำและทางน้ำล้นราชประชาสงเคราะห์ ตามแนวพระราชดำริ ๑๐ แห่ง (ใช้งบประมาณกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

๒) กรมทางหลวง ก่อสร้างท่ออุโมงค์คอนกรีตสะพานวังมะนาวฝั่งใต้-เพชรบุรี ๓ แห่ง บริเวณหน้าวัดท่ากระเทียม ๓ แห่ง

๓) กรมทางหลวงชนบท

- ❖ ก่อสร้างท่อลอดเหลี่ยมบนสายทาง ๔ แห่ง
- ❖ ขยายสะพานเดิม ๑ ช่วง บริเวณตำบลท่าเสา อำเภอบ้านลาด

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. การปรับปรุงคลองส่งน้ำเขื่อนเพชรบุรี สามารถเป็นคลองระบายน้ำป้องกันการเกิดน้ำท่วมได้ดีในระดับหนึ่ง

๒. การสร้างแหล่งกักเก็บน้ำทำให้ราษฎรได้ใช้ประโยชน์ในการอุปโภค บริโภค และด้านเกษตรกรรม

❖ โครงการพัฒนาลุ่มน้ำก้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร-จังหวัดนครพนม

เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาวางโครงการพัฒนาลุ่มน้ำก้ำจังหวัดสกลนคร-นครพนม เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรบริเวณสองฝั่งของลำน้ำก้ำที่มักจะประสบปัญหาน้ำท่วมพื้นที่การเกษตรในช่วงฤดูฝน และขาดแคลนน้ำสำหรับการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง

ต่อมาวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๒ ได้พระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติมให้พิจารณาดำเนินการก่อสร้างประตูระบายน้ำเล็ก ๆ โดยลดขนาดความสูงของประตูระบายน้ำลงมา เพื่อสามารถกักเก็บน้ำในร่องน้ำแล้วให้ราษฎรสูบน้ำไปใช้เอง

การดำเนินงานปี ๒๕๔๗

๑. ประตูระบายน้ำบ้านหนองบึง อำเภอกอกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี ๒๕๔๓ ระบายน้ำได้ ๑๗๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที กักเก็บน้ำไว้ในลำน้ำได้ ๑.๘๗ ล้านลูกบาศก์เมตร สนับสนุนพื้นที่เพาะปลูกได้ ๑๕,๘๐๐ ไร่

๒. ประตูระบายน้ำบ้านนาขาม กิ่งอำเภอวังยาง จังหวัดนครพนม ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี ๒๕๔๐ ระบายน้ำได้ ๒๔๕ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที กักเก็บน้ำในลำน้ำได้ ๓.๑ ล้านลูกบาศก์เมตร สนับสนุนพื้นที่เพาะปลูกได้ ๒๓,๗๐๐ ไร่

๓. ประตูระบายน้ำบ้านนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี ๒๕๔๓ ระบายน้ำได้ ๓๐๕ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที กักเก็บน้ำในลำน้ำได้ ๘.๗๕ ล้านลูกบาศก์เมตร สนับสนุนพื้นที่เพาะปลูกได้ ๑๕,๒๐๐ ไร่

๔. ประตูระบายน้ำบ้านตบเต่า อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม เริ่มดำเนินการก่อสร้างเมื่อปี ๒๕๔๖ เป็นอาคารบังคับน้ำ จำนวน ๓ ช่อง ระบายน้ำได้ ๒๒๕ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที จะกักเก็บน้ำได้ ๐.๗๓ ล้านลูกบาศก์เมตร สนับสนุนพื้นที่เพาะปลูกได้ ๕,๕๐๐ ไร่ ขณะนี้อยู่ระหว่างการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำ มีผลการดำเนินงานร้อยละ ๔๕ คาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือนกันยายน ๒๕๔๘

๕. ประตูระบายน้ำท่าดอนล่าง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เป็นอาคารบังคับน้ำสูง ๑๔๓.๕ เมตร (รทก.) มีบานระบายน้ำ จำนวน ๔ ช่อง จะสามารถระบายน้ำได้ ๑,๒๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ระดับกักเก็บน้ำสูงสุด ๑๓๗.๕ เมตร (รทก.) กักเก็บน้ำได้ ๑๖.๔ ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถส่งน้ำสนับสนุนพื้นที่เพาะปลูกได้ ๒๒,๐๐๐ ไร่

ประโยชน์ที่ได้รับ

ประตูระบายน้ำที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ จำนวน ๓ แห่ง สามารถกักเก็บน้ำไว้ในลำน้ำใช้ได้ตลอดปี ทำให้ราษฎรบริเวณสองฝั่งลำน้ำสามารถใช้ประโยชน์น้ำไปใช้ในการเพาะปลูกอย่างเพียงพอโดยอาศัยสถานีสูบน้ำ จำนวน ๒๒ สถานี ซึ่งสามารถส่งน้ำสนับสนุนพื้นที่ได้ประมาณ ๕๘,๐๐๐ ไร่

❖ โครงการปรับปรุงคลองลัดโพธิ์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

การปรับปรุงคลองลัดโพธิ์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ดำเนินการโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมโยธาธิการ กรมชลประทาน เพื่อการป้องกันน้ำท่วม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสมุทรปราการ

การดำเนินงานปี ๒๕๕๗

- ❖ ปรับปรุงคลองลัดโพธิ์โดยขยายเขตคลองให้กว้างเป็น ๘๐ เมตร ความยาวประมาณ ๖๖๕ เมตร
 - ❖ ก่อสร้างประตูระบายน้ำและอาคารประกอบ
 - ❖ ก่อสร้างสะพานรถยนต์ที่ถนนเพชรทิงษ์และทางเชื่อม
- ดำเนินการโดยกรมโยธาธิการและกรมชลประทาน เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕

ณ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗ มีความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการในภาพรวม ร้อยละ ๗๐.๖๐ และคาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘

ประโยชน์ที่ได้รับ

เมื่อดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จจะสามารถลดระดับน้ำท่วมสูงสุดในแม่น้ำเจ้าพระยา ๕ - ๖ เซนติเมตร และสามารถลดระยะเวลาน้ำท่วมขังลงได้ ๑ - ๒ วัน โดยมีพื้นที่ตลอดสองฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จนถึง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่ได้รับประโยชน์

งานพัฒนาตำบลเลื่อมการเกษตรและอาชีพ

❖ โครงการแก้ไขปัญหาให้เกษตรกรบ้านอาพุดและหมู่บ้าน
ใกล้เคียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๖ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถเสด็จ
ไปยังวัดเขียนบางแก้ว บ้านอาพุด ตำบลจองถนน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ในการนี้
ได้พระราชทานพระราชเสาวนีย์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาแนวทางให้
ความช่วยเหลือราษฎรหมู่บ้านอาพุดและหมู่บ้านใกล้เคียง จำนวนรวม ๗ หมู่บ้าน ซึ่ง
ประสบปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน นอกจากนี้ ในช่วงฤดูแล้งได้ประสบปัญหาการ
ขาดแคลนน้ำและน้ำเค็มรุกเข้าพื้นที่ ต่อมาเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติมสรุปได้ว่า ให้พิจารณาจัดหาน้ำให้แก่
ราษฎรบ้านอาพุดและบริเวณใกล้เคียงในเขตอำเภอเขาชัยสน สำหรับใช้เพื่อการเกษตร
และอุปโภค-บริโภคเนื่องจากเป็นหมู่บ้านยากจนและประสบปัญหาน้ำท่วม-น้ำเค็ม-น้ำแล้ง
หน่วยงานต่าง ๆ ได้ร่วมกันดำเนินงานโครงการ โดยได้เร่งการดำเนินงาน
ด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นลำดับแรกก่อน เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในเรื่อง
น้ำท่วม-น้ำเค็ม-น้ำแล้ง

ผลการดำเนินงานปี ๒๕๔๗

๑. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

๑.๑ จัดทำระบบระบายน้ำและระบบส่งน้ำบ้านโคกขาม โดยการก่อสร้าง
ท่อระบายน้ำขนาด ๒.๐๐ x ๒.๐๐ x ๑๘.๒๐ เมตร ๓ แถว คลองส่งน้ำ ความยาว
๑,๓๕๐ เมตร ท่อส่งน้ำเข้านาพร้อมทั้งชุดลอกคลองปากพะเนียดความยาว ๒,๕๒๐
เมตร และคลองพาลาย ความยาว ๔,๗๐๐ เมตร เพื่อบรรเทาน้ำท่วมและแก้ไขปัญหา
การขาดแคลนน้ำ

๑.๒ จัดทำระบบส่งน้ำฝายคลองบางแก้ว โดยก่อสร้างคลองส่งน้ำความยาว ๔,๗๒๐ เมตร ท่อส่งน้ำเข้านาและคาดคอนกรีต ปลายคลองส่งน้ำ ๓ สาย เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

๑.๓ ก่อสร้างทำนบช่องชั่วคราวคลองบางแก้วและคลองปากพะเนียด เป็นการก่อสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กขนาด ๒.๐๐ x ๒.๐๐ x ๒.๒๐ เมตร จำนวน ๒๖ ก่อ เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำเค็มรุกเข้าพื้นที่

๑.๔ ก่อสร้างระบบส่งน้ำฝายท่าบัวแก้ว ซึ่งเป็นการก่อสร้างระบบส่งน้ำเป็นคูส่งน้ำรูปตัวยู ความยาว ๓,๒๕๐ เมตร โดยต่อจากฝายที่มีอยู่เดิมแล้ว เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาน้ำแล้งให้กับราษฎร

๑.๕ ปรับปรุงอาคารท่อดูดถนนบริเวณถนนเลียบริมทะเลสาบสงขลา (บ้านปากหวะ-บ้านบางชนวน) โดยการก่อสร้างท่อเหลี่ยมจำนวน ๓ แห่ง เพื่อแก้ไขปัญหาทั่วม

๒. ด้านการส่งเสริมอาชีพ

๒.๑ ส่งเสริมการเลี้ยงปลาในบ่อดิน ซึ่งได้ให้การสนับสนุนพันธุ์ปลา ได้แก่ ปลากินพืช ปลาอุกบึกก้อย ปลาสวาย ปลาแรด ปลานิลแปลงเพศ จำนวนทั้งสิ้น ๑๘๓,๖๕๐ ตัว รวมทั้งอาหารปลาและกระชังเลี้ยงปลา

๒.๒ ปล่อยกุงก้ามกรามและปลาน้ำจืดในทะเลสาบสงขลา ได้แก่ กุ้งก้ามกราม ๒๐ ล้านตัว ปลาลำปำ ๕ แสนตัว และปลาบู่ ๑ แสนตัว

๒.๓ ส่งเสริมการเลี้ยงเป็ดเทศ โดยการสนับสนุนพันธุ์เป็ดเทศและอาหารเป็ด

๒.๔ ส่งเสริมการทำนาปีและการผลิตข้าวหอมมณี

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ราษฎร ๕ หมู่บ้าน ๓ ตำบล ได้แก่ ตำบลจองถนน ทานโพธิ์ เขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง จำนวน ๔๓๘ ครัวเรือน ๑,๔๓๓ คน จะมีน้ำในการอุปโภคบริโภค และพื้นที่การเกษตร ๗,๔๐๐ ไร่ จะมีน้ำสำหรับการเกษตรในหน้าแล้ง ช่วยบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝนและได้รับการแก้ไขปัญหาน้ำเค็มรุกกล้า

๒. ราษฎร ๗ หมู่บ้าน ๓ ตำบลของอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง จำนวน ๘๙๕ ครัวเรือน ๓,๑๗๔ คน มีรายได้จากการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น ได้แก่ การประมง ปศุสัตว์ และการเกษตร เป็นต้น

❖ โครงการฟาร์มตัวอย่างบ้านทาบหลวบ อำเภอนาแก

จังหวัดนครพนม

เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรบ้านนาอุดม หมู่ที่ ๘ ตำบลมหาชัย อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ได้มีพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมจัดทำโครงการฟาร์มตัวอย่างและหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในบริเวณใกล้เคียง เพื่อเป็นการช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ใกล้เคียงให้มีแหล่งผลิตอาหารสถานที่ให้ความรู้ด้านการเกษตรที่ถูกต้อง และเป็นการจ้างแรงงานราษฎรในพื้นที่โครงการฯ

การดำเนินงานปี ๒๕๔๗

ดำเนินการพัฒนาพื้นที่โครงการประมาณ ๒๐๐ ไร่ เพื่อทำการเกษตรแบบผสมผสานโดยขณะนี้ได้ก่อสร้างโรงเรือนสัตว์ปีกชั่วคราว ขนาด ๖ x ๑๒ ตารางเมตร ๑๐ หลัง โรงเลี้ยงสุกรจันทิว ขนาด ๔ x ๘ ตารางเมตร ๑ หลัง โรงเรือนเพาะเห็ด ขนาด ๔ x ๘ เมตร ๕ หลัง ก่อสร้างโรงเรือนปลูกไม้ดอกไม้ประดับพร้อมอุปกรณ์พร่างแสงกันแมลงศัตรูพืช ๑ หลัง พร้อมทั้งเพาะปลูกพืชชนิดต่าง ๆ เช่น กล้าย ถั่วฝักยาว ข้าวโพด ปัจจุบันสามารถเก็บผลผลิตขายได้แล้ว

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ราษฎรในชุมชนมีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวและมีแหล่งผลิตอาหารสำหรับชุมชน เพื่อชุมชนจะมีอาหารที่มีความสด ถูกสุขลักษณะและอนามัย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของราษฎร

๒. ราษฎรในชุมชนและบริเวณใกล้เคียงที่สนใจสามารถเข้ามาศึกษาดูงาน และนำเอาความรู้ไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรในที่ดินของตนเอง ทำให้มีการใช้ประโยชน์จากที่ดินของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บ้านพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต

❖ โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ตามพระราชดำริ โดยฟ้าห่มปก อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๔๔ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สาว ดอยฟ้าห่มปก อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ในการนี้ ได้มีพระราชเสาวนีย์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินงานโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ตามพระราชดำริ ดอยฟ้าห่มปก อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ในลักษณะบ้านเล็กในป่าใหญ่ คนอยู่คู่กับป่า โดยอพยพชาวเขา ๔ เผ่า คือ อาข่า มูเซอ ลีซอ และกะเหรี่ยง จำนวน ๔๑ ครอบครัว เข้ามาเป็นราษฎรในพื้นที่โครงการฯ และให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ต่อมา ได้มีพระราชดำริให้ปรับปรุงและซ่อมแซมบ้านพักราษฎรให้มีความทนทานเหมาะสมต่อสภาพอากาศ ซึ่งเดิมหลังคาบ้านมุงด้วยหญ้าคาทำให้ต้องซ่อมแซมบ่อยครั้ง ชาวบ้านจึงได้ขอพระราชทานเปลี่ยนหลังคาเป็นกระเบื้อง

เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๖ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทอดพระเนตรการดำเนินงานโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ตามพระราชดำริ ดอยฟ้าห่มปก อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

ในการนี้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารได้มีพระราชดำริแก่ฯพณฯ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี พร้อมคณะ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเข้าเฝ้าฯ กราบบังคมทูลรายงานสภาพปัญหาการขาดแคลนน้ำของราษฎรในโครงการฯ ที่อพยพเพิ่มมาอีก ๒๐ ครัวเรือน และโครงการฯ ได้เปิดพื้นที่ให้ทำการเกษตร ประมาณ ๑๐๐ ไร่ สรุปความได้ว่า ให้กรมชลประทานดำเนินการช่วยเหลือราษฎรตามความเหมาะสมต่อไป

เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๗ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการดำเนินงานโครงการฯ และได้มีพระราชเสาวนีย์ให้กรมชลประทานประสานกับกรมประมงเพื่อปรับปรุงบ่อเลี้ยงปลาเทราท์ในโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่คอยฟ้าห่มปกให้มีประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลายิ่งขึ้น ตามที่ นายสหัส บุญญาวิวัฒน์ ผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง ฝ่ายกิจกรรมพิเศษ กราบบังคมทูลรายงาน

การดำเนินงานปี ๒๕๔๗

๑. ปรับเปลี่ยนโครงสร้างและหลังคาบ้านพักเป็นหลังคากระเบื้องให้แก่วรรณ ๔๑ ครัวเรือน คือ บ้านชาวอาข่า ๑๑ หลัง บ้านชาวกะเหรี่ยง ๑๐ หลัง บ้านชาวมูเซอ ๑๐ หลัง และบ้านชาวลีซอ ๑๐ หลัง และบ้านพักเจ้าหน้าที่เกษตร ๑ หลัง

๒. จัดหาน้ำให้ราษฎรในพื้นที่โครงการฯ (เพิ่มเติม) ได้ดำเนินการก่อสร้างบ่อเก็บน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาดความจุ ๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๑ แห่ง และขนาดความจุ ๕๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๑๑ แห่ง พร้อมระบบท่อเพิ่มเติมจากระบบส่งน้ำเดิม เพื่อกระจายน้ำจากฝายแม่สาวตอนบนไปยังพื้นที่เกษตรของราษฎร จำนวน ๒๐๐ ไร่ และสามารถส่งน้ำให้ราษฎรในพื้นที่โครงการฯ รวม ๔๑ ครัวเรือน จำนวน ๑๖๕ คน ใช้ในการอุปโภค-บริโภคอย่างทั่วถึงและเพียงพอตลอดปี นอกจากนี้ยังสามารถกระจายความชุ่มชื้นให้แก่ผืนป่าส่งผลต่อการอนุรักษ์สภาพต้นน้ำในพื้นที่โครงการฯ ให้เกิดความอุดมสมบูรณ์

๓. จัดหาน้ำเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงปลาเทราท์ในพื้นที่โครงการฯ โดยปรับปรุงระบบเพื่อความเหมาะสมต่อการเลี้ยงปลาเทราท์ให้ได้ผลมีประสิทธิภาพดีขึ้น ด้วยการจัดทำระบบท่อส่งน้ำพร้อมอาคารประกอบ ซึ่งใช้ท่อ PVC ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๔ นิ้ว ความยาวรวม ๔๖๔ เมตร สร้างอาคารบังคับน้ำและทำนบดินสูง ๑.๘๐ เมตร ยาว ๒๒.๖๐ เมตร จำนวน ๒ แห่ง รวมทั้งบ่อเลี้ยงปลาเทราท์ จำนวน ๘ บ่อ เป็นการช่วยให้ราษฎรมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ราษฎรชาวไทยภูเขา ๔ เผ่า ได้แก่ อาข่า กะเหรี่ยง ลีซอ และมูเซอ จำนวน ๔๑ ครัวเรือน ได้มีที่ทำกินและสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ รวมทั้งสามารถอาศัยพึ่งพาประโยชน์จากป่าไม้โดยไม่มีการทำลายป่าเกิดขึ้น

๒. ทำให้บ้านพักราษฎรมีสภาพที่มั่นคงทนทานต่อสภาพภูมิอากาศและช่วยให้หลังคาบ้านพักสามารถรองรับน้ำฝนไว้สำหรับใช้สอยในครัวเรือนได้

๓. โครงการดังกล่าวจะสนับสนุนแผนการดำเนินงานให้สามารถดำเนินต่อไป โดยที่ราษฎรในพื้นที่ได้มีที่อยู่อาศัยมั่นคงยิ่งขึ้น

❖ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยบางทรายตอนบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดงหลวง จังหวัด มุกดาหาร

เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดตั้งโครงการพัฒนาพื้นที่ ลุ่มน้ำห้วยบางทรายตอนบนฯ ในลักษณะการพัฒนาพื้นที่แบบเบ็ดเสร็จ โดยประสาน หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการร่วมกันเพื่อการเร่งรัดการจัดการแหล่งน้ำสำหรับ อุปโภค-บริโภค และการเกษตร ตลอดจนการพัฒนาอาชีพการเกษตรและศิลปาชีพ รวมทั้งการพัฒนาฟื้นฟูสภาพป่าและต้นน้ำลำธาร ทั้งนี้ โดยให้มีการจัดการในลักษณะ สหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี

การดำเนินงานปี ๒๕๕๗

๑. พัฒนาแหล่งน้ำ

๑.๑ ส่งเสริมการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำ ๗ แห่ง ความจุรวม ๒๕,๐๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร โดยในปีนี้ได้ดำเนินการขุดลอกอ่างเก็บน้ำ ๓ แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยหอย อ่างเก็บน้ำห้วยทา และอ่างเก็บน้ำบ้านसानแก้ว ทำให้สามารถกักเก็บน้ำได้เพิ่มขึ้น ๒๓๒,๓๐๐ ลูกบาศก์เมตร

๑.๒ ขุดสระเก็บน้ำในไร่นา ๒๗ สระ ให้ราษฎรในเขตพื้นที่โครงการฯ เพื่อเป็นแหล่งน้ำเพิ่มเติมสำหรับใช้ทำการเกษตรในฤดูแล้ง

๑.๓ สนับสนุนการตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ และมีกอบรมเกษตรกรผู้ใช้น้ำ โดย จัดหนักประสานงานชุมชนชลประทานประจำอ่างเก็บน้ำเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการแบ่งปันน้ำ การดูแลรักษาแหล่งน้ำ และใช้น้ำให้ เกิดประโยชน์สูงสุด

๒. การดำเนินงานของสหกรณ์

ส่งเสริมให้สมาชิกมีการรวมกลุ่มอาชีพและดำเนินงานสหกรณ์ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การฝึกอบรมแก่สมาชิก จำนวน ๑๕ กลุ่ม กลุ่มละ ๕ ครั้ง รวม ๗๕ ครั้ง การจ่ายเงินเชื่อให้แก่สมาชิกสหกรณ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บัญชี ยาปราบศัตรูพืช ข้าวสาร และบริการอื่น ๆ เช่น การบริการไถเตรียมดินแก่สมาชิก จำนวน ๓,๕๐๐ ไร่ การจัดหาเครื่องอุปโภค-บริโภค การรวบรวมผลิตผลทางการเกษตร เช่น มันสำปะหลัง เพื่อรวมขายให้แก่โรงงานแป่งมันสำปะหลัง รวมทั้งการบริการสีข้าวเปลือกให้แก่เกษตรกรที่ปลูกข้าว ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางไปสีข้าวที่อื่น โดยในปี ๒๕๔๖ มีปริมาณข้าวเปลือก จำนวน ๒๕,๕๔๐ กิโลกรัม ได้ข้าวสารจำนวน ๑๖,๖๐๐ กิโลกรัม ที่เหลือเป็นรำ ๘,๙๔๐ กิโลกรัม สำหรับนำไปขายนำรายได้เข้าสหกรณ์

๓. พัฒนาอาชีพ

ฝึกอบรมอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือนด้านต่าง ๆ อาทิ ฝึกอบรมทอผ้าไหม กลุ่มพัฒนาอาชีพสตรีบ้านศรีถาวรพนา ๑ กลุ่ม ๓๕ คน ฝึกอบรมทอผ้าไหมสมาชิกศูนย์ศิลปาชีพ บ้านसानแ้ว-นาโคกกุง ๑ กลุ่ม ๓๐ คน ส่งเสริมการสานตะกร้าพลาสติก ตำบลบ้านค้อ จำนวน ๓๐ คน ฝึกอบรมการทอผ้าด้วยกี่กระตุกแก่สตรีบ้านศรีถาวรพนา ๒ รุ่น จำนวน ๖๐ คน ตลอดจนผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ ปลอยพันธุ์สัตว์น้ำ และแจกจ่ายพันธุ์สัตว์น้ำ ๔,๔๖๘,๐๐๐ ตัว ให้แก่ราษฎรและอ่างเก็บน้ำในพื้นที่โครงการฯ

๔. พัฒนาที่ดิน

สนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรดินในพื้นที่ชลประทานอ่างเก็บน้ำห้วยพุก จำนวน ๑,๖๐๐ ไร่ เพื่อใช้เป็นโครงการนำร่องในการปรับเปลี่ยนแผนการเพาะปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น มันสำปะหลัง ให้หันมาเป็นปลูกพืชบำรุงดินเพื่อฟื้นฟูสภาพดินให้มีความสมบูรณ์ควบคู่กับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันดินถูกชะล้างพังทลาย รวมทั้งให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับลักษณะของดิน

๕. พัฒนาป่าไม้

สนับสนุนและป้องกันรักษาป่า จำนวน ๕๔,๐๐๐ ไร่ ให้คงสภาพความสมบูรณ์ ตลอดจนส่งเสริมการเพาะชำกล้าไม้ จำนวน ๑๑๐,๐๐๐ กล้า เช่น กล้าไม้ไผ่ กล้าหวายดง หมากเม่า พันธุ์ดี และแก้วมังกรพันธุ์ดี เพื่อประโยชน์ด้านการใช้สอยและเป็นพืชอาหาร (Food Bank) นอกจากนี้ สนับสนุนการอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า และโครงการค่ายเยาวชนรักษาป่า พิทักษ์แผ่นดินแม่ เพื่อส่งเสริมให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าและเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๖. พัฒนาคุณภาพชีวิต

สนับสนุนการสร้างกลุ่มอาชีพให้เข้มแข็ง โดยนำราษฎรในพื้นที่โครงการ จำนวน ๑๘๐ คน ไปศึกษาดูงานการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาความรู้และเพิ่มศักยภาพความเป็นผู้นำ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรห้วยบางทราย จำนวน ๑๐๐ คน พัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขอนามัยของราษฎรในพื้นที่โครงการฯ จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน โดยการรณรงค์ลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การกินอาหารเนื้อสัตว์ปรุงสุก และการป้องกันโรคเลปโตสไปโรสิส (โรคฉี่หนู) เพื่อให้ราษฎรในพื้นที่โครงการฯ ใส่ใจดูแลสุขภาพของตนเองและยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. พัฒนาการประกอบอาชีพของราษฎรให้มีทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลายและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
๒. สร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็ง รู้จักการรวมกลุ่ม การพึ่งพาเกื้อกูลเพื่อผลประโยชน์ในชุมชน
๓. ป้องกันรักษาป่าและคุ้มครองป่าอนุรักษ์ให้คงสภาพความสมบูรณ์

งานพัฒนาด้านคมนาคม/สื่อสาร

❖ โครงการก่อสร้างสะพานข้ามลำน้ำกาชี อำเภอ ลวนพับ จังหวัดราชบุรี

เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๓ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชเสาวนีย์กับ พลโท ทวีป สุวรรณสิงห์ แม่ทัพภาคที่ ๑ ณ วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หลังจากที่เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร บ้านม่วง ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ทำให้ทรงทราบถึงปัญหา ความเดือดร้อนในการสัญจรข้ามลำน้ำกาชีไปมาจากหมู่บ้านพระกำ โดยเฉพาะใน ฤดูฝนมีความเดือดร้อนมาก โดยให้ดำเนินการจัดสร้างสะพานช่วยเหลือราษฎรดังกล่าว ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการสนองพระราชเสาวนีย์ โดยแล้วเสร็จในปี ๒๕๔๗

การดำเนินโครงการ

ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กข้ามลำน้ำกาชี กว้าง ๖ เมตร ยาว ๕๐ เมตร

ประโยชน์ที่ได้รับ

การก่อสร้างสะพานนี้จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่ราษฎรที่ได้รับความ เดือดร้อนในการสัญจรไปมาและเจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในการลาดตระเวนตรวจพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยความรับผิดชอบ ของกองทัพภาคที่ ๑ กองทัพบก

นอกจากนี้ ราษฎรบ้านพระกำ ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ใช้ สะพานนี้เป็นเส้นทางในการสัญจรไปมาเพื่อขนส่งผลิตผลทางการเกษตร และราษฎร ที่เข้าฝึกออาชีพอิสระอาชีพ นักเรียนที่ต้องเดินทางไปเรียนต่างหมู่บ้านและโรงเรียนบ้าน หนองดาดัง ได้เดินทางสะดวกยิ่งขึ้น ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ในการตรวจพื้นที่ป่าไม้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

❖ โครงการก่อสร้างถนนคันแบ่งเขตน้ำจืด-น้ำเค็ม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอหัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช

เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริ ณ พระตำหนักทักษิณราชินีเวสต์ จังหวัดนราธิวาส เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ความว่า “โครงการนี้จะช่วยขจัดปัญหาความขัดแย้งเรื่องการใช้น้ำระหว่างผู้ประกอบการอาชีพทำนาและผู้ทำนาข้าว เนื่องจากเมื่อดำเนินโครงการฯ แล้วจะต้องมีการแบ่งเขตการใช้ที่ดินให้ถูกต้องและชัดเจนที่สุด ทั้งนี้ บ่อเลี้ยงกุ้งจะอยู่บริเวณพื้นที่ทางด้านทิศตะวันออกขนานแนวชายฝั่งทะเลโดยอาศัยถนนขนบพ เว้นที่อยู่ใกล้คลองหัวไทรมากที่สุด ซึ่งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกหรือซ้ายของคลองหัวไทรเป็นเส้นแนวแบ่งเขต และมีการควบคุมดูแลการเลี้ยงกุ้งอย่างเป็นระบบในขอบเขตที่กำหนด”

การดำเนินงาน

๑. งานก่อสร้างคันแบ่งเขตน้ำจืด-น้ำเค็ม ความยาวรวมประมาณ ๕๑.๕ กิโลเมตร

ปี ๒๕๔๕ ดำเนินการโดยกรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท ทำไปแล้วเสร็จ ๘๕.๗๕ กิโลเมตร

ปี ๒๕๔๗ กองพลพัฒนา ๔ กองทัพภาคที่ ๔ กองทัพบก ได้รับการสนับสนุนงบประมาณปี ๒๕๔๗ จาก กปร. เป็นจำนวนเงิน ๒๖,๐๐๕,๐๒๒ บาท เพื่อดำเนินการก่อสร้างถนน ระยะทางรวม ๕.๗๔๖ กิโลเมตร ได้แก่ สาย นศ. ๓๑๘๐ ช่วงบ้านบางกระ-บางพุด ระยะทาง ๓.๗๕๖ กิโลเมตร และ สาย นศ. ๓๑๕๕ ช่วงบ้านศาลาแก้ว-บ้านบางแค ระยะทาง ๑.๙๙๐ กิโลเมตร

๒. อาคารในคันแบ่งเขต ๒๓ แห่ง ดำเนินการโดยกรมชลประทาน ซึ่งแล้วเสร็จเมื่อปี ๒๕๔๕

ประโยชน์ที่ได้รับ

เมื่อดำเนินการตามโครงการนี้แล้วเสร็จก็จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ราษฎรในพื้นที่ตำบลท่าช่อมและตำบลบางนบ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน ๓๓๐ ครัวเรือน ๑,๑๗๐ คน ได้มีการแบ่งเขตการทำนาและผู้ทำนาอย่างถูกต้องและชัดเจน ทำให้ลดปัญหาการขัดแย้งเรื่องการใช้น้ำของราษฎรได้ การดำเนินงานแล้วเสร็จ ๕๐% ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จทั้งหมดภายในเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๘

งานพัฒนาด้านอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

❖ โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบถึงปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน รวมทั้งความเสื่อมโทรมของทรัพยากรสิ่งแวดล้อม จึงมีพระราชดำริเป็นแนวทางให้ใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และฟื้นฟูทรัพยากรสิ่งแวดล้อม โดยได้พระราชทานพระราชดำริในเรื่องนี้เป็นครั้งแรกเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๓๔ และได้พระราชทานพระราชดำริอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน ครอบคลุมทั้งในด้านการศึกษาวิจัย การส่งเสริมและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ในการดำเนินงานสนองพระราชดำริ มีคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริรับผิดชอบในด้านนโยบาย โดยมีองคมนตรี (นายอำพล เสนาณรงค์) เป็นประธานและมีคณะอนุกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รับผิดชอบในด้านวิชาการ โดยมีสำนักงาน กปร. เป็นแกนกลาง ทำหน้าที่ประสานและสนับสนุนการดำเนินงานสนองพระราชดำริแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านการศึกษา ทดลอง วิจัย การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมและขยายผล และมี “แผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งจนถึงปัจจุบันมีแผนแม่บทมาแล้ว จำนวน ๓ ฉบับ

การดำเนินงานเพื่อสนองพระราชดำริของหน่วยงานต่าง ๆ ได้มีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยคณะกรรมการด้านวิชาการฯ เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก โดยเน้นและให้ความสำคัญกับการขยายผลการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ตลอดจนงานการฟื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนวทางของแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้วเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๖ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเพิ่มเติมสรุปได้ ดังนี้

๑) กำหนดให้แผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลในการดำเนินงานสนองพระราชดำริ

๒) กำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำแผนแม่บทไปใช้เป็นกรอบดำเนินการกำหนดแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับหญ้าแฝกของแต่ละหน่วย โดยให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการตามความเหมาะสม เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการโดยยึดแนวพระราชดำริและแผนแม่บทฯ หญ้าแฝกฯ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) ตลอดจนภารกิจหลักของหน่วยงานเป็นแนวทางในการจัดทำแผน ซึ่งจะครอบคลุมงานทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการศึกษา ทดลอง วิจัย ด้านการส่งเสริม ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ด้านการบริหารจัดการ

การดำเนินงานและผลการดำเนินงานที่สำคัญในปี ๒๕๔๗

๑. ด้านการศึกษา ทดลอง วิจัย ได้แก่

❖ การศึกษาการเจริญเติบโต ความสามารถในการแตกกอและพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันของหญ้าแฝกท้องถิ่น ๖ สายพันธุ์ และต้นพันธุ์กรรมพืชในแปลงปลูกรักษาพันธุกรรมของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรมชลประทาน) ผลการศึกษาการเติบโตของหญ้าแฝกท้องถิ่นเทียบกับการปลูกแฝกกับไม้ยืนต้นพบว่า พันธุ์แม่แดงแตกกอดีที่สุด

❖ การผลิตเมล็ดเทียมหญ้าแฝกปลูกอนุรักษ์ดินและน้ำของภาคใต้ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) ผลจากการนำแคลสรีเริ่มต้นจากชิ้นส่วนไบอ่อน ได้เซลล์เอ็มบริโอเริ่มต้น เพื่อชักนำต้นอ่อนในการผลิตเมล็ดเทียม

๒. ด้านการส่งเสริม

❖ การขยายพันธุ์หญ้าแฝกและดูแลรักษาแปลงรวบรวมพันธุ์หญ้าแฝกท้องถิ่น (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ) ผลการดำเนินงานต้นหญ้าแฝกเจริญเติบโตและแตกกอได้ดี

❖ การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตลพบุรี) ผลการดำเนินงานจัดทำแปลงขยายพันธุ์หญ้าแฝกเพาะชำต้นกล้าหญ้าแฝก จำนวน ๘๐,๐๐๐ ต้น และปลูกหญ้าแฝกบริเวณต้นสระเก็บน้ำหญ้าแฝกเจริญเติบโตได้ดี และสามารถอนุรักษ์ดินและน้ำ ป้องกันการพังทลายของดินบริเวณขอบสระได้ดี

๓. ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

❖ การปรับปรุงเว็บไซต์เกี่ยวกับเครือข่ายหญ้าแฝก (สำนักงาน กปร.) ดำเนินการจัดจ้าง บริษัทไกรอัท-เทค จัดทำและปรับปรุงเว็บไซต์เครือข่ายหญ้าแฝกทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยดำเนินการแล้วเสร็จ สมาชิกเครือข่ายหญ้าแฝกทั่วโลกสามารถเปิดดูข้อมูลความรู้ ข่าวสารได้

๔. ด้านการบริหารจัดการ

❖ งานระบบงานฐานข้อมูลโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๔๑ แห่ง (มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม) ซึ่งอยู่ระหว่างรวบรวมผลการดำเนินงาน

ประโยชน์ที่ได้รับ

พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ลดและป้องกันการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและพื้นที่ดินเสื่อมโทรมต่าง ๆ ตลอดจนฟื้นฟูปรับปรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์และคุณภาพที่ดีขึ้น โดยมีพื้นที่ดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกทั่วประเทศ ดังตัวอย่างการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โครงการพัฒนาอดอยดุงฯ (พื้นที่ทรงงาน) จังหวัดเชียงราย สวนพฤกษศาสตร์ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง ๖ ศูนย์

❖ โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงในเขตพื้นที่ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน

จากสภาพพื้นที่ที่ทุรกันดารตามขุนเขาในเขตพื้นที่ภาคเหนือ ซึ่งมีการคมนาคมติดต่อระหว่างหมู่บ้านเป็นไปด้วยความยากลำบาก ราษฎรประสบปัญหาในเรื่องการผลิต ทั้งในด้านการผลิตเพื่อยังชีพและผลิตเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

จึงทำให้ต้องบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยสลับกันไปมาตามแต่ความอุดม

สมบูรณ์ของดิน จากการบุกรุกทำลายป่าในพื้นที่สูงซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่สำคัญของพื้นที่ภาคเหนือ ยังผลให้เกิดความ

แห้งแล้ง สภาพแวดล้อมถูกทำลาย ราษฎรที่ประสบปัญหาอยู่แล้ว ก็ยิ่งได้รับปัญหาพอกพูนมากขึ้น

ดังที่ พลเอก ฉัตร บัญญัติ รองสมุหราชองครักษ์

ได้เขียนบทความไว้ในวารสาร “อันเนื่องมาจากพระราชดำริ”

หน้า ๑๕ - ๑๖ ความตอนหนึ่งว่า กรณีที่ราษฎรจับจองที่ดิน

คนละ ๕ แปลง ๖ แปลง เปลี่ยนที่ทำไร่ทุกปีเพราะดินเดิมจืด

แล้วย้อนกลับไปเดิมในปีที่ ๖ ปีที่ ๗ นั้น สมเด็จพระนางเจ้า

พระบรมราชินีนาถมีพระราชดำรัสกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า **“ต้องให้เจ้าหน้าที่ด้านการเกษตรเข้าไปสอนให้ราษฎรรู้จักใช้**

พื้นที่น้อย แต่ได้ผลผลิตมาก” และทรงให้ไปเลือกพื้นที่ที่มีอยู่ตามยอดเขา

และอยู่ติดกับชายแดน ราษฎรพวกนี้จะทำหน้าที่เหมือนกับเป็นยามชายแดนไปด้วย

พร้อม ๆ กับฟื้นฟูสภาพป่า โดยขั้นแรกต้องไปเลือกพื้นที่และดูว่าพื้นที่ที่ถูกถางไป

๕,๐๐๐ ไร่ ๖,๐๐๐ ไร่ นั้น ใช้ประมาณ ๕๐๐ ไร่ เพื่อให้ราษฎรดูเป็นตัวอย่าง

จึงเกิดโครงการเรียกว่า **“สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง”** โดยมีหลักการว่า

ฟื้นฟูสภาพป่าที่ถูกแผ้วถาง

อยู่ใกล้ชิดแนวชายแดน

ช่วยรักษาเขตต้นน้ำลำธาร

ช่วยดูแลประชากรชาวเขา

สกัดเส้นทางที่ขนยาเสพติด

สนับสนุนแผนป้องกันประเทศ

ช่วยสร้างงานให้ราษฎร

และช่วยคนไทยเราได้มีแหล่งผลิตอาหาร

และจากการที่สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปประทับ ณ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างเดือนมกราคม - มีนาคม ๒๕๔๗ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในหลายพื้นที่ และมีรับสั่งให้จัดตั้ง “**สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง**” ในปีนี้ ๖ แห่ง ได้แก่

๑. สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงห้วยเมืองงาม ตำบลท่าตอน อำเภอแม่ฮ้อย จังหวัดเชียงใหม่
 ๒. สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงบ้านเสาดง ตำบลแจ่มหลวง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
 ๓. สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงดอยม่อนล้าน ตำบลป่าใหม่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
 ๔. สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงบ้านสะจุก-สะเกี้ยง ตำบลขุนน้ำ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน
 ๕. สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงบ้านสบซุ่น ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน
๖. สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงดอยบ่อ บ้านลอบือ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

การดำเนินงานปี ๒๕๔๗

ในการบริหารจัดการโครงการ มีกองทัพอากาศที่ ๓ เป็นฝ่ายประสานงานและดูแลความมั่นคง มีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นหัวหน้าโครงการ นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายหน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมชลประทาน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น โดยในปี ๒๕๔๗ ดำเนินการก่อสร้างอาคารสำนักงานชั่วคราว บ้านพักผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ จัดทำระบบน้ำเพื่อสนับสนุนพื้นที่สถานี และพื้นที่ราษฎร จัดแปลงสาธิตเพื่อการเกษตรเพื่อการเลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา ตลอดจนเพื่อการปลูกและฟื้นฟูป่า รวมทั้งการดูแลรักษาความปลอดภัยในพื้นที่โครงการด้วย

ประโยชน์ที่ได้รับ

ทำให้เกิดความอยู่ดีมีสุขของราษฎรในเขตพื้นที่สูง และเกิดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานี อันจะเป็นการเรียนรู้ที่ถูกต้องและเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ ให้แก่ราษฎรเพื่อการพึ่งตนเอง ตลอดจนให้ราษฎรเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับป่า หวงแหนป่า ตลอดจนฟื้นฟูป่าเพื่อให้ลูกหลานได้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อไป

❖ โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด และกิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวบ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ สรุปลงความว่า ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการพัฒนาพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าขุนแม่กวบ โดยแบ่งพื้นที่ดำเนินการโครงการออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ พื้นที่ดำเนินการมีขอบเขตทางทิศเหนือของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขึ้นไปจรดขอบอ่างเก็บน้ำแม่กวบ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๒๘,๕๐๐ ไร่

ระยะที่ ๒ พื้นที่ดำเนินการมีขอบเขตต่อจากระยะที่ ๑ ขึ้นไปทางทิศเหนือจรดเขตอำเภอแม่แตงและอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ในเนื้อที่ประมาณ ๗๐,๐๐๐ ไร่

ระยะที่ ๓ พื้นที่ดำเนินการส่วนที่เหลือในเขตลุ่มน้ำแม่กวบ มีพื้นที่ต่อจากขอบเขตระยะที่ ๑ และระยะที่ ๒ ไปทางตะวันออก ครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอสันกำแพง อำเภอเวียงป่าเป้า ในจังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ในเนื้อที่อีกประมาณ ๒๔๕,๐๐๐ ไร่

การดำเนินงานปี ๒๕๕๗

๑. **ศึกษาและพัฒนาแหล่งน้ำ** ดำเนินการจัดหาน้ำเพื่อการอุปโภคและการเกษตรให้แก่ราษฎรในพื้นที่โครงการฯ รวมทั้งเพื่อสนับสนุนงานพัฒนาป่า โดยได้บริการกลุ่มผู้ใช้น้ำและบำรุงรักษาอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายทดน้ำ ระบบส่งน้ำ จำนวน ๑๗ แห่ง และก่อสร้างฝ่ายทดน้ำพร้อมระบบ จำนวน ๑ แห่ง ซึ่งสามารถช่วยให้ราษฎรมีน้ำใช้ในการเพาะปลูกได้ตลอดปี

๒. **ศึกษาและพัฒนาป่าไม้** ดำเนินการบำรุงสวนป่าเดิมด้วยพันธุ์ไม้ต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าไม้สมบูรณ์มากขึ้น เพื่อการบริโภคเป็นอาหาร สมุนไพร เพื่อใช้สอย และเพื่อพัฒนาเป็นงานฝีมือจากผลผลิตแปรรูปผลไม้ป่าในระดับครัวเรือน ตลอดจน

ก่อสร้างฝายต้นน้ำลำธารขนาดเล็ก จำนวน ๔๐ แห่ง
จัดทำแนวกันไฟระยะทางประมาณ ๓๐ กิโลเมตร

ในส่วนงานป้องกันและอนุรักษ์ป่า ได้จัด
ชุดเฉพาะกิจเข้าปฏิบัติการเพื่อลาดตระเวนตรวจ
สอบการบุกรุกเข้าทำกิน และตัดไม้ทำลายป่าของ
ราษฎรในเขตโครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวางฯ
ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๓๔๓,๕๐๐ ไร่ และออก
ปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึก

ของราษฎรให้เกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเห็นถึงความสำคัญ
ของผืนป่าขุนแม่กวาง และปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ราษฎรใน ๕๕ หมู่บ้าน ได้รวมกันตั้งเป็น
เครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์ป่าขุนแม่กวางร่วมกับเจ้าหน้าที่อนุรักษ์พัฒนาป่าขุนแม่กวาง
ตามแนวพระราชดำริ โดยมีหลักคิดให้คนอยู่กับป่าได้อย่างเกื้อกูล

๓. พัฒนาอาชีพ ได้ดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพการเกษตร และ
นอกภาคเกษตรให้กับราษฎรในพื้นที่โครงการฯ ได้แก่ การเลี้ยงกบ การเลี้ยงปลา
การเพาะเห็ด และการแปรรูปสมุนไพร การถนอมอาหารในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรให้ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้

ประโยชน์ที่ได้รับ

ราษฎรในพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ดและกิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ มีน้ำใช้
ในการเพาะปลูกได้ตลอดปี จากการดำเนินการบำรุงสวนป่าเดิมด้วยพันธุ์ไม้ต่าง ๆ และ
ฟื้นฟูสภาพป่าไม้ใหม่ให้สมบูรณ์ ทำให้ราษฎรมีอาหารและหาสมุนไพรได้ตลอดปี
ตลอดจนมีรายได้เสริมเลี้ยงตนเองและครอบครัว ทำให้ราษฎรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
นอกจากนี้ ราษฎรเกิดความรักและหวงแหนที่จะดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้
คงอยู่ตลอดไป

❖ โครงการพัฒนาเปิดเสรีกลุ่มน้ำสาขาแม่ปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภออมทอง อำเภออด จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๒๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาวางโครงการ และก่อสร้างระบบชลประทานตามลำน้ำสาขาต่าง ๆ ของแม่น้ำปิงในเขต

พื้นที่อำเภอจอมทอง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน เพื่อจัดหาน้ำสำหรับการอุปโภค-บริโภค และการเกษตรแก่ราษฎรควบคู่กับอนุรักษ์ป่าต้นน้ำเหนืออ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ให้มีสภาพสมบูรณ์ ตลอดจนจัดสรรพื้นที่ป่าละเมาะให้ราษฎรทำการเกษตร

การดำเนินงานปี ๒๕๕๗

๑. พัฒนาที่ดิน ได้ดำเนินการวางหมุดหลักฐานแผนที่แสดงตำแหน่งด้วยดาวเทียมและหมุดหลักฐาน GPS ระบบ U.T.M. จำนวน ๑๖ คู่ วางหมุดกันแนวเขต และถ่ายทอดค่าพิกัดลากลงสู่หมุดกันแนวป่ากับพื้นที่เกษตรกรรม พร้อมจำลองแผนที่รูปแปลงจัดรูปที่ดิน แผนที่แสดงตำแหน่งหมุดโครงการ แผนที่แสดงตำแหน่งหมุดกันแนวเขตป่ากับพื้นที่เกษตรกรรม ป่าไม้ถาวร และแผนที่แสดงตำแหน่งหมุดหลักฐาน GPS

๒. พัฒนาป่าไม้ โดยดำเนินการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับราษฎรให้เข้าใจถึงประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้และผลกระทบจากการเกิดไฟป่าพร้อมตั้งชุดเจ้าหน้าที่ออกลาดตระเวนป้องกันรักษาป่าป้องกันไฟป่า และปราบปรามการกระทำผิดกฎหมาย การลักลอบตัดไม้ และบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อขยายเขตที่ทำกิน

๓. จัดที่ดิน โดยดำเนินการรังวัดสอบสวนการทำประโยชน์จำนวน ๑,๘๐๔ แปลง ๘,๘๖๖ ไร่ พร้อมรังวัดปูผังการจัดระบบ U.T.M. จำนวน ๑,๐๐๐ แปลง ๕,๐๐๐ ไร่ ตรวจสอบผังเดิมให้เป็นปัจจุบัน จำนวน ๑,๕๖๕ แปลง ๘,๒๓๐ ไร่ อีกทั้งได้รังวัดปูรูปแผนที่พื้นที่ทำกินที่ดำเนินการไปแล้ว ๒,๐๐๐ แปลง ๑๐,๐๐๐ ไร่

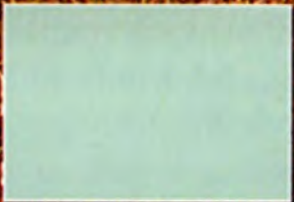
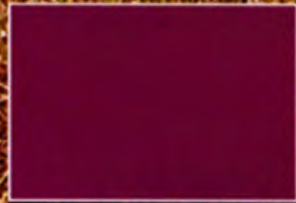
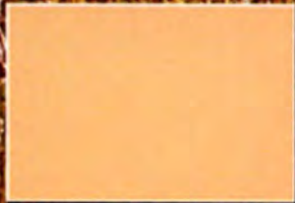
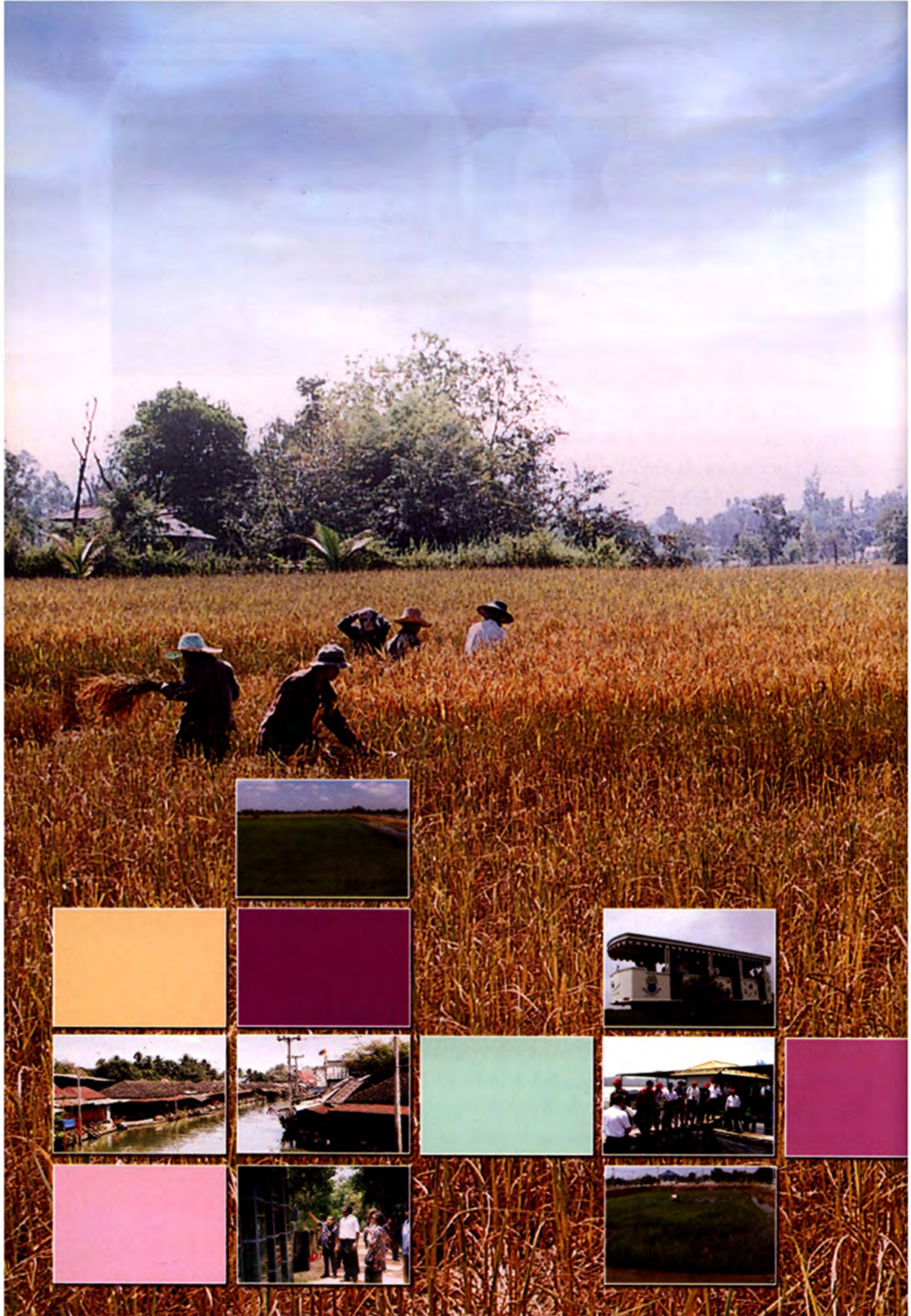

๔. พัฒนาแหล่งน้ำ โดยดำเนินการก่อสร้างโรงสูบน้ำบ่อบาดาล และระบบส่งน้ำจำนวน ๒ แห่ง ชุดสระเก็บน้ำพร้อมอาคารรับน้ำ อาคารระบายน้ำ จำนวน ๔ แห่ง ตลอดจนชุดลอกและขยายสระเก็บน้ำ ปรับปรุงอาคารน้ำให้กับราษฎรในพื้นที่โครงการฯ และได้มีการศึกษาการสูญเสียน้ำของอ่างเก็บน้ำหนองปลาสรวย ซึ่งไม่สามารถเก็บกักน้ำได้

๕. บริหาร และปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ โดยดำเนินการจัดชุดปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ออกไปพบเยี่ยมราษฎรตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการฯ เพื่อหาข้อมูลและสอบถามปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับราษฎร ตลอดจนทำความเข้าใจกับราษฎรในการดำเนินงานของโครงการฯ และได้สนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการฯ

ประโยชน์ที่ได้รับ

ราษฎรในพื้นที่โครงการฯ และบริเวณใกล้เคียงมีน้ำสำหรับการอุปโภค-บริโภค ตลอดจนการเกษตรกรรมเพียงพอตลอดปี นอกจากนี้ ราษฎรได้มีความรู้ความเข้าใจประโยชน์ของทรัพยากรป่าต้นน้ำ การดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ และมีความรู้ในการป้องกันไฟป่า

❖ การติดตามผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- การติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗
- การติดตามประเมินผลโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- การติดตามผลการดำเนินงานโครงการทฤษฎีใหม่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและธรรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗

การติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและธรรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นการติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมหญ้าแฝกเพื่อสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยคณะอนุกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและธรรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งรับผิดชอบงานด้านวิชาการทำหน้าที่ในการติดตามผลการดำเนินงานดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามความก้าวหน้าและนำอุปสรรคที่พบมาเป็นแนวทางแก้ไขเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานในแต่ละหน่วยงานให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำหรับปีงบประมาณ ๒๕๕๗ นี้ คณะอนุกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและธรรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ติดตามผลการดำเนินงานฯ หญ้าแฝกฯ ๒ ครั้ง ได้แก่

การดำเนินงานฯ หญ้าแฝกฯ ปี ๒๕๕๗

พื้นที่จังหวัดเลย และจังหวัดเพชรบูรณ์

- ❖ ปลุกหญ้าแฝกเพื่อการสาธิตและการขยายพันธุ์
- ❖ ปลุกหญ้าแฝกรอบขอบสระน้ำเพื่อตัดตะกอนก่อนลงสู่บ่อน้ำและป้องกันดินพังทลาย

- ❖ จัดทำแปลงเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการอนุรักษ์ดินและน้ำ ระหว่าง
หญ้าแฝกกับพืชชนิดอื่น
- ❖ จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยปลูกหญ้าแฝกเสริมตามแนวระดับบน
พื้นที่ลาดเอียง
- ❖ ปลูกหญ้าแฝกครึ่งวงกลมรอบไม้ผล และปลูกร่วมกับไม้ผล
- ❖ ปลูกข้าวไร่ระหว่างแถวหญ้าแฝกในพื้นที่ลาดชัน

พื้นที่จังหวัดระนอง

- ❖ จัดทำแปลงสาธิตการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ พื้นที่
ทรัพยากรดินและการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ
- ❖ ปลูกหญ้าแฝกตามแนวระดับในสวนยางพาราและบ่อน้ำในไร่นา
- ❖ ปลูกหญ้าแฝกบริเวณเชิงลาดทางและในบริเวณหมู่บ้านเพื่อป้องกันการ
ชะล้างพังทลายของดิน

ผลการติดตามงาน

จากการติดตามงานปี ๒๕๔๗ ในพื้นที่จังหวัดเลย จังหวัดเพชรบูรณ์ และพื้นที่
จังหวัดระนอง ซึ่งมีลักษณะพื้นที่และกิจกรรมการดำเนินงานในลักษณะเดียวกัน สรุป
ผลการติดตามงานได้ดังนี้

๑. การดำเนินงานหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ มีการ
ดำเนินงานร่วมกันในทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้มีการขยายงานหญ้าแฝก
เป็นรูปธรรมได้ในระดับหนึ่ง แต่เพื่อให้งานได้ขยายกว้างขวางขึ้นจึงควรมี
งานหญ้าแฝกบรรจุเป็นภารกิจหลักของหน่วยงานและให้ภาคธุรกิจและเอกชน
เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วย

๒. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการ
ปลูกหญ้าแฝกและประโยชน์จากหญ้าแฝกในระดับหนึ่ง และเพื่อให้เจ้าหน้าที่
และเกษตรกรสามารถเข้าใจและใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกได้ถูกต้องและ
เกิดประโยชน์สูงสุด ควรจัดฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่และเกษตรกรได้รับความรู้
เพิ่มเติม

๓. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเกษตรกรได้จัดทำแปลงขยายพันธุ์หญ้าแฝกไว้ใน
หน่วยงาน ทำให้หน่วยงานและเกษตรกรสามารถผลิตกล้าหญ้าแฝกไว้ใช้เองและ
เกษตรกรได้ขยายหญ้าแฝกเป็นรายได้เสริมได้อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ ควรส่งเสริมให้
หน่วยงานและเกษตรกรทำแปลงขยายพันธุ์หญ้าแฝกให้มากกว่าเดิม นอกจากนี้ ควรมี
การดูแลรักษาใส่ปุ๋ยเพื่อการเจริญงอกงามของหญ้าแฝก

การติดตามประเมินผลโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สำนักงาน กปร. ได้ดำเนินการติดตามผลโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั่วทุกภาค ระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๔๕ - ๒๕๔๖ รวมทั้งสิ้น ๑๑๒ โครงการ ซึ่งประกอบด้วย โครงการประเภทฝาย ประตูระบายน้ำ/สถานีสูบน้ำ สระ/บึง เป็นต้น เพื่อประมวลการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ ระบบส่งน้ำ และการบริหารจัดการน้ำที่จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเกษตร การอุปโภค-บริโภคของประชาชน ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นข้อจำกัดและแผนการปรับปรุงโครงการในระดับหนึ่ง แต่พบว่ายังขาดการศึกษาเชิงลึกโดยการวิจัยประเมินผลที่จะสามารถชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนาระบบโครงสร้างชลประทาน การบริหารจัดการน้ำ การบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้น้ำ ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ-สังคม ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการน้ำ อันจะนำมาซึ่งข้อสรุปในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาย่างแท้จริง ซึ่งเป็นเหตุผลให้มีการประเมินผลโครงการพัฒนาแหล่งน้ำฯ ครั้งนี้ขึ้น หลังจากที่เคยมีการประเมินผลครั้งล่าสุดมาเป็นระยะเวลากว่า ๑๐ ปีแล้ว

ผลการติดตามงาน

ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโครงการที่ได้ติดตามผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๔๕ - ๒๕๔๖ โดยกำหนดขอบเขตไว้เฉพาะโครงการประเภทอ่างเก็บน้ำ จำนวน ๕๐ โครงการ แล้วทำการสุ่มตัวอย่างโครงการให้กระจายทั่วทุกภาค จำนวน ๑๒ โครงการ ซึ่งปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

๑. การดำเนินงานพัฒนาระบบโครงสร้างชลประทาน

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำฯ ทุกโครงการมีความก้าวหน้าในการพัฒนาระบบชลประทาน ทั้งระบบส่งน้ำ การซ่อมบำรุงอย่างชัดเจนระดับหนึ่ง แต่ยังมีปัญหาความตื้นเขินจากตะกอน เนื่องจากอ่างเก็บน้ำผ่านการใช้งานมาเป็นระยะเวลานาน ประกอบกับระบบส่งน้ำส่วนมากชำรุดเสียหายเนื่องจากสภาพการใช้งานและกลุ่มผู้ใช้น้ำขาดจิตสำนึก

ในการใช้น้ำ จึงเห็นควรให้สำนักงาน กปร. เป็นแกนกลางในการประชุม ชี้แจง และประสานการปฏิบัติเร่งรัดให้หน่วยงานชลประทานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องติดตามงาน และแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นโดยเร็ว

๒. การบริหารจัดการน้ำ มีการจัดโครงสร้างองค์กรบริหารงานในลักษณะกลุ่มผู้ใช้น้ำให้เกิดความเคลื่อนไหวในการดำเนินกิจกรรมภายในขอบเขตของแต่ละพื้นที่โครงการ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการน้ำในภาพรวมระดับจังหวัด และแผนปฏิบัติงานประจำปีรองรับการปฏิบัติงานตามนโยบายกระทรวง/กรมอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีประสบปัญหาการขาดองค์กรบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ ขาดการปฏิบัติงานเชิงรุกที่ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการกลุ่มผู้ใช้น้ำให้เข้มแข็งและเป็นระบบ

และขาดการประสานงานและความร่วมมือที่ดีระหว่างหน่วยงานข้างเคียง ประกอบกับ ยังไม่มีการติดตามงานอย่างต่อเนื่องในเชิงวิชาการและเป็นระบบ จึงควรที่จะได้มีการ ปรับปรุงโครงสร้างองค์การบริหารจัดการน้ำเชิงบูรณาการ ๓ ระดับ คือ ระดับภาค จังหวัด และพื้นที่ ตลอดจนการสร้างกระบวนการกลุ่มผู้ใช้น้ำโดยเน้นการมีส่วนร่วม ของชุมชน

๓. การบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้น้ำ คริวเรือนส่วนใหญ่เป็น สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ และเป็นสมาชิกกลุ่ม ๑ (กลุ่มผู้ใช้น้ำมีการ รวมตัวกัน โดยสามารถบริหารจัดการการใช้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช้น้ำอย่างฟุ่มเฟือย และสมาชิกมีส่วนร่วม ในกิจกรรมกลุ่มอย่างต่อเนื่อง) มากที่สุด ประเภทของกลุ่ม ผู้ใช้น้ำที่พบอันดับต่อมาคือ กลุ่ม ๓ (กลุ่มผู้ใช้น้ำที่ยังไม่มีการรวมตัวกัน แต่ยังไม่สามารถบริหารจัดการการใช้น้ำได้ อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้น้ำอย่างฟุ่มเฟือย และสมาชิกมี ส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มยังไม่ค่อยต่อเนื่อง) จึงควรที่จะ พัฒนากลุ่มผู้ใช้น้ำแต่ละประเภทให้เป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำกลุ่ม ๑ ต่อไป เพื่อให้สมาชิกได้รับการจัดสรรน้ำอย่างเท่าเทียมกัน

๔. ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ-สังคม

๔.๑ ด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาแหล่งน้ำส่งผลให้แบบแผนการเพาะปลูก ของเกษตรกรเปลี่ยนแปลงไป พิจารณาได้จากมีครัวเรือนที่ปรับเปลี่ยนพื้นที่ว่างเปล่า หรือพื้นที่ป่ามาทำเกษตรกรรมประเภทอื่น หรือเปลี่ยนจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมา ทำการเกษตรในลักษณะที่ผสมผสานมากขึ้น ซึ่งช่วยสร้างรายได้และพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของครัวเรือนให้ดีขึ้น

๔.๒ ด้านสังคม พบว่ามีครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำมากเป็น อันดับหนึ่ง ตามมาด้วยครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสตรี/แม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มฌาปนกิจ เป็นต้น ยิ่งกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมด้วยความ สม่ครใจและมีความเข้มแข็งมากเท่าใด ยิ่งจะเป็นรากฐานให้การพัฒนากลุ่มทางสังคม ประเภทต่าง ๆ ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

การติดตามผลการดำเนินงานโครงการทฤษฎีใหม่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาดูงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่อันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริเพื่อช่วยเหลือประชาชนให้สามารถยังชีพอยู่ได้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้พระราชทานโครงการตัวอย่างแห่งแรก ณ วัดมิ่งคลชัยพัฒนา อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง หลังจากนั้นได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำทฤษฎีใหม่ไปทดลองปฏิบัติที่บ้านแดนสามัคคี (หมู่ที่ ๑๓) ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นโครงการทฤษฎีใหม่แห่งแรกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจากผลการทดลองทั้ง ๒ โครงการนี้ ยังประโยชน์อย่างยิ่งต่อประชาชนทุกหมู่เหล่าได้เข้าไปศึกษาดูงาน เพื่อยึดถือเป็นแบบอย่างในการจัดทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในที่ดินของตนเองภายใต้การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนในหลาย ๆ รูปแบบ ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ เป็นต้นมา ดังนั้น กองติดตามประเมินผล สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จึงได้ดำเนินการประเมินผลโครงการฯ ซึ่งสรุปผลการศึกษา ดังนี้

๑. ความสอดคล้องครบถ้วนของผลการดำเนินงานกับแนวทางการพัฒนาตามพระราชดำริ การดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ฯ มีความสอดคล้องครบถ้วนตามแนวพระราชดำริที่มุ่งช่วยเหลือให้ประชาชนยืนหยัดพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่ง คืออย่างน้อยก็พออยู่พอกินก่อนที่จะพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ได้แก่

๑.๑ มีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ เพราะสามารถพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ

๑.๒ มีการรวมพลังในรูปของกลุ่มหรือสหกรณ์

๑.๓ มีการประสานเพื่อจัดหาแหล่งเงินทุน

๒. ผลกระทบของโครงการฯ และประโยชน์ที่ส่งผลต่อประชาชนและชุมชน ผู้เข้าร่วมโครงการฯ สามารถพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ คือมีผลผลิตจากข้าว พืชผัก ผลไม้ ปลา หมู เป็ดและไก่ ไข่บริโภคร้อยอย่างเพียงพอในครัวเรือน ลดค่าใช้จ่ายในด้านอาหาร และยังมีเหลือขายเป็นรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง โดยมีการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

๓. แนวทางและมาตรการสนับสนุนการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่ให้ยั่งยืนต่อไป

๓.๑ ด้านการบริหารจัดการการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่ให้บรรลุเป้าหมาย ต้องมุ่งเน้นให้เกษตรกรเข้าใจหลักการบริหารโครงการอย่างต่อเนื่องให้เป็นระบบในรูปแบบการดำเนินงานแบบบูรณาการองค์ความรู้ของการดำเนินงานอย่างเป็นลำดับตามขั้นตอนในรูปแบบการสร้างเครือข่ายและลดขั้นตอนการผลิตให้รวดเร็วขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็สามารถเพิ่มผลผลิตอย่างมีคุณภาพ สามารถตรวจสอบได้ตามคุณลักษณะที่กำหนดไว้

๓.๒ ด้านการผลิต สนับสนุนให้มีการสร้างองค์ความรู้การทำเกษตรยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น

๓.๓ ด้านการตลาด ส่งเสริมการขยายตลาดสินค้าให้กระจายอย่างทั่วถึงเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกรอย่างเป็นระบบ

- ❖ การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสำนักงาน กปร.
- ❖ การดำเนินงานด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- ❖ การดำเนินงานด้านวิเทศสัมพันธ์
- ❖ การดำเนินงานด้านสารสนเทศ
- ❖ การดำเนินงานในกิจกรรมของมูลนิธิชัยพัฒนา
- ❖ การดำเนินการของสำนักงาน กปร. ในระยะต่อไป

การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสำนักงาน กปร.

การเพิ่มประสิทธิภาพของสำนักงาน ในรอบปี ๒๕๔๗ มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

๑. การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

รัฐบาลประกาศยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และกำหนดมาตรการการบริหารราชการหลายมาตรการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานราชการและข้าราชการ ซึ่งข้าราชการระดับ ๕ - ๗ เป็นข้าราชการระดับปฏิบัติการที่มีอาวุโสประสบการณ์ในการทำงาน สมควรที่จะปฏิบัติงานโดยไม่ต้องมีการกำกับ ตรวจสอบ แนะนำ รวมทั้งสามารถสอนงานหรือมอบหมายให้ข้าราชการ/บุคลากร ระดับรองลงไปได้ด้วย

การเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการกลุ่มนี้ จะช่วยลดภาระในการกำกับดูแลผู้บริหารสามารถมอบหมายงานสำคัญ ๆ ได้ ซึ่งการแบ่งภาระและช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการทำงาน สำนักงาน กปร. จึงจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยใช้เวลา ๒ วัน เป็นการอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะที่ช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานให้สูงยิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับการตระหนักถึงคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ซึ่งในรอบปีที่ผ่านมาได้จัดดำเนินการ ๑ รุ่น ๕๐ คน

เมื่อวันที่ ๒๓ - ๒๔ กันยายน ๒๕๔๗ ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ กรุงเทพฯ โดยผลการอบรมบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และมีผลลัพธ์ที่ได้จากการอบรมอยู่ในเกณฑ์สูง

๒. การประชุมสัมมนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

รัฐบาลได้กำหนดมาตรการ นโยบายหลายประการให้ส่วนราชการจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น การจัดทำข้อเสนอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพซึ่งมีเกณฑ์เกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ให้แก่บุคลากรในองค์กร การกำหนดมาตรการการพัฒนาและบริหารกำลังคนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบราชการ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารจัดการและต่อตัวข้าราชการโดยตรง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ส่วนราชการและบุคลากรทุกคนจะต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนา ทักษะ ค่านิยม วัฒนธรรม และสมรรถนะในการทำงาน

ดังนั้น เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล สำนักงาน กปร. จึงได้จัดการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประจำปี ๒๕๔๗ ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๘ - ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ที่อมรพันธ์วิลล่า รีสอร์ท อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารราชการตามนโยบายของรัฐในปัจจุบันและผลกระทบที่เกิดขึ้น ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่ทุกระดับ ผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน กปร. จำนวน ๑๕๐ คน โดยผลของการประชุมสามารถทำให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับทุกฝ่าย ซึ่งได้แก่ข้าราชการและลูกจ้างทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารราชการและมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันมากยิ่งขึ้น

๓. โครงการพัฒนาบุคลากร โดยส่งข้าราชการเข้าศึกษาอบรมหลักสูตรภายนอก

การพัฒนาบุคลากรเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติภารกิจ เพราะเป็นการปรับปรุงและเสริมสร้างความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และพฤติกรรม ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับลักษณะงานซึ่งเป็นการประสานการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติต้องมีความรู้ในลักษณะสหวิทยาการ ตลอดจนมีทักษะและพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการประสานงานและการบริหารงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์

สำนักงาน กปร. จึงได้ประสานขอความร่วมมือจากส่วนราชการ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อส่งข้าราชการเข้ารับการอบรม ได้แก่

- ❖ หลักสูตรนักบริหารระดับสูง (นบส.) จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๓๐ มีนาคม - ๓ กันยายน ๒๕๔๗ สำนักงาน ก.พ.
- ❖ หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๑ คน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ - กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ณ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการด้านศาลยุติธรรม
- ❖ หลักสูตรผู้บริหารวัฒนธรรมระดับสูง จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๑๒ พฤษภาคม - ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ ณ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ❖ หลักสูตร Seminar on Agricultural and Rural Development ณ ประเทศญี่ปุ่น จำนวน ๑ คน ระหว่างวันที่ ๒๐ กรกฎาคม - ๒๙ สิงหาคม ๒๕๔๗

๔. การพัฒนาการจัดการความรู้เพื่อการไปสู่องค์กร แห่งการเรียนรู้

จากการที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายปฏิรูประบบราชการโดยมีมติเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๕๐ รวมทั้งได้ตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย "หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖" ซึ่งมาตราที่ ๑๑ ได้กำหนดให้ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ในส่วนของสำนักงานจึงได้มีการวางแผนยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับนโยบายปฏิรูประบบราชการดังกล่าว และเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ โดยเป็นหน่วยงานหลักในการสนองพระราชดำริและดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพสูง จึงได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานไว้ ๔ ประเด็น ทั้งนี้ "การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ" เป็น

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายใน "การพัฒนาคน" เพื่อนำไปสู่ "การพัฒนาองค์กร"

สำนักงาน กปร. จึงได้จัดตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบบริหารความรู้สำนักงาน กปร. เพื่อส่งเสริมการจัดการความรู้ของสำนักงาน เพื่อก้าวไปสู่องค์กรการเรียนรู้ในลักษณะของทีมแบบบูรณาการ โดยการดำเนินงานของคณะทำงานพัฒนาระบบบริหารความรู้มีวัตถุประสงค์สำคัญในการพัฒนาให้สำนักงานเป็น "องค์กรแห่งการเรียนรู้" ตามยุทธศาสตร์สำนักงาน กปร. ในอนาคตต่อไป

จากการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ส่งผลให้บุคลากรภายในสำนักงาน กปร. มีสมรรถนะหลักที่ถูกต้องเหมาะสมกับงาน และมีขีดความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้นในระดับหนึ่ง ซึ่งในอนาคตจะต้องมีการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถที่ส่งผลโดยตรงให้การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกิดผลสัมฤทธิ์ เกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด

การดำเนินงานด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ถือเป็นภารกิจหลักสำคัญอย่างหนึ่งที่สำนักงาน กปร. รับผิดชอบในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ตลอดจนให้ประชาชนได้เข้าใจและเกิดการตระหนักรู้เกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั่นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนได้อย่างถูกต้อง กองประชาสัมพันธ์ได้ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวพระราชดำริ พระราชกรณียกิจ และกิจกรรมการดำเนินงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริผ่านทางสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ รวมทั้งการจัดสื่อมวลชนสัญจร เพื่อให้สาธารณชนทั่วไปได้รับรู้และรับทราบ พร้อมตระหนักในพระมหากรุณาธิคุณและร่วมเทิดพระเกียรติในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ ที่ได้ทรงทุ่มเทพระวรกายเพื่อให้ราษฎรบังเกิดความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

การดำเนินงานปี ๒๕๕๗

๑. ประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อโทรทัศน์

๑.๑ จัดทำสารคดีเทิดพระเกียรติ ชุด “ร้อยไทยด้วยดวงใจ” จำนวน ๒๐ ตอน ความยาว ๘ นาที และ ๓ นาที เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจและแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ ผ่านทางสถานีโทรทัศน์ทุกช่องเนื่องในวันสำคัญ ๆ จำนวน ๘ ตอน และทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง ๗ และสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ จำนวน ๑๒ ตอน

๑.๒ จัดทำสารคดีศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๖

ศูนย์ ทั่วประเทศ ประกอบด้วย

- ๑) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่
- ๒) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
- ๓) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา
- ๔) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี
- ๕) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี
- ๖) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

ซึ่งจัดทำ ๒ ภาษา ได้แก่ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาว ๒๐ นาที และได้นำออกอากาศเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕ สถานีโทรทัศน์ช่อง ๙ อ.ส.ม.ท. และสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ นอกจากนี้ ยังได้จัดทำสารคดีเผยแพร่โครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร (หลัก ๒๒) สปป.ลาว โดยจัดทำเป็นภาษาไทย ลาว และอังกฤษ ความยาว ๕ นาที และ ๒๐ นาที เผยแพร่ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ และเผยแพร่ให้กับผู้เข้าเยี่ยมชมโครงการได้รับทราบถึงแนวพระราชดำริและพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีต่อประชาชนชาวไทยและมิตรประเทศ อันได้แก่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้น ได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเฉกเช่นเดียวกัน โดยออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ จำนวน ๑ ครั้ง ความยาว ๕ นาที และ ๒๐ นาที

๒. จัดทำหนังสือและเอกสารเผยแพร่ ประกอบด้วย

๒.๑ หนังสือ “อันเนื่องมาจากพระราชดำริ” เพื่อเผยแพร่แนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงงานหนักตรากตรำอย่างต่อเนื่องและทรงเสียสละทุ่มเทพระวรกายเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุข และขจัดความทุกข์ยากเดือดร้อนลำเค็ญให้กลับเป็นความอยู่ดีมีสุขแก่ประชาชนทั่วหน้านั้น มิใช่เพียงแผ่นดินไทย หากยังเป็นที่ทราบและประจักษ์ทั่วโลกจนได้รับพระสมัญญานามว่า **ทรงเป็นนักศรัทธาพัฒนาที่ทรงงานหนักที่สุดในโลก**

๒.๒ หนังสือ “กำไรของแผ่นดิน” เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจ แนวพระราชดำริ และเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุ ๗๒ พรรษา และพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยในการพระราชทานแนวพระราชเสาวนีย์ด้านการพัฒนา โดยเฉพาะ

การพัฒนาคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม และศิลปาชีพ ตลอดจนการศึกษาและสาธารณสุข จนกระทั่ง ก่อให้เกิดเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ

๒.๓ วารสาร “อันเนื่องมาจากพระราชดำริ” เผยแพร่เป็นประจำทุก ๓ เดือน เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ ที่ได้พระราชทานแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาประเทศให้บังเกิดความยั่งยืนและสามารถนำผลสำเร็จจากการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริไปประยุกต์ใช้ในชีวิตของตนเองให้เกิดความมั่นคงในการดำรงชีพได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวพระราชดำริและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้แก่ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสื่อมวลชน ให้ได้รับทราบข้อมูลอย่างถูกต้องและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น อาทิ ระเบิดจากข้างใน ๗๒ พรรษา มหาราชนิ แก้อิไขปัญหาทั่วมุม และเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๔ เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่สำคัญ อาทิ แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เศรษฐกิจพอเพียง ทฤษฎีใหม่ เอกสารเผยแพร่ศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร (หลัก ๒๒) และบันทึกโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประจำปี ๒๕๔๗ เป็นต้น

๓. จัดโครงการสื่อมวลชนสัญจร

โครงการสื่อมวลชนสัญจรเยี่ยมชม “โครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” จังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้สื่อมวลชนได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่พระเกียรติคุณและแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานความช่วยเหลือให้แก่ราษฎรที่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำและอุทกภัย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของราษฎรให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๔. จัดนิทรรศการ

๔.๑ จัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจ และถวายพระพรชัยมงคล แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ รวมถึงการจัดกิจกรรมเนื่องในโอกาสสำคัญ ๆ เพื่อรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานของสำนักงาน กปร.

๔.๒ สนับสนุนการจัดนิทรรศการ โปสเตอร์ แผ่นพับ ให้แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน และสถาบันทางการศึกษาต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่กิจกรรมการดำเนินงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

นอกจากนี้ ได้มีการเผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๕ ข่าว และ ๓ บทความ เพื่อเผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เช่น ไทยรัฐ ข่าวสด มติชน

การดำเนินงานด้านวิเทศสัมพันธ์

การสัมมนาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง : โครงการบัวแก้วสัมพันธ์ ปีที่ ๒

กรมวิเทศสหการ กระทรวงการต่างประเทศ ได้ประสานขอความร่วมมือมายังสำนักงาน กปร. ในการจัดสัมมนาแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ชื่อโครงการบัวแก้วสัมพันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานเป็นหลักปฏิบัติ และเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี ทศนคติเชิงบวก แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ตลอดจนสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งได้แก่ กัมพูชา พม่า ลาว และเวียดนาม ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงแสวงหาแนวร่วมและเครือข่ายในการพัฒนาชุมชนและสังคมระหว่างกัน โดยเป็นโครงการต่อเนื่อง ๓ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ - ๒๕๔๘ ซึ่งกรมวิเทศสหการและสำนักงาน กปร. ได้ร่วมกันจัดขึ้นครั้งแรกระหว่างวันที่ ๑๒ - ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๖

การสัมมนาในปีที่สองนี้จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๓ - ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ โดยมีผู้แทนเข้าร่วมการสัมมนา ทั้งสิ้น ๒๐ คน จากประเทศกัมพูชา พม่า ลาว เวียดนาม ไทย และปีนี้ได้เพิ่มจินตอนใต้ (ยูนนาน) เข้าไปอีกประเทศหนึ่ง ในการนี้ สำนักงาน กปร. ได้ร่วมดำเนินการระหว่างวันที่ ๔ - ๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ซึ่งกำหนดการดูงานประกอบด้วย

- ❖ การสัมมนาเรื่อง แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่กรุงเทพฯ
- ❖ การดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๒ แห่ง ได้แก่
 - ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา
 - ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

กงสุลกิตติมศักดิ์ไทยประจำสาธารณรัฐโครเอเชียเยี่ยมชมและติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานโครงการมะกอกน้ำมันโครเอเชียฯ

โครงการมะกอกน้ำมันโครเอเชียอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นโครงการที่เกิดขึ้นตามรับสั่งในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้นายพิมลศักดิ์ สุวรรณทัต เลขาธิการ กปร. ในขณะนั้น พิจารณาดำเนินงานโครงการปลูกมะกอกน้ำมันในประเทศไทยตามที่สาธารณรัฐโครเอเชียเสนอมอบต้นมะกอกน้ำมันให้เป็นของขวัญแก่ประเทศไทย จำนวน ๒๐๐ ต้น และส่งผู้เชี่ยวชาญชาวโครเอเชียมาคอยแนะนำวิธีการปลูกให้แก่ฝ่ายไทย เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๓ ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวได้เริ่มดำเนินการมาในปี ๒๕๔๕ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ จังหวัดเพชรบุรี และศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ จังหวัดสกลนคร โดยมีสำนักงาน กปร. เป็นผู้ประสานการดำเนินงานระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้เชี่ยวชาญมะกอกน้ำมันชาวโครเอเชียตลอดมา

กงสุลกิตติมศักดิ์ไทยประจำสาธารณรัฐโครเอเชียเยี่ยมชมและติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานโครงการมะกอกน้ำมันโครเอเชียอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ แปลงปลูกทดลองของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ และได้พบปัญหาหาระดับน้ำในแปลงสูงเกินไป อันทำให้ต้นมะกอกน้ำมันตายไปเป็นจำนวนมาก พร้อมให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลรักษาต้นมะกอกน้ำมันเพื่อให้เจริญเติบโตดีขึ้น เช่น ให้อัดกิ่งด้านในของต้น เมื่อมีอายุได้ราว ๑ เดือน เพื่อให้ได้รับแสงแดดเพิ่มขึ้น และควรทดลองปลูกต้นมะกอกน้ำมันใหม่โดยใช้วิธีเพาะเมล็ดซึ่งได้นำมาจากสาธารณรัฐโครเอเชีย นอกจากนี้ กงสุลกิตติมศักดิ์ยังจะได้นำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรพร้อมด้วยคณะผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูกต้นมะกอกน้ำมันจากสาธารณรัฐโครเอเชียมายังประเทศไทย เพื่อหารือและปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่พบในโอกาสต่อไป

การดูงานของคณะเจ้าหน้าที่จากต่างประเทศ

❖ คณะเจ้าหน้าที่ระดับสูงและผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรจากประเทศกัมพูชา ซึ่งเข้าร่วมใน “โครงการต่อเนื่องจาก Sufficiency Economy” ได้เข้าเยี่ยมชมคารวะ เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อรับฟังคำบรรยายสรุปเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๖ จากนั้น คณะฯ เดินทางไปเยี่ยมชมการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ และศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ซึ่งทางคณะฯ ได้แสดงความสนใจที่จะส่งเจ้าหน้าที่จากประเทศกัมพูชามาดูงานที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ แห่งนี้อีก รวมทั้งหารือถึงความเป็นไปได้ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ จะส่งเจ้าหน้าที่ไปบรรยาย ณ ประเทศกัมพูชา โดยคณะฯ ได้ให้ความสนใจกับระบบการบริหารในลักษณะบูรณาการของศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ และรูปแบบการรวมกลุ่มของแม่บ้านเกษตรกร รวมไปถึงการทำกิจกรรมการเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกรในพื้นที่ ซึ่งได้รับการอบรมและสนับสนุนจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ

❖ คณะผู้แทนจากสถาบันเพื่อการพัฒนาขีดความสามารถแอฟริกา หรือ AICAD เยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๗ โดยคณะฯ ได้เดินทางไปศึกษาดูงานตามจุดต่างๆ ในบริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ในด้านที่คณะฯ มีความสนใจ ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไรไหมพัฒนาโครงการระบบส่งน้ำให้กับราษฎรหมู่บ้านไทย-พุทธ งานประมงเพื่อเพาะพันธุ์และ

แจกจ่ายพันธุ์สัตว์น้ำ แปลงเกษตรผสมผสานของนายเชียน สร้อยสม เกษตรกรตัวอย่างของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ทั้งนี้ เนื่องจากสถาบันฯ มีวัตถุประสงค์และลักษณะการดำเนินงานคล้ายคลึงกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ คณะผู้แทนจากสถาบันเพื่อการพัฒนาขีดความสามารถแอฟริกาจึงได้ให้ความสนใจกับการจัดกิจกรรมการดูงานในครั้งนี้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านข้อมูลทางวิชาการทางการเกษตร เช่น เทคนิคการเลี้ยงปลาที่มีประสิทธิภาพ และปัญหาที่เกษตรกรประสบ รวมทั้งด้านการจัดการต่าง ๆ เช่น การจัดการบริหารในกลุ่มแม่บ้าน

เกษตรกร และระบบในการแจกจ่ายพันธุ์ปลาเกษตรกร นอกจากนี้ คณะฯ ยังได้แสดงความสนใจและหารือถึงความเป็นไปได้ในการส่งผู้เชี่ยวชาญของสถาบันและเกษตรกรจากกลุ่มประเทศในทวีปแอฟริกาเข้ามารับการอบรมด้านการเกษตร ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ต่างๆ อีกด้วย

❖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและการวางแผนครอบครัว และอธิบดีกรมควบคุมโรคของสาธารณรัฐมาดากัสการ์เข้าเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนา

ห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ โดยได้เดินทางไปดูงานทฤษฎีใหม่ ณ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี แปลงเกษตรผสมผสานของนายเชียน สร้อยสม เกษตรกรตัวอย่างของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ และงานฟื้นฟูป่าชายเลน

❖ คณะผู้เข้าร่วมการสัมมนา เรื่อง *“Seminar on Best Practices for Sufficiency Economy”* ซึ่งจัดขึ้น โดยสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติร่วมกับ องค์การเพิ่มผลผลิตแห่งเอเชีย (เอพีโอ) จำนวน ๑๓ คน จาก ๑๑ ประเทศ เยี่ยม ชมโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคล ชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๗ โดยคณะฯ ได้ดูงานตาม จุดต่าง ๆ ในบริเวณพื้นที่โครงการฯ และบริเวณใกล้เคียง ได้แก่ แปลงเกษตรทฤษฎี ใหม่และกิจกรรมต่าง ๆ อ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว และแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ของ นางสมนึก อินเพ็ญ ในการดูงานครั้งนี้ คณะฯ มีความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจาก ผู้ที่เข้าร่วมการสัมมนา มาจากประเทศเกษตรกรรมและเป็นประเทศกำลังพัฒนา จึงให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งต่อความรู้เรื่องทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อทำเกษตรกรรม ผลตอบแทนจากการปฏิบัติ ตามแนวทางดังกล่าว และการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ นอกจากนี้ ทางคณะฯ จะ ได้นำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับประเทศของตนต่อไป

❖ คณะผู้แทนจากสาธารณรัฐโมซัมบิกจากกระทรวงประมง กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงเกษตรและพัฒนาชนบท เยี่ยมชม ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัด ฉะเชิงเทรา เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๗ โดยได้ดูงานตามจุดต่าง ๆ ได้แก่ แปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ งานประมง และงานป่าไม้

❖ คณะผู้แทนจากประเทศต่าง ๆ ในทวีปแอฟริกาที่เข้าร่วม ประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือทางวิชาการ ไทย-แอฟริกา (Consultation on Africa-Thailand Partnership for Development) ซึ่งจัดโดยกระทรวงการต่างประเทศและ The United Nation Development Program (UNDP) เยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนา ห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๗ โดยได้ดูงานตามจุดต่าง ๆ ได้แก่ แปลงทดลอง ศักยภาพของหญ้าแฝกในการพัฒนา พื้นฟู และปรับปรุงคุณภาพดิน งานเจียรไนพลอย งานประมง แปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ ณ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมาชนนี และแปลงเกษตรผสมผสานของนายเขียน สร้อยสม เกษตรกรตัวอย่างของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ

❖ คณะเจ้าหน้าที่ของ Academy of Brunei Studies มหาวิทยาลัยบรูไน รวม ๔ คน ซึ่งต้องการศึกษาเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทย เยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาคันทรงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๗

❖ คณะเอกอัครราชทูตประจำประเทศไทยที่มีถิ่นพำนัก ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เยี่ยมชมศูนย์

ศึกษาการพัฒนาเขาคันทรงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๔๗ โดยได้ดูงานตามจุดต่าง ๆ ได้แก่ งานฟื้นฟูและปรับปรุงบำรุงดิน งานพัฒนาปศุสัตว์ งานพัฒนาประมงและการเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม สวนสมุนไพรและการสาธิตการอบสมุนไพร และร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของศูนย์ฯ

การดำเนินงานด้านสารสนเทศ

ศูนย์สารสนเทศได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นองค์ประกอบและเครื่องมือที่สำคัญในการวางแผนการพัฒนาการประสานงาน การจัดสรรงบประมาณ การติดตามประเมินผล และการประชาสัมพันธ์ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมทั้งการบริหารงานภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีผลการดำเนินงานในปี ๒๕๔๗ ดังนี้

๑. การแจ้งผลการอนุมัติงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผ่านทางหน้า Homepage สำนักงาน

ลำดับ	ชื่อโครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	วันที่ยังมีงบคงเหลือ	งบที่ยังคงเหลือ (ล้านบาท)
1.	โครงการศูนย์ศึกษาวิจัยและส่งเสริมศิลปาชีพ (ศูนย์ศิลปาชีพ) ๒๕๔๗	กองศิลปาชีพ 1 กองศิลปาชีพพิเศษ กองบริหารการช่างพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ กรมศิลปากร	21 เม.ย. 2547	30,207,069
2.	โครงการศูนย์ศึกษาวิจัยและส่งเสริมศิลปาชีพ (ศูนย์ศิลปาชีพ) ๒๕๔๗	กรมศิลปากร	2 เม.ย. 2547	39,075,901
3.	โครงการศูนย์ศึกษาวิจัยและส่งเสริมศิลปาชีพ (ศูนย์ศิลปาชีพ) ๒๕๔๗	กรมศิลปากร	21 เม.ย. 2547	38,438,751
4.	โครงการศูนย์ศึกษาวิจัยและส่งเสริมศิลปาชีพ (ศูนย์ศิลปาชีพ) ๒๕๔๗	กรมศิลปากร	21 เม.ย. 2547	๑1,477,411
5.	โครงการศูนย์ศึกษาวิจัยและส่งเสริมศิลปาชีพ (ศูนย์ศิลปาชีพ) ๒๕๔๗	กรมศิลปากร	2 เม.ย. 2547	4,300,000
				135,180,621

๒. การพัฒนาออกแบบฐานข้อมูล ร่วมกับกองต่าง ๆ ๒ เรื่อง ในช่วงปี ๒๕๔๗ คือ

๑. ระบบงานฐานข้อมูลฎีกา
๒. ระบบงานฐานข้อมูลโครงการฯ ที่หน่วยงานเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงาน กปร.

ทั้งนี้ ฐานข้อมูลดังกล่าวเขียนขึ้นเพื่อปรับปรุงวิธีการทำงานของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. ให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็วขึ้น โดยเจ้าของข้อมูลจะเป็นผู้บันทึกข้อมูลผ่านฐานข้อมูล web base ด้วยตนเอง

ระบบงานฐานข้อมูลฎีกา

ฎีกาที่ได้รับอนุมัติ และอยู่ในระหว่างการดำเนินการ

ร.ร.	วันที่รับ อนุมัติ	ชื่อ ผู้ยื่นเรื่อง	ชื่อ	ชื่อเรื่อง	สถานะฎีกา				หมายเหตุ
					อนุมัติ แล้วรวม รวม	แจ้งรับ พิจารณา แล้ว	อยู่ใน ระหว่าง พิจารณา	ยังไม่ ได้รับ อนุมัติ	
1	26/5/2546	นางสมหมาย นิลศิริ ผู้อำนวยการโรงเรียน อนุบาล	นางสมหมาย นิลศิริ	ขออนุญาต ลาเรียน	อนุมัติ แล้วรวม รวม	แจ้งรับ พิจารณา แล้ว	อยู่ใน ระหว่าง พิจารณา	ยังไม่ ได้รับ อนุมัติ	
2	26/5/2546	นางฉวี นิลศิริ ผู้อำนวยการโรงเรียน อนุบาล	นางฉวี นิลศิริ	ขออนุญาต ลาเรียน	อนุมัติ แล้วรวม รวม	แจ้งรับ พิจารณา แล้ว	อยู่ใน ระหว่าง พิจารณา	ยังไม่ ได้รับ อนุมัติ	
3	18/5/2546	นางศรี ฤกษ์	นางศรี ฤกษ์	ขออนุญาต ลาเรียน	อนุมัติ แล้วรวม รวม	แจ้งรับ พิจารณา แล้ว	อยู่ใน ระหว่าง พิจารณา	ยังไม่ ได้รับ อนุมัติ	
4	21/5/2546	นางสมหมาย นิลศิริ	นางสมหมาย นิลศิริ	ขออนุญาต ลาเรียน	อนุมัติ แล้วรวม รวม	แจ้งรับ พิจารณา แล้ว	อยู่ใน ระหว่าง พิจารณา	ยังไม่ ได้รับ อนุมัติ	
5	22/5/2546	นางฉวี นิลศิริ	นางฉวี นิลศิริ	ขออนุญาต ลาเรียน	อนุมัติ แล้วรวม รวม	แจ้งรับ พิจารณา แล้ว	อยู่ใน ระหว่าง พิจารณา	ยังไม่ ได้รับ อนุมัติ	
6	27/5/2546	นางศรี นิลศิริ	นางศรี นิลศิริ	ขออนุญาต ลาเรียน	อนุมัติ แล้วรวม รวม	แจ้งรับ พิจารณา แล้ว	อยู่ใน ระหว่าง พิจารณา	ยังไม่ ได้รับ อนุมัติ	
7	11/7/2546	นางสุวิมล นิลศิริ ผู้อำนวยการโรงเรียน อนุบาล	นางสุวิมล นิลศิริ	ขออนุญาต ลาเรียน	อนุมัติ แล้วรวม รวม	แจ้งรับ พิจารณา แล้ว	อยู่ใน ระหว่าง พิจารณา	ยังไม่ ได้รับ อนุมัติ	
8	23/7/2546	นางสมหมาย นิลศิริ ผู้อำนวยการโรงเรียน อนุบาล	นางสมหมาย นิลศิริ	ขออนุญาต ลาเรียน	อนุมัติ แล้วรวม รวม	แจ้งรับ พิจารณา แล้ว	อยู่ใน ระหว่าง พิจารณา	ยังไม่ ได้รับ อนุมัติ	

ระบบงานฐานข้อมูลโครงการฯ ที่หน่วยงานเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงาน กปร.

โครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ

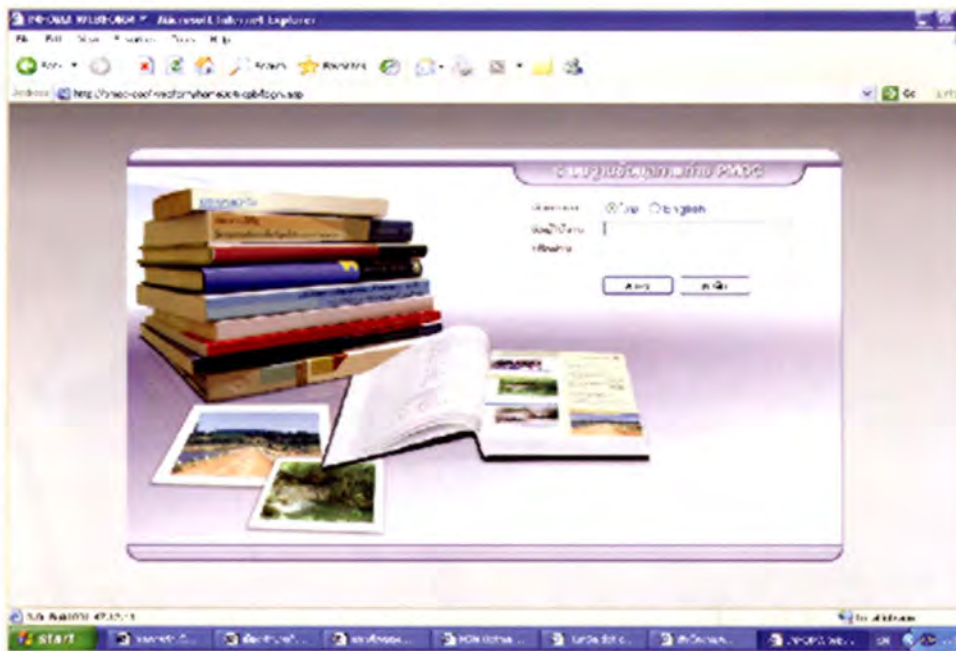
ร.ร.	ชื่อ โครงการ	ปีงบประมาณ	ปีงบประมาณ ที่เสนอ	ปีงบประมาณ ที่อนุมัติ	ปีงบประมาณ ที่ดำเนินการ	ปีงบประมาณ ที่สิ้นสุด	ปีงบประมาณ ที่อนุมัติ	ปีงบประมาณ ที่ดำเนินการ	ปีงบประมาณ ที่สิ้นสุด	ปีงบประมาณ ที่อนุมัติ	ปีงบประมาณ ที่ดำเนินการ	ปีงบประมาณ ที่สิ้นสุด
1	โครงการ พัฒนา โรงเรียน	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547
2	โครงการ พัฒนา โรงเรียน	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547
3	โครงการ พัฒนา โรงเรียน	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547
4	โครงการ พัฒนา โรงเรียน	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547
5	โครงการ พัฒนา โรงเรียน	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547
6	โครงการ พัฒนา โรงเรียน	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547
7	โครงการ พัฒนา โรงเรียน	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547	2546-2547

ทั้ง ๒ ระบบฐานข้อมูลนี้เป็นระบบที่ถูกพัฒนามาเพื่อเพิ่มความสะดวกและรวดเร็วในการทำงานของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร.

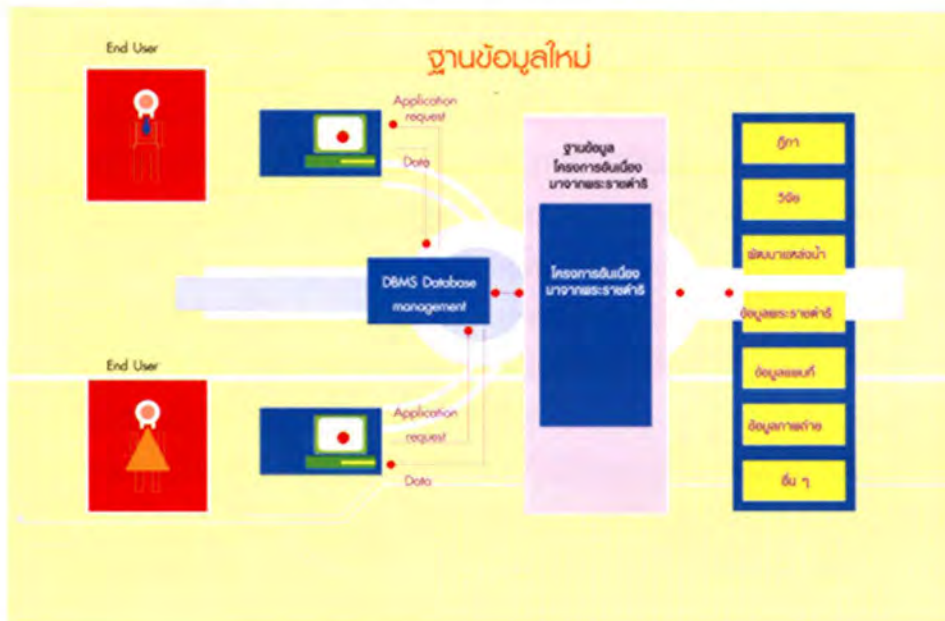
สำหรับฐานข้อมูลที่จะสามารถให้บริการได้ในโอกาสต่อไป

๑. การพัฒนาฐานข้อมูลภาพถ่ายร่วมกับกองประชาสัมพันธ์

๒. การปรับปรุงฐานข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การฝึกอบรม สำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร.

๑. การอบรมคอมพิวเตอร์เบื้องต้นสำหรับเจ้าหน้าที่ระดับ ๕ ครั้งที่ ๑ ผู้เข้ารับการอบรม ๕ คน ณ ทบวงมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๐ - ๑๒ มีนาคม ๔๗
๒. การใช้กล้องดิจิทัลในการวิเคราะห์โครงการจัดเก็บข้อมูล และนำเสนอโครงการ ครั้งที่ ๒ ผู้เข้ารับการอบรม ๕๓ คน โดยศูนย์สารสนเทศ ณ ห้องประชุม ชั้น ๓ สำนักงาน กปร. เมื่อวันที่ ๑๕ - ๒๑, ๒๔ และ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๗
๓. การฝึกอบรมการใช้คอมพิวเตอร์: อินเทอร์เน็ตสำหรับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ กปร. ผู้เข้ารับการอบรม ๕๑ คน ระหว่างวันที่ ๑๕, ๒๐ และ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๗ ณ บริษัท ลีอกซ์เลย์ จำกัด มหาชน ตึก President Tower ชั้น ๑๐ กรุงเทพฯ

การดำเนินงานในกิจกรรมบอบมูลนิธิชัยพัฒนา

บทบาทหน้าที่ของ สำนักบริหารโครงการ สำนักบามูลนิธิชัยพัฒนา

สำนักบริหารโครงการ เป็นหนึ่งในโครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา ซึ่งตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินงานสนองพระราชดำริด้านต่าง ๆ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พร้อมทั้งมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบและให้การสนับสนุนงบประมาณที่จำเป็นต่อการพัฒนาที่ดินมูลนิธิฯ ให้เกิดเป็นโครงการต่าง ๆ ขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ราษฎร โดยเฉพาะเกษตรกรในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง ปัจจุบันสำนักบริหารโครงการฯ มีโครงการในความรับผิดชอบ จำนวน ๗๗ โครงการ ใน ๓๖ จังหวัด โดยได้จัดแบ่งประเภทโครงการพัฒนาที่ดินมูลนิธิฯ ออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

๑. กลุ่มงานด้านศึกษาคณาพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

๑.๑ โครงการศูนย์ศึกษาและบริการวิชาการ เป็นโครงการที่ดำเนินการตามพระราชกระแสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานให้มูลนิธิชัยพัฒนา ดำเนินการในลักษณะที่คล้ายคลึงกับศูนย์ศึกษาคณาพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (จากรายงานการประชุมคณะกรรมการมูลนิธิชัยพัฒนา ครั้งที่ ๒/๒๕๓๑ วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๙) เช่น โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยฯ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ฯลฯ

๑.๒ โครงการศูนย์สาธิตด้านการเกษตรตามแนวพระราชดำริ ปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๒ โครงการ ในพื้นที่ ๙ จังหวัด ดำเนินการภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อสนองพระราชดำริในการที่จะพัฒนาให้เป็นสถานที่ส่งเสริมสำหรับการศึกษา ทดลอง วิจัย และเน้นตามแนวพระราชดำริ ให้ราษฎรในพื้นที่นำไปเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น เช่น โครงการแปลงสาธิตเกษตรแบบผสมผสาน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ฯลฯ

๒. กลุ่มงานด้านการพัฒนาโครงการตามแนวพระราชดำริ

ได้จัดแบ่งประเภทโครงการไว้ ๕ ประเภท เพื่อให้เกิดความหลากหลาย คือ

๒.๑ โครงการพัฒนาเพื่อเตรียมการจัดตั้งเป็นศูนย์สาธิตทางการเกษตร ในปี ๒๕๔๗ ดำเนินการทั้งสิ้น ๑๐ โครงการ ใน ๖ จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีพระราชกระแสให้จัดตั้งเป็นศูนย์สาธิตทางการเกษตรให้แก่ชุมชน ใช้ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี เมื่อโครงการดังกล่าวดำเนินการแล้วเสร็จสมบูรณ์จะสามารถเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรได้ เช่น โครงการพัฒนาที่ดินมูลนิธิชัยพัฒนาบ้านชวดบัว จังหวัดนครนายก ฯลฯ

๒.๒ โครงการพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ ดำเนินการทั้งสิ้น ๒๐ โครงการ ใน ๑๖ จังหวัด โครงการในลักษณะดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีพืชผลเดิมและมีศักยภาพที่จะพัฒนาเพื่อให้เกิดรายได้ โดยเน้นให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เช่น โครงการอนุรักษ์และพัฒนาวิถีชีวิตชนบทในที่ดินมูลนิธิชัยพัฒนา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้น

๒.๓ โครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อการสงเคราะห์ให้แก่ราษฎร ได้ดำเนินการไปแล้วและมีแผนที่จะดำเนินการรวมทั้งสิ้น ๑๓ โครงการ ใน ๑๐ จังหวัด โครงการในลักษณะดังกล่าวเป็นโครงการที่มีราษฎรเดิมอาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา สำนักบริหารโครงการฯ ได้จัดระเบียบโดยการจัดทำโครงการร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร ให้เกษตรกรลดละเลิกการใช้สารเคมีเพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต เช่น โครงการสาธิตการทำนาแบบชีววิถี อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

๒.๔ โครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อการสาธารณประโยชน์แก่ชุมชน ดำเนินการทั้งสิ้น ๑๓ โครงการ ใน ๑๑ จังหวัด การดำเนินการส่วนใหญ่เป็นการจัดทำ การพัฒนาป่าไม้ชุมชนให้แก่ราษฎร ตลอดจนเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เช่น โครงการพัฒนาป่าชุมชนตำบลลกพรหม อำเภอคลอง จังหวัดจันทบุรี

๒.๕ โครงการพัฒนาตามแนวพระราชดำริอื่น ๆ สำนักบริหารโครงการฯ รับผิดชอบโครงการในลักษณะดังกล่าวจำนวน ๖ โครงการ ใน ๕ จังหวัด เป็นโครงการในลักษณะการทดลอง ศึกษาวิจัย ตามพระราชดำริ เช่น โครงการปรับปรุงโรงงานต้นแบบการสกัดน้ำมันปาล์ม สหกรณ์นิคมอ่าวลึก จังหวัดกระบี่

นอกจากสำนักบริหารโครงการฯ จะมีหน้าที่ดูแลการดำเนินงานพัฒนาที่ดินมูลนิธิฯ

ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นให้ประสบผลสำเร็จแล้ว สำนักบริหารโครงการฯ ยังได้ดำเนินงานสนองพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในกรณีต่าง ๆ ที่ต้องการการช่วยเหลือโดยเร่งด่วน เช่น **การดำเนินงานฟื้นฟูผู้ประสบภัยจากคลื่นยักษ์สึนามิในพื้นที่ ๖ จังหวัดภาคใต้** โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้พระราชทานพระราชดำริให้มูลนิธิชัยพัฒนาเข้าไปดำเนินการช่วยเหลือราษฎรที่ประสบภัยพิบัติดังกล่าว โดยให้พิจารณาจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อช่วยเหลือราษฎรจนสามารถกลับคืนมาใช้ชีวิต และประกอบอาชีพได้ดังเดิมโดยเร่งด่วน

การดำเนินการบอบลำนักงาน กปร. ในระยะต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) เป็นหน่วยงานกลางในการประสานดำเนินงานและติดตามประเมินผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้องค์กรภาครัฐภาคเอกชน และประชาชน ได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล เพื่อประโยชน์สุขต่อประชาชนและความเจริญมั่นคงของประเทศ โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑. ดำเนินการสนองพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วน มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงาน แม้เกิดภาวะวิกฤต และภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์

๒. ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานสนองพระราชดำริเพื่อการพัฒนา และเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพื่อยกระดับให้เป็นสังคมที่มีศักยภาพและมีความพร้อมที่จะพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศโดยรวมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๓. ดำเนินการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการ โดยเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ประหยัดและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๔. ดำเนินการตามนโยบายของรัฐ และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๕. ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ของสำนักงาน ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ (พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๐) แบ่งเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๕.๑ พัฒนาระบบบริหารจัดการโครงการฯ

๕.๒ เสริมสร้างการเรียนรู้และขยายผลการดำเนินโครงการฯ

๕.๓ บริหารโครงสร้างระบบงานและระบบสารสนเทศ

๕.๔ พัฒนาองค์การเรียนรู้ และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ

สำหรับหลักการในการดำเนินงานในระยะต่อไปของสำนักงาน มีแนวทาง ดังนี้

๑. พัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของข้าราชการสำนักงาน กปร. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสนับสนุนด้านการศึกษาและฝึกอบรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๒. จัดโครงสร้างองค์กรให้มีความกะทัดรัด ยืดหยุ่น รวดเร็ว คล่องตัว มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย กระจายอำนาจบริหารและการตัดสินใจสู่เจ้าหน้าที่ระดับกลางมากขึ้น

๓. ให้ความสำคัญกับงานนโยบาย งานวิชาการและการจัดทำแผน เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและการประสานงาน ตลอดจนการเสนอแนวทางการดำเนินงานสนองพระราชดำริ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลอย่างรวดเร็วโดยประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด

๔. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้ทันสมัยสามารถเชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลและเครือข่ายระหว่างส่วนราชการที่ร่วมดำเนินโครงการและศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเป็นเครื่องมือในการประสานงานและการตัดสินใจดำเนินงานสนองพระราชดำริ ตลอดจนเผยแพร่ความรู้และแนวพระราชดำริสู่ส่วนราชการต่าง ๆ ทั่วกว้างขวาง

๕. ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานสนองพระราชดำริในเชิงรุก โดยให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดและทำหน้าที่เชื่อมประสานในลักษณะบูรณาการ เพื่อให้การดำเนินงานสนองพระราชดำริถูกต้องตามหลักวิชาการ มีเทคโนโลยีที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของประชาชน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมายสุดท้ายคือ ประชาชนพอยู่พอกินและพึ่งตนเองได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๖. ให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเผยแพร่และขยายแนวคิด ทฤษฎี และปรัชญาตามแนวพระราชดำริ พระอัจฉริยภาพ และพระราชกรณียกิจด้านการพัฒนาของสถาบันพระมหากษัตริย์ให้แพร่หลาย กว้างขวางมากยิ่งขึ้นทั้งในหมู่ชาวไทยและชาวต่างประเทศด้วยรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับโครงการพระราชดำริที่ถูกต้องให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชน รวมทั้งผลักดันแนวพระราชดำริที่สำคัญให้เกิดเป็นนโยบายของรัฐ

๗. ขยายผลการศึกษาวิจัยและการพัฒนาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริไปสู่ประชาชนให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยขยายพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาจากหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ไปสู่เป้าหมายอื่น ๆ ทั่วประเทศ

๘. เน้นให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานสนองพระราชดำริ เพื่อให้โครงการพระราชดำริสามารถสนองความต้องการของประชาชนและชุมชนได้อย่างแท้จริง

๙. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยประสานหน่วยงานทางวิชาการมาร่วมดำเนินงาน เพื่อนำผลการประเมินมาใช้พิจารณาประกอบการจัดทำแนวทางการดำเนินงานสนองพระราชดำริให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ โดยกำหนดตัวชี้วัดการประเมินผลอย่างถูกต้องและเป็นมาตรฐานสากล

เอกสารเผยแพร่ของสำนักงาน กปร.

- ❖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับงานพัฒนา (ไทย/อังกฤษ)
- ❖ ประวัติศาสตร์ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ❖ แนวคิดทฤษฎีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ไทย/อังกฤษ)
- ❖ กษัตริย์นักพัฒนา (ไทย/อังกฤษ)
- ❖ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
- ❖ สมเด็จพระเทพฯ กับงานพัฒนา
- ❖ โครงการพัฒนาพื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา (ไทย/อังกฤษ)
- ❖ บันทึกโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ❖ คู่มือเทคโนโลยีการบำบัดน้ำเสียตามแนวพระราชดำริ
- ❖ โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัด
- ❖ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อประโยชน์สุขแห่งทวยราษฎร์
- ❖ คู่มือการผลิตผักกอกน้ามัย (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ)
- ❖ กังหันน้ำชัยพัฒนา
- ❖ ทฤษฎีใหม่ (ไทย/อังกฤษ)
- ❖ เศรษฐกิจพอเพียง
- ❖ โครงการสาธิตทฤษฎีใหม่ จังหวัดนครราชสีมา
- ❖ โครงการสาธิตทฤษฎีใหม่ จังหวัดกาฬสินธุ์
- ❖ วัดพระราม ๙ (ไทย/อังกฤษ)
- ❖ พิพิธภัณฑ์เพื่อชีวิต (ไทย/อังกฤษ)
- ❖ วัดพระราม ๙ ในพิธีบรรจพระบรมสารีริกธาตุ
- ❖ วัดพระราม ๙ ตัดลูกนิมิต
- ❖ สวนป่าชายเลนทูลกระหม่อม เล่ม ๑
- ❖ สวนป่าชายเลนทูลกระหม่อม เล่ม ๒
- ❖ คู่มืองานศึกษาและพัฒนาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ๖ ศูนย์
- ❖ เอกสารเผยแพร่ศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร (หลัก ๒๒)
- ❖ หนังสืออันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ❖ กำไรของแผ่นดิน
- ❖ วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ❖ แผ่นพิมพ์โปสเตอร์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ❖ สารานุกรมเรื่องหญ้าแฝก
- ❖ เอกสารวิชาการ THVN Technical Bulletin
- ❖ เอกสารวิชาการ PRVN Technical Bulletin
- ❖ วารสารภูมิวารินอนุรักษ์
- ❖ วารสาร Vetiverim Newsletter

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๙๘ ทำเนียบรัฐบาล โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (เดิม)
ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๕๐ ๖๑๙๓-๒๐๐ โทรสาร ๐ ๒๒๕๐ ๖๒๐๖
<http://www.rdpb.go.th>

